

58.
VALTAKUNNALLISET
KOTISEUTUPÄIVÄT

KAKSIKIELINEN KOTISEUTU

RIKSOMFATTANDE
HEMBYGDSDAGAR

EN TVÅSPRÅKIG HEMBYGD

LOPPURAPORTTI

TOIMITTAJAT

ANNE-MARI REPOLA, ANNA-LENA GROOS & ANDERS VESTERGÅRD

Vaasan kaupungin työntekijät toivottivat vieraat tervetulleiksi.

Kaupunginjohtaja/stadsdirektör Markku Lumio, kulttuurisihteeri/kultursekreterare Erkki Mendelin, pääsihteeri/generalsekreterare Anna-Lena Groos, museotoimenjohtaja/museichef Marianne Koskimies-Envall, tapahtumajohtaja/projektledare Christina Knookala, matkailupäällikkö/turistchef Margit Sellberg, markkinointipäällikkö/marknadsföringschef Rita Kuha, kansliapäällikkö/kanslichef Anna-Maija Iitola

Toimitus/Redaktörer:
Anne-Mari Repola, Anna-Lena Groos & Anders Vestergård

Kuvat/Foton:
Jaakko Salo & Anne-Mari Repola

Layout :
Jouko Keto

Sisällysluettelo

1. Kaksikielinen kotiseutu - Valtakunnalliset kotiseutupäivät Vaasassa	5
1.1 Valmisteluhistoria	5
1.1.1 Taloudelliset puitteet	5
1.1.2 Sopimus kotiseutupäivien järjestämisestä	6
1.1.3 Päätoimikunnan ja työvaliokunnan kokoontumiset	7
1.2 Kotiseutupäivien organisaatio	7
1.3 Kotiseutupäivien kanslia	8
1.4 Markkinointi ja tiedottaminen	8
1.4.1 Tiedotteet medialle	9
1.4.2 Tiedotustilaisuudet	9
1.4.3 Lehtijutut kotiseutupäivistä	10
1.4.4 Ilmoitukset	11
2. Kotiseutupäiville osallistuminen	13
2.1 Ilmoittautuminen ja majoittuminen	13
2.2 Kotiseutupäivien kassi sekä painetut tuotteet	13
2.3 Osallistujaluettelo	15
2.4 Kotiseutulinja-auto	18
2.5 Ruokailut	18
3. Kotiseutupäivien ohjelma ja osallistujamäärät	19
3.1 Osallistujamäärät	19
3.2 Keskiviikko - Seminaaripäivä I	20
3.2.1 Seminaari "Elämää kahdella kielellä"	20
3.2.2 Elokuvaesitykset	21
3.2.3 Kirjastossa tapahtuu	21
3.2.4 Luostarielämää	21
3.3 Torstai - Seminaaripäivä II	21
3.3.1 Seminaari "Vaasa 1606-2006"	21
3.3.2 Elokuvaesitykset	22
3.3.3 Yhteislauluilta	22
3.4 Perjantai - Yhdistysten päivä	22
3.4.1 Yhdistys- ja kirjallisuustori	23
3.4.2 Neuvontapisteet	23
3.4.3 Keskustelukammarit	24
3.4.3.1 Monikulttuurisuus globaalissa ja omassa kylässä rikkaus vai riidankylväjä	24
3.4.3.2 Nuorten kotiseutu. Impivaara, Vaahteramäki vai Tylypahka?	25
3.4.3.3 Kaupunki kotiseutuna	25
3.4.3.4 Kulttuuriympäristön arvot ja kaavoitus	26
3.4.3.5 Maalle muutto ja maalla asumisen ihanuus ja kurjuus	27
3.4.4 Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous	27
3.4.5 Vanhanajan markkinat	27
3.4.6 Työpaja lapsille ja nuorille	27
3.4.7 Avajaiset kauppatorilla	27
3.4.8 Laulu- ja tanssiohjelma, "Bragegården"	28
3.4.9 Elokuvaesitykset	28
3.4.10 Tanssit Raippaluodon sillan kupeessa	28
3.5 Lauantai - retkipäivä	28
3.5.1 Retkiesittelyt	29
3.5.2 Vigilia ortodoksissa Pyhän Nikolaoksen kirkossa	30
3.5.3 Perinneillallinen	30
3.6 Sunnuntai - pääjuhlapäivä	30
3.6.1 Jumalanpalvelus ja liturgia	30
3.6.2 Pääjuhla	30

4. Talous.....	31
4.1 Talouslaskelma.....	31
4.2 Sponsorit.....	31
4.3 Rahastot.....	31
5. Pääsihteerin yhteenvedo.....	32
6. Liitteet.....	33
Seminaaripäivä I, 2.8.2006.....	33
Liite 1. Kjell Herbertsin luento.....	33
Seminaaripäivä II, 3.8.2006.....	46
Liite 2. Katarina Anderssonin luento.....	46
Liite 3. Holger Westerin luento.....	49
Yhdistysten päivä 4.8.2006.....	52
Liite4. Heikki Kukkosen avaussanat.....	52
Keskustelukammarit.....	53
Monta kulttuuria globaalissa ja omassa kylässä rikkaus vai riidankylväjä?.....	53
Liite 5. Edmond Nushin alustus.....	53
Nuorten kotiseutu. Impivaara, Vaahteramäki vai Hogwarts?.....	55
Liite 6. Pia Montinin alustus.....	55
Liite 7. Leena Nyqvistin alustus.....	56
Liite 8. Gunilla Sandin alustus.....	58
Kaupunki kotiseutuna.....	59
Liite 9. Helvi Riihimäen alustus.....	59
Liite 10. Peter Ehrströmin alustus.....	60
Liite 11. Ellen Laakson alustus.....	61
Kulttuuriympäristön arvot ja kaavoitus.....	62
Liite 12. Liisa Tarjanteen alustus.....	62
Liite 13. Riitta Kankaanpää-Waltermannin alustus.....	63
Liite 14. Helena Teräväisen alustus.....	64
Maalle muutto sekä maalla asumisen ihanuus ja kurjuus.....	64
Liite 15. Risto Matti Niemen alustus.....	64
Liite 16. Hannu Katajamäen alustus.....	66
Avajaiset 4.8.2006.....	67
Liite 17. Samuli Onnelan puhe.....	67
Perinneillallinen 5.8.2006.....	68
Liite 18. Marja Hartolan esitelmä.....	68
Pääjuhla 6.8.2006.....	69
Liite 19. Ohjelma.....	69
Liite 20. Juhlapuhe: Piispa Erik Vikström.....	70
Liite 21. Valtiovallan tervehdys: Ministeri Ulla-Maj Wideroos.....	72
Liite 22. Pekka Laaksosen puhe.....	74
Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous ja tiedotteet.....	75
Liite 23. Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksen esityslista.....	75
Liite 24. Kotiseututyön ansiomitalistit.....	78
Liite 25. Vuoden 2006 kotiseututeko.....	81
Liite 26. Vuoden kaupunginosa.....	82
Pohjanmaan taidetoimikunnan tiedote.....	83
Liite 27. Kulttuuripalkinnot 2006.....	83

1. Kaksikielinen kotiseutu - Valtakunnalliset kotiseutupäivät Vaasassa

1.1 Valmisteluhistoria

Idea kotiseutupäivien järjestämisestä Vaasassa sai alkunsa vuonna 1998 Pohjanmaan liiton kulttuurilautakunnassa. Kotiseutupäivien järjestämistä Vaasassa perusteltiin sillä, että vastaavaa tapahtumaa ei ole aikaisemmin järjestetty Pohjanmaan maakunnassa, ja sillä, että vuosi 2006 on Vaasan 400-vuotisjuhlavuosi. Erityisperusteluna pidettiin myös sitä, että ensimmäistä kertaa tapahtuma olisi täysin kaksikielinen. Myös Suomen Kotiseutuliiton sisarjärjestö Finlands svenska hembygdsförbund lupautui mukaan järjestämään kaksikielisiä kotiseutupäiviä vuonna 2006 Vaasaan.

Pohjanmaan liitto tiedusteli vuoden 2002 keväällä Vaasan kaupungin mahdollisuutta ja kiinnostusta osallistua vuoden 2006 kotiseutupäivien järjestämiseen ja taloudelliseen päävastuuseen. Kaupunginhallitus sai Pohjanmaan museon johtokunnalta, kulttuurilautakunnalta ja vapaa-aikalautakunnalta myönteiset lausunnot kotiseutupäivien järjestämisestä Vaasassa. Tämän jälkeen, tammikuussa 2003, järjestettiin neuvonpito, johon osallistui Kotiseutuliiton, Pohjanmaan liiton ja Vaasan kaupungin edustajia. Neuvonpidossa Kotiseutuliiton toiminnanjohtaja suhtautui myönteisesti ajatukseen, että palkkattava pääsihteeri hoitaisi samalla mahdollisimman pitkälle samanaikaisesti sekä kotiseutupäivien että Vaasan 400-vuotisjuhlallisuuksien valmistelun. Toisessa neuvonpidossa oli mukana Pohjanmaan liitto, Svenska Österbottens förbund ja Vaasanseudun kuntien edustajat. Siellä suunniteltiin taloudellista vastuunjakoa ja päädyttiin ehdotukseen kolmiantaperiaatteesta; Vaasan kaupunki, Pohjanmaan liitto ja Svenska Österbottens förbund vastaisivat kukin kolmanneksen rahoitusosuudesta. Perusteluna näkemykselle oli, että koko maakunta saa kotiseutupäivistä näkyvyyttä maakunnan eri osiin järjestettävien retkien muodossa. Mainitut liitot ja Vaasanseudun kunnat, erikseen päätettävässä laajuudessa, pääsevät vaikuttamaan kotiseutupäivien ohjelmasisältöön edustajiensa välityksellä kotiseutupäivien organisaatiossa (päätoimikunta ja työvaliokunta).

Kesäkuun 1. päivänä vuonna 2004 Suomen Kotiseutuliitto ja Vaasan kaupunki sopivat vuoden 2006 Valtakunnallisten kotiseutupäivien järjestämisestä Vaasassa. Kotiseutupäivät päätettiin pitää 2.-6.8.2006.

1.1.1 Taloudelliset puitteet

Kotiseutuliiton ja tapahtuman isäntäpaikkakunnan välillä laaditaan aina sopimus kotiseutupäivien taloudellisesta puolesta, jossa muun muassa määritellään isäntäkaupungin taloudelliset sitoumukset. Suurimmat taloudelliset menot muodostuvat rahoitusosuudesta ja pääsihteerin palkkausmenoista. Kotiseutupäivien taloudenpidosta vastaa isäntäkaupunki erillisellä tilillä osana omaa talousjärjestelmäänsä. Isäntäkaupungilla on taloudellinen päävastuu, mikä merkitsee sitä, että rahoitusosuuden lisäksi isäntäkaupunki kattaa myös mahdollisen tappion. Kotiseutuliiton vastuulla on yleinen markkinointi omia kanavia hyväksi käyttäen sekä kutsuvieraista huolehtiminen. Kotiseutupäiville palkattiin pääsihteeri ensin puoleksitoista vuodeksi osa-aikaisena, ja vuoden verran päätoimisena. Vaasassa kotiseutupäivien pääsihteerinä toimi Anna-Lena Groos. Hän työskenteli Vaasan ammattikorkeakoulussa projektikoordinaattorina. Varsinaisen työnsä ohessa hän työskenteli kotiseutupäivien parissa syksyllä 2004 työajastaan 10 %:n verran, vuonna 2005 40 % ja vuonna 2006 syyskuun puoleen väliin asti hän käytti 95 % työajastaan kotiseutupäivien parissa työskentelemiseen.

Taloudelliset kustannukset Vaasan kotiseutupäivillä jakautuivat siten, että Pohjanmaan liitto osallistui 30 000 € osuudella, Vaasan kaupunki 25 000 € osuudella ja Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur osallistui 10 000 € osuudella kustannuksiin.

1.1.2 Sopimus kotiseutupäivien järjestämisestä

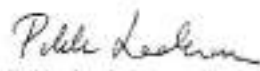
SOPIMUS VUODEN 2006 VALTAKUNNALLISTEN KOTISEUTUPÄIVIEN JÄRJESTÄMISESTÄ

Suomen Kotiseutuliitto ja Vaasan kaupunki sopivat vuoden 2006 Valtakunnallisten kotiseutupäivien järjestämisestä seuraavaa:

1. Vuoden 2006 Valtakunnalliset kotiseutupäivät järjestetään Vaasassa kesällä 2006.
 2. Sopijapuolet asettavat kotiseutupäivien valmistelusta ja toteuttamisesta huolehtimaan niille vastuullisen päätoimikunnan ja järjestelytoimikunnan. Päätoimikunnan puheenjohtajana toimii Suomen Kotiseutuliiton edustaja ja järjestelytoimikunnan puheenjohtajana Vaasan kaupungin edustaja.
 3. Päätoimikunta aloittaa työnsä vuoden 2004 alussa ja päättää sen jättämällä sopijapuolille loppuraportin kotiseutupäivistä vuoden 2006 loppuun mennessä.
 4. Kotiseutupäivien organisaatio muodostetaan sopimuksen liitteenä olevan suunnitelman mukaisesti.
 5. Vaasan kaupunki sitoutuu osittamaan vuosina 2004-2006 Kotiseutupäivien päätoimikunnan käyttöön Valtakunnallisten kotiseutupäivien valmisteluihin ja toteutukseen rahoitusosuuden, jonka suuruus on enintään 65 000 euroa kyseisellä ajalla. Vaasan kaupunki voi halutessaan sopia tämän rahoitusosuuden jakamisesta Pohjanmaan liiton tai muiden alueellisten ja paikallisten tahojen kesken. Kotiseutupäivien mahdollinen tappio tai voitto jää Vaasan kaupungin vastattavaksi.
- Suomen Kotiseutuliitto vastaa omien edustajiensa matka- yms. kustannuksista kotiseutupäivien järjestelyjen ja toteutuksen yhteydessä, päivien valtakunnallisen markkinoinnin toteuttamisesta posti- yms. kuluineen sekä erikseen sovittavasta määrästä kotiseutupäivien kutsuvieraiden osallistumiskuluja.
6. Vaasan kaupunki asettaa Kotiseutupäivien järjestelyorganisaation käyttöön Valtakunnallisten kotiseutupäivien järjestelyä hoitamaan pääsihteerin, joka on sivutoiminen 1.1.2004-31.12.2005 ja päätoiminen 1.1.2006-30.9.2006 välisen ajan. Pääsihteerin palkkauksesta, joka ei sisälly kotiseutupäivien talousarvioon, vastaa Vaasan kaupunki. Pääsihteerin voi olla myös yhtenäinen Vaasan kaupungin 400-vuotisjuhlavuoden organisaation kanssa.
 7. Kotiseutupäivien taloudenpidosta vastaa Vaasan kaupunki erillisellä tilillä osana omaa talousjärjestelmäänsä päätoimikunnan hyväksymän talousarvion mukaisesti. Kotiseutupäivien laskut hyväksyy järjestelytoimikunnan puheenjohtaja tai määräämänsä.
 8. Tämä sopimus on määräaikainen ja voimassa vuoden 2006 loppuun saakka. Sopimusta on laadittu kaksi samanlaista kappaletta, yksi kummallekin sopijapuolelle.

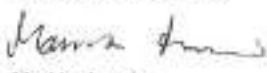
Vaasa, 1. kesäkuuta 2004

SUOMEN KOTISEUTULIITTO

Pekka Laaksonen
puheenjohtaja

Markku Tanner
toiminnanjohtaja

VAASAN KAUPUNKI

Markku Lumio
kaupunginjohtaja

Tor Wikk
erityisasiantuntija

1.1.3 Päätoimikunnan ja työvaliokunnan kokoontumiset

Kotiseutupäiviä valmistelemaan ja suunnittelemaan perustettiin päätoimikunta, työvaliokunta sekä erillisiä työryhmiä. Päätoimikunta kokoontui seuraavasti ennen kotiseutupäiviä:

10.3.2005
16.12.2005
10.3.2006
6.6.2006
23.11.2006

Työvaliokunta kokoontui seuraavasti:

28.9.2004
10.12.2004
15.2.2005
3.5.2005
9.9.2005
9.11.2005
16.2.2006
28.3.2006
1.8.2006
5.6.2006
1.8.2006
23.11.2006

Päätoimikunnan, työvaliokunnan sekä eri työryhmien jäsenet on lueteltu seuraavassa luvussa.

1.2 Kotiseutupäivien organisaatio

Päätoimikunta

Pekka Laaksonen, puheenjohtaja, Suomen Kotiseutuliitto
Heikki Kukkonen, Suomen Kotiseutuliitto
Markku Tanner, Suomen Kotiseutuliitto
Monica Sirén-Aura, Pohjanmaan liitto
Tom Gullberg, Vaasan korkeakoulukonsortio
Tom Sandström, Finlands svenska hembygdsförbund
Esko Luoma, Laihian kotiseutu- ja museoyhdistys
Peter Båsk, Stundars r.f.
Kirsti Eneberg, Länsi-Suomen lääninhallitus
Håkan Nordman, Vaasan kaupunki
Heikki Kouhi, Vaasan kaupunki
Raimo Rauhala, Vaasan kaupunki
Krister Koskela, Vaasan seurakuntayhtymä
Karl Hamberg, Vaasan ortodoksinen seurakunta
Hasse Stagnäs, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur
Markku Lumio, Vaasan kaupunki

Työvaliokunta

Markku Lumio, puheenjohtaja, Vaasan kaupunki
Markku Tanner, Suomen Kotiseutuliitto
Esko Luoma, Laihian kotiseutu- ja museoyhdistys
Tom Sandström, Finlands svenska hembygdsförbund
Peter Båsk, Stundars r.f.
Vivan Lygdbäck, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur
Heimo Salomaa, Pohjanmaan liitto
Arja Rantanen, Vaasan maakunta-arkisto
Heidi Hummelstedt, Finlands svenska hembygdsförbund
Marianne Koskimies-Envall, Pohjanmaan museo
Tarja Hautamäki, Vaasan kaupunki

Antti Lahtinen, Vaasan kaupunki
Margit Sellberg, Vaasan kaupungin matkailutoimisto
Anna-Maija Iitola, Vaasan kaupunki
Jaakko Linkamo, Pohjanmaan museo
Rita Kuha, Vaasan kaupunki

Keskiviikon seminaarityöryhmä

Arja Rantanen, puheenjohtaja, Vaasan maakunta-arkisto
Kjell Herberts, Åbo Akademi
Christer Laurén, Vaasan yliopisto

Torstain seminaarityöryhmä

Arja Rantanen, puheenjohtaja, Vaasan maakunta-arkisto
Heimo Salomaa, Pohjanmaan liitto
Marianne Koskimies-Envall, Pohjanmaan museo
Eila Erkkilä, Vähäkyrö-seura
Leena Sandberg, Vaasan kaupunginkirjasto
Gunne Lax, Vasa släkt- och bygdeforskare
Katarina Andersson, Pohjanmaan museo

Majoitus- ja ravitsemustöryhmä

Anna-Maija Iitola, puheenjohtaja, Vaasan kaupunki
Maria Backman, Kongressi Vaasa

Ohjelmatöryhmä

Peter Båsk, puheenjohtaja, Stundars r.f.
Heidi Hummelstedt, varapuheenjohtaja, Finlands svenska hembygdsförbund
Jaakko Linkamo, Pohjanmaan museo
Gunilla Sand, Stundars r.f.
Katri Kemppainen, Isonkyrön kunta
Tuula Autio, Laihian kunta
Leena Sandberg, Vaasan kaupunginkirjasto
Kurt Back, Pohjanmaan matkailu

Retkityöryhmä

Margit Sellberg, puheenjohtaja, Vaasan kaupungin matkailutoimisto
Esko Luoma, Laihian kotiseutu- ja museoyhdistys
Britt-Marie Norrgård, Vörå kommun
Jaakko Linkamo, Pohjanmaan museo
Maija-Liisa Lähtenmäki, asiantuntija

Markkinointityöryhmä

Rita Kuha, puheenjohtaja, Vaasan kaupunki
Erkki Teppo, Vaasan kaupunki
Heimo Salomaa, Pohjanmaan liitto
Jouko Keto, Vaasan kaupunki, painatuskeskus
Merja Leminen, Vaasan kaupunki, kansalaisinfo

1.3 Kotiseutupäivien kanslia

Kotiseutupäivien kanslia sijaitsi tammikuusta 2006 lähtien Vaasan kaupungin hallintotalossa, osoitteessa Vaasanpuistikko 10, kolmas kerros. Kansliassa työskenteli pääsihteeri Anna-Lena Groos sekä viestintäassistentti Anne-Mari Repola syyskuun loppuun 2006. Tammikuusta maaliskuun loppuun kansliassa työskenteli myös kotiseutupäivien toinen viestintäassistentti Anders Vestergård. Hän oli töissä tammimaaliskuun lisäksi kotiseutupäivien aikana. Kaupungin markkinointiharjoittelija ja kesätyöntekijä Johanna Salmi- nen työskenteli kansliassa osittain keväällä 2006 ja päätoimisesti läpi kesän. Ennen kotiseutupäivien kanslian perustamista Vaasanpuistikolle, pääsihteeri hoiti osa-aikaisesti kotiseutupäiviin liittyviä järjestelyjä oman työnsä ohessa Vaasan ammattikorkeakoulun työpaikaltaan osoitteessa Raastuvan- katu 29.

1.4 Markkinointi ja tiedottaminen

Kotiseutupäiviä pyrittiin tuomaan esille niin paikallisessa mediassa kuin valtakunnallisessa mediassa. Markkinoinnissa ja tiedottamisessa pyrittiin korostamaan kotiseutupäivien kaksikielisyyttä, ja sitä, että tapahtuma oli kaikille avoin. Myös kotiseutupäivien ainutkertaisuutta Vaasan seudulla sekä tapahtumien ainutlaatuisuutta korostettiin. Medialle järjestettiin tiedotustilaisuuksia ja lähetettiin tiedotteita sekä puffeja. Kotiseutupäivät olivat myös esillä erilaisissa tapahtumissa, kuten Pohjanmaan suurmessuilla ja Sukututkimuspäivillä. Esitteitä ja käsiohjelmaa sekä julisteita vietiin eri paikkoihin kaupungilla ja esitteitä sekä käsiohjelmaa saatekirjeineen lähetettiin eri yhdistyksille, järjestöille ja muille

tahoille, joiden arveltiin olevan kiinnostuneita kotiseutupäivien ohjelmatarjonnasta. Ilmoituksia laitettiin myös internetiin joillekin sivustoille kaupungin omien internetsivujen lisäksi. Vaasan paikallisteleviossa BotniaTV:llä pyöri PowerPoint-show noin kolmen viikon ajan, ja tämän lisäksi paikallistelevision teksti-tv:hen oli laitettu kotiseutupäiville omat sivut. Mainonnassa ja ilmoituksissa pyrittiin aina tuomaan kotiseutupäivien kotisivujen osoite esille.

Keväällä 2006 laadittiin tarkka viestintäsuunnitelma kotiseutupäivien tiedotustilaisuuksien järjestämisestä, ilmoitusten aikatauluista, radiomainonnasta sekä siitä, millä tavalla kotiseutupäiviin liittyvät jutut saadaan parhaiten mediassa esille.

1.4.1 Tiedotteet medialle

Tiedotteita lähetettiin medialle aina kun uutta tiedotettavaa tuli. Alussa harvemmin, ja kotiseutupäivien lähestyessä keväällä ja kesällä 2006 tiedotteita lähetettiin viikoittain. Ennen varsinaista viikoittaista tiedottamista mediaa informoitiin kotiseutupäivien sopimuksen allekirjoittamisesta kesäkuussa 2004, internetsivujen avaamisesta 2005, ennakkoesitteen ilmestymisestä sekä käsiohjelman ilmestymisestä.

Keväällä ja kesällä 2006 viikoittaiset tiedotteet lähetettiin medialle torstaisin. Ne keskittyivät joihinkin kotiseutupäivien ohjelmien osiin. Viimeisinä viikkoina tiedotteet lähetettiin ennen tapahtumaa myös tiistaisin. Medialistalla oli kaikki suurimmat lehdet koko maasta ja sekä valtakunnalliset että paikalliset radio- ja televisiokanavat. Tiedotteiden lisäksi medialle lähetettiin muutama lyhyt puffi eri tapahtumista. Alle on listattu kesällä 2006 medialle lähetetyt tiedotteet:

Tiedotteet

Vko 23	Yhdistys- ja kirjallisuustori
Vko 24	Ilmoittautumisaikaa pidennetty
Vko 25	Ennakolippuja iltatapahtumiin saatavilla
Vko 26	Kaksi mielenkiintoista seminaaria kotiseutupäivillä
Vko 27	17 retkeä Pohjanmaalla
Vko 28	Luostarielämää
Vko 29	Elokuvat
Vko 30	Avajaiset ja pääjuhla
Vko 31	Yhteislauluilta
Vko 31	Kotiseutupäivillä tapahtuu ke 2.8.2006
Vko 31	Kotiseutupäivillä tapahtuu to 3.8.2006
Vko 31	Kotiseutupäivillä tapahtuu pe 4.8.2006
Vko 32	Kotiseutupäivillä tapahtuu su 6.8.2006

1.4.2 Tiedotustilaisuudet:

Mediaa pyrittiin pitämään tietoisena kotiseutupäivistä ja niiden ohjelmasta pitkin kuluva vuotta. Ensimmäinen varsinainen tiedotustilaisuus medialle järjestettiin, kun sopimus kotiseutupäivien järjestämisestä oli allekirjoitettu. Tiedotustilaisuus kotiseutupäivien ohjelmasta järjestettiin medialle heti, kun käsiohjelma saatiin painosta huhtikuussa. Tämän jälkeen tiedotustilaisuuksia järjestettiin siten, että aiheena oli aina jokin osa ohjelmaa. Lisäksi kotiseutupäivien aikana medialle pidettiin joka aamu lyhyt tiedotustilaisuus päivän ohjelmasta. Alle on listattu vuonna 2006 pidetyt tiedotustilaisuudet.

Aihe: Yleinen tiedotustilaisuus ohjelmasta

Aika: to 11.5.2006 klo 10.00

Paikka: Vaasan kaupungin hallintotalo

Mukana: Markku Lumio

Anna-Lena Groos

Margit Sellberg

Anne-Mari Repola

Aihe: Yhdistysten päivä

Aika: ti 18.7.2006 klo 10.00

Paikka: Åbo Akademi, Academill

Mukana: Peter Båsk

Aino Tanninen

Anna Häkäri

Aihe: Seminaarit

Aika: ma 24.7.2006 klo 13.00

Paikka: Vaasan maakunta-arkisto

Mukana: Nils Erik Villstrand

Kjell Herberts

Arja Rantanen

Anna-Lena Groos

Aihe: Pääjuhla ja avajaiset

Aika: to 27.7.2006 klo 13.00

Paikka: Vaasan kaupungin hallintotalo

Mukana: Sami Salmivuori, Pohjanmaan sotilassoittokunta

Erkko Jussila, Wasa Dixie Tigers

Jussi Nyman, Pohjan Miehet

Waasan alueen tanssitaiteilijat WATT

Anna-Lena Groos

Aihe: Yhteislaulu

Aika: ma 31.7.2006 klo 9.00

Paikka: Doo-Bop Club

Mukana: Marjut Rothovius

Max Jansson

Marcus Söderström

Anna-Lena Groos

Aihe: Koko kotiseutupäivät

Aika: ti 1.8.2006 klo 14.00

Paikka: Hallintotalo, II kerros

Mukana: Markku Tanner

Anna-Lena Groos

Aihe: Kotiseutupäivien ajan tiedotustilaisuudet

Aika: ke 2.8. - su 6.8.2006 klo 9.00

Mukana: Hannele Saloranta (kaupungin

tiedotuspäällikkö) ke-pe

Anna-Mari Repola, ke 2.8. pe 4.8. & su 6.8.

Anna-Lena Groos, la 5.8.

1.4.3 Lehtijutut kotiseutupäivistä

Kotiseutupäivistä kirjoitettiin useissa lehdissä niin kotiseutupäivien aikana kuin niitä ennen. Päiviä huomioitiin uutisjuutissa, kolumneissa ja pääkirjoituksissa ja sekä Vaasassa että muualla maassa ilmestyvissä lehdissä. Tässä luetellaan osa kotiseutupäiviä käsittelevistä jutuista, jotka julkaistiin Vaasan seudun lehdissä:

- Vaasan kaupungin tiedotuslehden juhlanumero 1/2006
- Vaasan kaupungin tiedotuslehti 2/2006 : "Valtakunnalliset kotiseutupäivät - Riksomfattande hembygdsdagar", s. 10-11
- Vaasa 400 vuotta -juhlalehti
- Vaasan kaupungin henkilöstölehti Merituuli 2/2006 (s. 14)
- Vaasan kaupungin henkilöstölehti Merituuli 3/2006 (s. 7): "Oma kotiseutu tutuksi kotiseutupäivillä elokuussa"
- Finland just nu - Kurirens turistinformation nr 2/2006: Riksomfattande hembygdsdagar 2-6 augusti i Vasa, s. 42
- Ykköset: "Valtakunnalliset kotiseutupäivät Vaasassa"
- Aspekt (Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur): Hembygden i fokus på två språk, s. 23

Vaasan ikkuna:

- Nro 23 "Valtakunnalliset kotiseutupäivät keräävät yhteen kotiseudun ihmiset"
 Nro 28 "Kuninkaallista loistoa kotiseutupäivillä Vaasassa", s. 4
 Nro 29 "Ainutlaatuisia retkiä Vaasassa ja Pohjanmaalla", s. 6
 Nro 30 "Kaksikielinen ja historiallinen Vaasa tutuksi seminaareissa", s. 2
 Nro 31 "Kotiseutuhenkeä avajaisissa ja pääjuhlassa", s. 4

Pohjalainen:

- 19.7.2006 "Vanhat rakennukset ja kansallispuvut kuntoon kotiseutupäivien opeilla"
 2.8.2006 "Kotiseutupäiviä juhliitaan Vaasassa kahdella kielellä", s. 3
 3.8.2006 "Kaksikielisyys puhutteli kotiseutupäivillä Vaasassa", s. 1
 4.8.2006 "Kotiseutuväki vaelsi Vaasan historiaan"

Vasabladet:

- 19.7.2006 "Hjälper hitta hembygdsängslä", s. 9
 25.7.2006 "Hembygdsdagar på två språk", s. 1
 28.7.2006 "Österbottensk underhållning på hembygdsdagarna", s. 12
 3.8.2006 "Tvåspråkighet präglar hembygdsdagar"
 4.8.2006 "Allsången klingade i ruinerna"
 5.8.2006 "Festligt på torget med blåsorkestrar"
 5.8.2006 "Hembygdsföreningar inne i städerna växer"
 7.8.2006 "Hembygden viktig för alla"

1.4.4 Ilmoitukset

Kotiseutupäiville laadittiin selkeä suunnitelma, mihin mediaan ilmoituksia laitetaan ja milloin. Alle on koottu sekä lehdistä, internetissä, radiossa että televisiossa olleet ilmoitukset ja mainokset. Ilmoituksia varten ostettiin palstatilaa lehdistä, mutta myös maksuttomia toiminta- ja järjestöpalstoja hyödynnettiin Pohjalaisessa, Vaasan ikkunassa, Vasabladetissa ja Ilkassa.

Tähän on koottu ne lehdet, joissa oli kotiseutupäivien ilmoituksia:

- God tid Svenska pensionärsförbundets tidning, nr 5
- FH tidningen Folkhälsan 3/06
- Merituuli Vaasan kaupungin henkilöstölehti no 6/2005
- Markkinaviesti nro 4/kesäkuu 2006
- Markkinaviesti nro 5/heinäkuu 2006
- ÖP Österbottenska Posten, nummer 5, kesäkuu 2006
- Pohjalainen Västerbottens- Kuriren, Kesä 2006
- Finlands kommuntidning, 5/2006
- Pietarsaaren Sanomat
- Kyrkpressen
- Vasabladet
- Demari
- Suomenruotsalainen
- Vaasan kaupungin tiedotuslehti x 2
- Pohjalainen
- Vaasan ikkuna
- Ilkka
- Ykköset

Kotiseutupäivien ilmoitukset laitettiin keskitetysti pääasiansa Pohjalaiseen ja Vasabladetiin. Näillä ilmoituksilla pyrittiin saamaan niin suomen- kuin ruotsinkieliset Vaasan alueen ihmiset tietoisiksi kotiseutupäivistä. Ilmoituksia laitettiin heinä-elokuussa, ja osa niistä oli yleisiä, osa mainosti pelkästään jotain kotiseutupäivien ohjelmaa.

Pohjalaiseen laitettiin seitsemän etusivun pientä ilmoitusta sekä kuusi isompaa ilmoitusta lehden muihin osiin. Myös Vasabladetissa julkaistiin 7 pientä etusivun ilmoitusta ja kaksi isompaa ilmoitusta. Näiden lisäksi Ykköset-lehdessä oli yksi yleinen ilmoitus ja Vaasan ikkunassa yksi puolen sivun kokoinen ilmoitus ja kaksi kertaa pienempi ilmoitus.

Ilmaiset järjestö ja toimintapalstat:

Ilkka:

- Järjestöpalsta tiistaina ja torstaina, maksuttomat lyhyet ilmoitukset
- Kalenteri-palsta keskiviikkona ja perjantaina viikolla 31, maksuton

Pohjalainen:

- Toimintapalsta tiistaina ja torstaina, maksuttomat lyhyet ilmoitukset
- Menot-palsta, keskiviikkona ja perjantaina viikolla 31, maksuton

Vasabladet:

- Händer i dag-palsta: Kotiseutupäivien aikana oma Hembygdsdagarna-otsikko. Joka päivä, maksuton

Radio:

Radio Vaasaan suunniteltiin kotiseutupäiviä varten oma kampanja, joka kesti kolme viikkoa, ja ajoittui heinä-elokuulle. Kyseisellä radiokanavalla oli päivittäin jokin lyhyt juttu liittyen kotiseutupäiviin sekä viisi kertaa päivässä mainokset kotiseutupäivien ohjelman tarjonnasta. Lisäksi Radio Vaasassa oli juttuja kotiseutupäivistä jo aikaisemminkin, muun muassa kotiseutupäivien ohjelmasta pidetyn tiedotustilaisuuden jälkeen.

TV:

Televisiomainonta keskitettiin Vaasan alueen paikallistelevisioon eli BotniaTV:lle. Siellä pyöri PowerPoint-pohjainen ruutukehä 13.7-6.8.2006. Tämän lisäksi saman kanavan teksti-TV:stä varattiin tilaa kotiseutupäiville samalle ajalle. Paikallistelevisiomainonta haluttiin ajoittaa siten, että kanavalla oli mahdollisimman paljon katsojia. Tämän vuoksi kotiseutupäivien mainosta pyöritettiin edellä mainitulla BotniaTV:llä keväällä Vaasan kaupunginvaltuuston viimeisen kokouksen aikana.

2. Kotiseutupäiville osallistuminen

Kotiseutupäiville osallistuvilla oli mahdollisuus ostaa kokonaispaketti, kotiseutupäiväpaketti, seminaaripaketti tai osallistumisoikeus jompaankumpaan seminaareista. Kokonaispakettiin kuului osallistumisoikeus kaikkiin kotiseutupäivien tapahtumiin koko kotiseutupäivien ajan keskiviikosta perjantaihin. Sen hinta oli 120 € ja se sisälsi ruokailut päivittäin. Kotiseutupäiväpakettiin kuului osallistumisoikeus kotiseutupäivien tapahtumiin perjantaista sunnuntaihin. Sen hinta oli 65 € ja se sisälsi myös ruokailut. Seminaareihin pystyi ostamaan joko seminaaripaketin, joka sisälsi osallistumisoikeuden molempiin seminaareihin tai liput erikseen kummankin päivän seminaariin. Seminaaripaketti maksoi 65 € ja yhteen seminaariin osallistuminen maksoi 40 €.

2.1 Ilmoittautuminen ja majoittuminen

Kotiseutupäiville pystyi ilmoittautumaan käsiohjelmasta ja internetsivuilta löytyneen ilmoittautumislomakkeen kautta. Tehtävä oli ulkoistettu ostopalvelusopimuksena Linc Projectsille, joka otti vastaan ilmoittautumiset, ja varasi majoitukset niille, jotka varasivat sen samassa yhteydessä ilmoittautumislomakkeen kanssa. Toimittajille ja kutsuvieraille oli oma ilmoittautumislomake. Lisäksi useimpiin kotiseutupäivien ohjelmiin sai osallistua ilman ennakkoilmoittautumista. Näitä tapahtumia mainostettiin erityisesti paikkakuntalaisille.

Kotiseutupäivien vieraille suositeltiin viittä eri hotellia Vaasassa. Hotellien kuvaukset löytyivät käsiohjelmasta. Hotel Astor oli varattu kotiseutupäivien kutsuvieraille. Alle on koottu hotelliyöpyymisten määrät hotelleittain. Luvut siis kertovat siitä, kuinka monta yötä kotiseutupäivien vieraat kyseisessä hotellissa yhteensä viettivät kotiseutupäivien aikana.

Hotelli:	
Yöt/hotelli:	
Rantasipi Tropiclandia	84
Radisson SAS	65
Sokos Hotel Vaakuna	136
Hotel Astor	113
EFÖ Evangeliska folkhögskolan i Österbotten	31
Yhteensä 429 yöpymistä	

2.2 Kotiseutupäivien kassi sekä painotuotteet

Kotiseutukassi

Jokaiselle kotiseutupäiväpaketin tai kokonaispaketin ostaneelle annettiin kotiseutupäivien kassi. Kasseja valmistettiin yhteensä 400 kappaletta, ja niistä jaettiin päivien aikana noin 390 kappaletta. Kassi oli luonnonvalkoinen, kotiseutupäivien logolla varustettu kangaskassi. Se sisälsi linja-autoaikataulut, tietoa ohjelmamuutoksista, Vaasan 400-vuotisjuhlalehden sekä kynän. Kassin etupuolella oli myös sponsoreiden logot.

Ennakkoesite

Ennakkoesite valmistui keväällä 2005. Sitä painettiin toukokuussa 2005 yhteensä 5.000 kappaletta, ja toiset 5.000 kappaletta loppukesällä 2005. Se oli 8-sivuinen, värillinen ja kooltaan noin puolet A5-koosta. Ennakkoesitteitä jäi jäljelle noin 400 kappaletta.

Käsiohjelma

Käsiohjelma julkaistiin toukokuun alussa 2006, 64 sivun laajuisena ja värillisenä. Sitä painettiin yhteensä 10.000 kappaletta. Sen takakannessa oli erillisenä liitteenä irrotettava ilmoittautumislomake. Käsiohjelmaa jäi jäljelle noin 100 kappaletta.

Käsiohjelma oli täysin kaksikielinen. Kaikki tekstit olivat siinä suomeksi ja ruotsiksi. Kuvituksena käsiohjelmassa käytettiin akvarelleja, jotka graafikko Jouko Keto kaupungin painatuskeskuksesta oli tehnyt kotiseutupäiviä varten. Käsiohjelman sisältöön kuului tarkat jokaisen päivän ohjelmat, kuvaukset retkistä ja organisaatiosta sekä yleistä tietoa, josta kotiseutupäiville osallistuvien oli hyvä olla perillä. Keski-alueamalla oli Vaasan kartta sekä kuvia kotiseutupäivien eri tapahtumapaikoista. Käsiohjelmasta löytyi myös organisaatio. Käsiohjelmassa oli varattu 10 sivua tilaa mainostajille, ja tämä tila saatiin täytettyä mainoksilla. Yksi alueama käsiohjelman sisällöstä käytettiin Vaasan 400-vuotisjuhlavuoden tapahtumien ja juhlatuotteiden mainostamiseen. Käsiohjelman alussa oli Vaasan kaupungin, Suomen Kotiseutuliiton, Poh-

janmaan liiton, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kulturin ja Finlands svenska hembygdsförbundin tervehdykset. Sisäkantta koristi kuva työryhmien Vaasan 400-vuotisjuhlatoimikunnasta 1600-luvun asut päällä.

Seminaariesitteet

Sekä keskiviikon että torstain seminaareista tehtiin omat esitteet. Esitteissä kerrottiin päivän ohjelma kellonaikoinen, ja esiteltiin seminaarissa mukana olevat avainhenkilöt lyhyesti. Molemmissa esitteissä teksti oli sekä suomeksi että ruotsiksi. Molemmat esitteet olivat A5-kokoisia. Keskiviikon esitteessä on kahdeksan sivua, ja torstain esitteessä 4 sivua. Esitteet olivat värillisiä ja kansikuvana niissä oli Jouko Kedon kotiseutuaiheiset akvarellit. Jokaisesta avainhenkilöstä oli myös esittelyn kohdalla kuva.

Julisteet

Kotiseutupäiviä varten tehtiin seitsemän erilaista julistetta, joita kiinnitettiin eri puolille kaupunkia. Julisteita vietiin muun muassa yliopistoille, kauppoihin, kouluille, opistotalolle jne. Alla mainittujen julisteiden lisäksi Raippaluodon tansseista oli oma juliste.

Julisteita oli aiheista:

- Kuninkaalliset pidot
- Yhteislauluilta
- Seminaari "Elämää kahdella kielellä"
- Seminaari "Vaasa 1606-2006"
- Elokuvat
- Avajaiset ja pääjuhla
- Yleinen juliste

Tarrat

Kotiseutupäiviä varten painettiin jonkin verran erikokoisia kotiseutupäivien logolla varustettuja tarroja. Niitä käytettiin muun muassa julisteissa.

Kirjekuoret ja kirjepaperit

Kotiseutupäiviä varten painettiin 500 kappaletta kotiseutupäivien logolla varustettuja C5-kokoisia kirjekuoria sekä 500 kappaletta A4-kokoisia kirjekuoria. Lisäksi kaikissa toimistolta lähetetyissä kirjeissä ja sopimuksissa oli kotiseutupäivien logo.

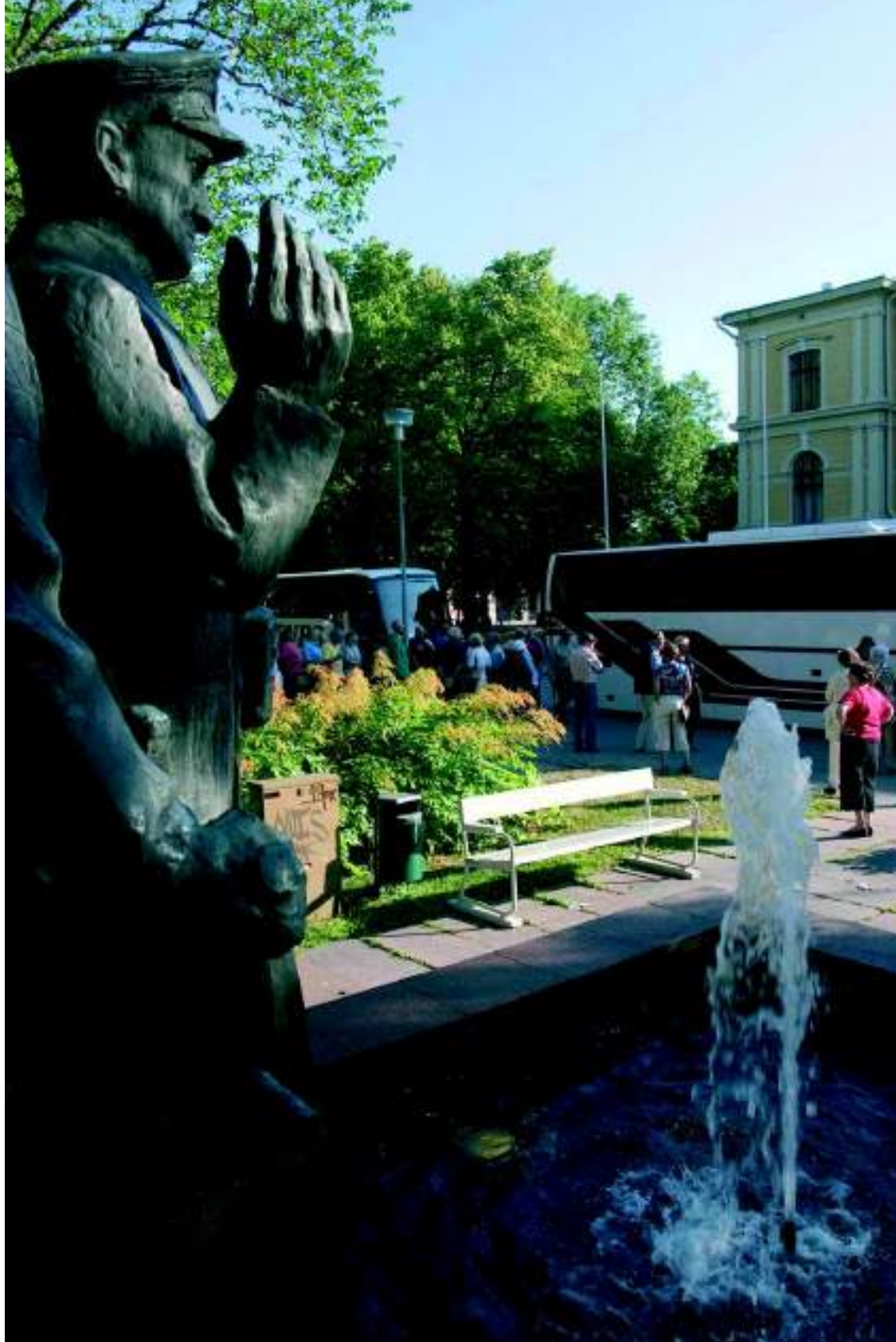
2.3 Osallistujaluettelo

Nimi	Organisaatio tai kotipaikkakunta	Nimi	Organisaatio tai kotipaikkakunta
Aaltonen Helena	Kainuun maakunta kuntayhtymä	Hurskainen Heikki	Nivala-seura
Aaltonen Mona	Salon kaupunki	Huttunen Riitta	Järviseu-seura
Ahlberg Veijo	Oulu-seura	Huttunen Yrjö	Järviseu-seura
Ahola Tuija	Evijärven kunta	Huurre Outi	Haapavesi-seura
Airaksinen Veli	Nilsia	Hyyrinen Hannu	Pieksamäki-seura
Airola Tuula	Pohjanmaan museo	Hämäläinen Pentti	Pirkanmaan liitto
Aittomäki Leo	Suomen Kotiseutuliitto	Hänninen Esko	Imatran kaupunki
Aitto-oja Jouni	Oulainen	Hänninen Irma	Imatra
Aitto-oja Tuula	Oulainen	Hänninen Raija	Otava
Alanko Annikki	Juuka-seura	Höglund Kaj	Pohjanmaan museo
Alanko Pentti	Juuka-seura	Imonen Taru	
Alanko Risto	Juuka-seura	Inbar Maarit	Helsinki
Alanko Sirpa	Juuka-seura	Israelsson Lars	Sveriges hembygdsförbund
Andersén Mats	Sundom bygdeförening	Itkonen Sinikka	Tuusniemen kotiseutuyhdistys
Aro-Pilke Nina	Kontiolahden kulttuuripalvelut	Jaakkola Katariina	Oulu
Aurén Birgitta	Vasa stadsbibliotek	Jaakkola Kaarina	Suomen Kotiseutuliitto
Auvinen Terhikki	Pohjanmaan liitto	Jormanainen Tuija	Lehmo
Backholm Börje	Sundom	Jumppanen Leo	Kuusankosken kaupunki
Blomfeldt Greta	Sundom bygdeförening	Jumppanen Riitta	Loimaa
Blusi Diane-Christine	Vasa Övningsskola	Jungner Solveig	Vasa Övningsskola
Bragge Airi		Juntunen Kalle	Hyrynsalmen kunta
Brändström Ivan	Sundom hembygdsförening/SE	Juva Sirkka	Pirkkalan kunta
Bäsk Peter	Stundars	Järvälä Leena	Salon kaupunki
Carlsson Jukka	Tampere-seura	Järviaho Irma	Järviseu-seura
Christoffersson Airi	Sveriges hembygdsförbund	Järviaho Lassi	Järviseu-seura
Eberhardt Eeva	Kärsämäki-seura	Järviluoma Hanna	Nivala-seura
Eerora Matti	Jyväskylän kaupunki	Järvinen Tuisku	Helsinki
Enlund Aila	Esbo hembygdsförening	Järvinen Tuomo	Evijärvi-seura
Erkkilä Asta	Vähäkyrö-seura	Kajava Eeva-Liisa	Vaasa
Erkkilä Eila	Vähäkyrö-seura	Kakko Juhani	Muurla
Eronen Juha	Haapajärvi-seura	Kakko Kirsti	Salon kaupunki
Eronen Margit	Haapajärvi-seura	Kamppinen Arto	Vuokatti
Ervasti Ersso	Ii-Seura	Kapiala Iida-Mai	Vaasa
Forsberg Solveig	Esbo hembygdsförening	Kapiala Keijo	Länsi-Suomen hyvinvointikeskus
Furuland Göran	Sveriges hembygdsförbund	Karppinen Veli-Matti	Kainuun Nuotta, Kajaani
Grekula Maarit	Oulaisten kotiseutuyhdistys	Kauppinen Asko	Vieremän kotiseutuyhdistys
Guss-Toukonen Sonja	Vaasan kaupunginkirjasto	Kauppinen Kaija	Vieremän kotiseutuyhdistys
Haapala Jaakko	Kuortanes-seura	Kauppinen Timo	Pieksamäki-seura
Haapamäki Kai	Jupperin Omakotiyhdistys	Keisala Hanna	Kuortanes-seura
Haapasaari Rita	Järviseu-seura	Kemppainen Katri	Isonkyrön kunta
Haapoja Arja	Pohjanmaan liitto	Kemppainen Urho	Vaasa
Hacklin Martti	Tornion kotiseutuyhdistys	Kervinen Ulla-Maija	
Hallman Irma	Tuusniemen kotiseutuyhdistys	Keski-Kuha Aaro	Kuortanes-seura
Hallman Seppo	Tuusniemen kotiseutuyhdistys	Keski-Liikala Kaisa	Kuortanes-seura
Halonen Timo	Tampere-seura	Keskinen Leena	Vaasa
Happonen Anna-Liisa	Tuusniemen kotiseutuyhdistys	Kettunen Minna	Lapinlahti
Harju Pirkko	Haapajärvi-seura	Kettunen Pekka	Kontiolahden kunta
Hassinen Esa	Lahden kaupunki sivistystoimiala	Kivelä Juhani	Valkeakoski-seura
Hautajoki Eila	Vihannin kotiseutuyhdistys	Kiviharju Martti	Muhoksen kotiseutuyhdistys
Hautajoki Tuomas	Vihannin kotiseutuyhdistys	Kiviniemi Sinikka	
Hautamäki Tarja	Vaasan kulttuuritoimi	Kiviranta Jouko	Halikon kunta
Haviala Sirpa	Satakuntaliitto	Knookala Christina	Vaasan kaupunki
Havunen Pertti	Tampere-seura	Koivunen Jari	Naantalinn kaupunki
Heikkilä Harri J	Suomen Kotiseutuliitto	Kolehmainen Merja	Haapaveden kaupunki
Heikkilä Terttu	Vimpeli-seura	Konttinen Ilkka	Vaasa
Heinonen Jouko	Lahden kaupunki sivistystoimiala	Korhonen Antti	Jääli
Hemmilä Juhani	Lumijoki-seura	Korhonen Marjo	Kiimingin kunta
Herala Annikki	Vaasa	Korkiavuori Arja	Tuusula-seura
Hiltunen Matti	Nurmes-seura	Korpi Anni	Pekapään mkt seura
		Korpi Pentti	Pekapään mkt seura
Hiltunen Pirkko	Nurmes-seura	Korpi-Hyövälti Eeva	Seinäjoki
Hinnari Laila		Koski Marianne	Lahden kaupunki sivistystoimiala
Hiukka Pentti	Kemin kotiseutu- ja museoyhdistys	Koskinen Osmo	Salon kaupunki
Hoikka Esko	Haapajärvi-seura	Kouhi Tuulikki	Vaasan kaupunki
Hoikka Ulla	Haapajärvi-seura		
Holopainen Tuure	Pohjois-Pohjanmaan liitto		
Huhtaluoto-Ylitalo Helena	Lapin liitto		
Hukkanen Marja-Leena	Kuopion Isänmaallinen seura		

Nimi	Organisaatio tai kotipaikkakunta	Nimi	Organisaatio tai kotipaikkakunta
Kovanen Ahti	Kangasniemi	Männikkö Sauli	Järviseuutu-seura
Kovanen Valma	Kangasniemi	Männikkö Sirkka	Järviseuutu-seura
Krapu Kari	Nivala-seura	Mäntymäki Jukka J	Oulun Ortodoksinen Hiippakunta
Krapu Seija	Nivala-seura	Mäntynen Taisto Juhani	Vantaan kotiseutuliitto
Kuha Rita	Vaasan kaupunki	Määttäälä Viljo S.	Toholammin kotiseutuyhdistys
Kuivalainen Arvo	Juuan valistusseurojen kannatusyhdistys	Narjus Raimo	Turkuseura/toispual jokke
Kuivalainen Leena	Ympäristö Vunas	Niemelä Aino-Maija	Kuortanes-seura
Kuivalainen Reino	Ympäristö Vunas	Niemelä Anne-Maarit	Salo-Uskela seura
Kujala Anna-Maija	Toholammin kotiseutuyhdistys	Nieminen Eeva	Vaasa
Kujala Erkki	Toholammin kotiseutuyhdistys	Niinikoski Kyösti	Kalajokilaakson kotiseutuliitto
Kujala Marketta	Vaasa	Niittykoski Toini	Vaasa
Kulojärvi Tuulikki Ruukki	Siika-Pyhäjokialueen liitto	Nordberg Henri	Tornion kaupunki
Kultalahti Päivi	Järviseuutu-seura	Nurminen Anna-Liisa	Salo-Uskela seura
Kukko Raimo	Espoon kaupunginosayhdistysten liitto	Nuuja Teuvo	Vaasa
Kukkonen Heikki	Suomen Kotiseutuliitto	Nuutinen Juhani	Kihtelysvaara-seura
Kuotesaho Reijo	Ruukki-Revonlahti kotiseutuyhdistys, Revonlahti	Nuutinen Riitta	Kihtelysvaara-seura
Kurhia Raakel	Hikiä	Nyberg Matti	Tampereen kaupunki
Kurola Osmo	Oulun Ortodoksinen Hiippakunta	Nyberg Tuula	Tampereen kaupunki
Kurunmäki Pentti	Vihti-seura	Nyberg Tuure	Kuusankoskiseura
Kvist Marja	Vaasa	Nyman Grethel	Vaasa
Kyllönen Pekka	Kärsämäki-seura	Nyman Lars	Hyvinkää-seura
Kytöharju Ritva	Pohjanmaan liitto	Nyman Marjatta	Hyvinkää-seura
Kärkkäinen Erkki	Haapajärvi-seura	Nyström Carita	Korsnäs
Kärki Helena	Vaasa	Oittinen Aulis	Mikkelin kaupunki
Kärki Pirkka	Vaasa	Ojala Leena	Pyhäjokialueen kotiseutuliitto
Käyhkö Unto	Kemin kaupunki	Ojalehto Emma	Haapajärvi-seura
Laaksonen Marja	Auran kotiseutuyhdistys	Onnela Eila	Suomen Kotiseutuliitto
Lahti Sirkka	Vaasa	Onnela Samuli	Suomen Kotiseutuliitto
Laiho Jari	Rikala-seura	Pakka Arvo	Kurikka Seura
Laine Kimmo	Salon kaupunki	Pakka Sinikka	Kurikka Seura
Lakomaa Toini	Kerava	Palmgren Ulla	Lahden kaupunki sivistystoimiala
Lamberg Leila	Vaasa	Palonen Tarmo	Hämeenlinna-seura
Larjamo Liisa	Hausjärvi-Seura	Palosaari Helena	Kuusamo-seura
Larmola Yrjö	Suomen Kotiseutuliitto	Palosaari Jorma	Kuusamo-seura
Laukkonen Kari	Vaasa	Parviainen Johanna	Säyneisen kotiseutuyhdistys
Laurila Matti	Kurikka-seura	Parviainen Kaarlo	Säyneisen kotiseutuyhdistys
Laurila Maria	Malmi-seura	Pekkala Kalevi	Vihanti
Laurila Sirkka	Kannuksen kaupunki	Pekkala Merja	Vihanti
Lehikoinen Marja-Leena	Helsingin pitäjän kotiseutuyhdistys	Pekkarinen Sirpa	Keski-Suomen liitto
Lehtinen Alpo	Vaasa	Peltomäki Anne	Vaasa
Lehtinen Anneli	Espoo	Peltomäki Helena	Vaasa
Lehtivuori Anneli	Naantalin museoyhdistys	Peltomäki Pirja	Suomen kylätoiminta
Lepistö Arvo	Tampere	Perttula Hilikka	Vaasa
Lepola Marja	Suomen Kotiseutuliitto, Hämeenkyrö	Peräinen Erkki	Keuruu
Liiten Ossi	Kemin kaupunki	Peräinen Liisa	Keuruu
Liljasalo Jouko	Vaasa	Peura Eila	Saarijärvi-seura
Lindblom Else Britt	Sundom hembygdsförening/SE	Pikkarainen Alpo	Siika-Pyhäjokialueen liitto
Linkamo Jaakko	Pohjanmaan museo	Pirvola Maija	Salon kaupunki
Luden Levi	Sundom	Pitkänen Helka	Savon tomerat naiset
Luotola Hannu	Saarijärvi-seura	Pohjola Eeva Kaarina	Keminmaan kunta
Luukola Toivo	Vanha-Ulvila	Pohjonen Eila	Kokkola
Lygdbäck Vivan	Kultur Österbotten	Potka Kirsti	Suomen Kotiseutuliitto
Lähteenmäki Maija-Liisa	Vaasa	Poutanen Varpu	Suomen Kotiseutuliitto
Maijala Rauha	E-P:n Maakuntamuseo, Törnävä	Puntanen Pia	Etelä-Savon Maakuntaliitto, Mikkeli
Mandel Irmeli	Pohjanmaan liitto	Pränny Elena	Kuopio
Marjamäki Liisa	Espoon perinneyhdistys Aurora	Puputti Marja-Leena	Rikala-seura
Matikka Marjo	Espoon kaupunginosayhdistysten liitto	Pursiainen Erkki	Pyhäjokialueen kotiseutuliitto
Mattila Hanna-Leena	Raahe-seura	Pyhäuoto Päivi	Suomen Kotiseutuliitto
Mattila Marita	Järviseuutu-seura	Railo Eira	Suomen Kotiseutuliitto
Mattila Marita	Etelä-Savon Maakuntaliitto	Railo Juhani	Järviseuutu-seura
Maukonen Anne-Mari	Vanhan Korpilahden kotiseutuyhdistys	Raitala Anita	Järviseuutu-seura
Metropoliitta Panteleimon	Oulu	Raitala Samuli	Siika-Pyhäjokialueen liitto
Moisander Kirsti	Suomen Kotiseutuliitto	Rajamäki Tuija	Ruukin kunta
Munsterhjelm Britta	Lojosamfundet, Lojo	Ranta Matti	Mikkeli-seura
Myllyvirta Matti	Kerava	Ranta-aho Lahja	Mikkeli-seura
Mäkelä Mona	Haapajärvi-seura	Ranta-aho Otto	Mustasaari
Mäkinen Aino	Raisio-seura	Rantala Britt- Mari	Vaasa
Mäkinen Olavi	Raisio-seura	Rantamäki Erkki	Salon kaupunki
		Rasila Matti	Siika-Pyhäjokialueen liitto
		Raudaskoski Martti	

Nimi	Organisaatio tai kotipaikkakunta	Nimi	Organisaatio tai kotipaikkakunta
Raudaskoski Sirkka	Siika-Pyhäjokialueen liitto	Wallgren Matti	Vaasan ortodoksinen seurakunta
Raunama Kyllikki	Pekanpään mkt seura	Varpula Riitta	Seinäjäki
Raunama Raimo	Pekanpään mkt seura	Vehmaskoski Jorma	Espoon perinneyhdistys Aurora
Rinne Heikki	Pekanpään mkt seura	Weijola Elisabeth	Vaasa
Rintala Kalevi	Haapajärvi-seura	Veiranto Pirkko	Pirkkala-seura
Ripatti Juha	Vaasa	Westergård Pirkko	Vaasa
Risberg Christer	Norra Pörtoms Allaktivitetsförening	Vesterinen Hillevi	Mikkeli-seura
Risku-Korpela Liisa	Vaasa	Westerlund Anna-Liisa	Vaasa
Ristimäki Eija	Seinäjäki	Viertola-Jern Paula	Talonpoikaiskulttuurisäätiö, Helsinki
Ronkainen Sylvi	Rauma	Vihla Mina	Pohjanmaan museo
Ropponen Pekka	Konnuslahti	Vihma Sakari	Valkealan kotiseutuyhdistys
Ropponen Pirjo	Konnuslahti	Wikstrand Sanna	
Rossi Matti	Suomen Kotiseutuliitto	Vilén Ari	Auran kotiseutuyhdistys
Ruohomaa Laila	Kotiseutuyhdistys Euran Pirtti	Virri Vesa	Helsingin kaupunginmuseo
Ruohomaa Lasse	Kotiseutuyhdistys Euran Pirtti	Wollsten-Häkans Anette	Korsholm
Ruohonen Terttu	Pieksamäki-seura	Vähäkangas Juhani	Siika-Pyhäjokialueen liitto
Ryyppö Liisa	Suomen Kotiseutuliitto	Vähäkangas Kirsti	Raahe
Saarist Tiina	Järvimaan maakuntamuseo	Vähäkangas Ritva	Siika-Pyhäjokialueen liitto
Sahari Jyrki	Mäntsälä-seura	Vähämäki Sari	Vaasan maakunta-arkisto
Salminen Arja	Pohjanmaan museo	Väyrynen Sinikka	Juuan kunta
Salminen Erkki	Pohjanmaan museo	Väätti Terttu	Sundom hembygdsförening/SE
Salmo Pirkko	Vaasa	Ylikoski Annina	Åbo
Salomaa Anja	Vaasa	Yliniemi Eero	Keminmaa-Seura ry
Saloranta Pauli	Helsinki	Ylitalo Jaakko	Lapin liitto
Sand Gunilla	Stundars	Åbb Leena	Vaasa
Sandman Sonja	Sundom hembygdsförening/SE	Åkerlund Benita	Esbo hembygdsförening
Sandström Tom	Finlands svenska hembygdsförbund, Helsingfors	Österblad Inga	Vasa
von Schönanen Arja	Turun kaupunki		
Seuna Helena	Tuusula-seura		
Seuna Pertti	Tuusula-seura		
Sigfrids Mona	Vaasa		
Siltanen Eira	Virrat		
Siltavuori-Illmer Kirsi-Marja	Rauman kaupunki		
Simojoki Pentti	Siika-Pyhäjokialueen liitto		
Simojoki Sinikka	Siika-Pyhäjokialueen liitto		
Sjöstrand Peter	Finlands svenska hembygdsförbund		
Sten Marita	Mikkeli-seura		
Sund Bertel	Sundom		
Sundin Ingmar	Sundom		
Sundin Signhild	Sundom		
Suominen Seija	Aura		
Suvanto Erkki	Oulujoki-seura		
Swanljung Harry	Pohjanmaan liitto		
Syväraainen Sakari	Kokkolan kaupunki		
Säkinen Senja	Kainuun museo- ja kotiseutuyhdistys		
Södergård Sinikka	Vaasa		
Söderholm Leif	Esbo hembygdsförening		
Tallbäck Gunbritt	Korsholm		
Tammisto Riitta	Vaasa		
Tammisto Viljo	Vaasa		
Tanner Markku	Suomen Kotiseutuliitto		
Tarjanne Liisa	Suomen Kotiseutuliitto		
Telin Tuula	Satakuntaliitto		
Thorn Carita	Vasa		
Tikanmäki Veijo	Haapajärvi-seura		
Timonen Sisko	Haapaveden kaupunki		
Trondh Lars	Mariehamn		
Trondh Marita	Mariehamn		
Turula Eira	Kilpua		
Turula Kauko	Oulaisten kaupunki		
Turunen Harri	Oulaisten kotiseutuyhdistys		
Turunen Jouko	Siika-Pyhäjokialueen liitto		
Tuuhä Terho	Imatran kotiseutuyhdistys		
Tuuri Olli	Vaasa		
Tuuri Ulla	Vaasa		
Törmänen Merja	Kuusamon kaupunki		
Ukkola Päivi	Raahe-seura		
Utriainen Pirkko	Raahe-seura		
Vahtera Aila	Vaasa		
Vahtola Jouko	Oulun Yliopisto		

Ilmoittautuneita yhteensä: 368.

2.4 Kotiseutulinja-auto

Kotiseutupäivien ajaksi oli järjestetty Kotiseutulinja-auto, joka liikennöi hotellien ja tapahtumapaikkojen välillä. Linja-auton tunnisti kotiseutupäivien logosta. Kaikille kauempaa tuleville kotiseutupäiville osallistujille jaettiin linja-auton aikataulut kotiseutupäiväkassissa. Aikataulut jaettiin myös hotelleille.

2.5 Ruokailut

Kotiseutupäivien ruokailut järjestettiin päivittäin niissä paikoissa, joihin ohjelma oli järjestetty. Keskiviikon seminaarin yhteydessä ruokailtiin Vaasan yliopistolla, torstaina kaupungintalolla, perjantaina Åbo Akademiella, lauantaina retkien yhteydessä tai keskustassa ravintola Frominassa ja sunnuntaina Vaasan ammattiopiston tiloissa.

3. Kotiseutupäivien ohjelma ja osallistujamäärät

3.1 Osallistujamäärät

Keskiviikko 2.8.2006	
Seminaari " Elämää kahdella kielellä"	65
Luostarielämää	52
Elokuvat	4
Kirjastossa tapahtuu	22
Torstai 3.8.2006	
Seminaari "Vaasa 1606-2006"	100
Kirjastossa tapahtuu	28
Yhteislauluilta	250
Elokuvat	7
Perjantai 4.8.2006	
Yhdistysten päivä/Academill	700
Avajaiset kauppatorilla	500
Vanhan ajan markkinat, myyjät	20
Vanhan ajan markkinat, kävijämäärä	1000
Elokuvat	3
Tanssit	250
Työpaja lapsille ja nuorille	17
Laulu- ja tanssiohjelma "Bragegården"	130
Lauantai 5.8.2006	
Retket yhteensä	280
Retki:	
Vaasa kaksi kaupunkia	20
Nyt mua vierähän linnasta linnahan	15
Leipä Merestä	50
Valassaaret	71
Suomen ja Pohjanmaan puolesta	33
Topeliuksen ja Runebergin Pohjanmaa	40
Närpiön ja Neandertalin väkeä	47
Aikamatka vuoteen 1886	4
Vigilia ortodoksisessa kirkossa	22
Perinneillallinen	284
Sunnuntai 6.8.2006	
Jumalanpalvelus	468
Liturgia ortodoksisessa kirkossa	60
Seppeleenlasku torilla	300
Pääjuhla	450
Bragen ulkomuseo	27
Osanottajamäärä yhteensä	5319

3.2 Keskiviikko - Seminaaripäivä

3.2.1 Seminaari "Elämää kahdella kielellä"

Kotiseutupäivien ensimmäisen päivän ja ensimmäisen seminaarin teema oli "Elämää kahdella kielellä". Seminaarin puheenjohtaja Wivan Nygård-Fagerudd toivoi alustajien puheenvuorojen jälkeen yleisön osallistuvan aktiivisesti keskusteluun ja niin se tekikin.

Seminaarin teeman mukaisesti oli järjestetty simultaani- eli samanaikainen tulkkaus. Korvakuulokkeiden kautta saattoi jokainen valitsijakanavan kautta kuunnella esittäjän tai kysyjän puhetta valitsemallaan kielellä. Jokaista haluttua kieltä varten, suomi, ruotsi ja saksa, oli oma kielenkääntäjensä.

Seminaarin tavoitteena oli esitellä kansainvälisiä tutkimuksia ja tutkijoita ja keskustelun kautta tuoda esiin erilaisia näkemyksiä kieleen ja äidinkieleen. Dosentti Kurt Egger ja tutkija Kjell Herberts esittelivät omia tutkimuksiaan, joissa tuotiin esiin tutkittua tietoa äidinkielestä, suhteesta kieleen ja sen käyttämisestä. Keskusteluyhteyttä laajentamassa olivat paneelikeskustelun jäsenet, sellaisista ihmisistä koottu otos, joiden elämään eri kielet ja kielenkäyttö tiiviisti kuuluvat.

Seminaarin avaussanoissa professori Christer Laurén Vaasan yliopistosta sanoi: "Asukkaat eivät välttämättä ole kaksikielisiä vaikka kaupunki on." Tämä pitäisi siis muistaa, kun kaupunki järjestää palveluita asukkailleen molemmilla kielillä. Ei niin, että virkamiesten pitäisi osata ja hallita kummatkin kielet, vaan niin, että jokaisesta palvelupisteestä löytyisi aina joku, joka osaa suomea ja joku, joka osaa ruotsia. Laurénin mukaan "On parempi hallita enemmän kuin vähemmän kieliä," ja jos ei osaa kuin yhden kielen, voi ottaa kehonkielen avukseen, jotta tulee ymmärretyksi.

Dosentti Kurt Egger Italian Bozen/Bolzanon yliopistosta osoitti mainioin kuvin, kuinka kieli ympärillämme elää omaa elämänsä. Eggerin väitöskirjan tutkimus käsitteli sitä, missä kieli ihmisten mielestä sijaitsee ja sitä, miten tutkittavat ihmiset olivat kuvanneet sitä piirroksilla. Esimerkiksi italialainen oli kuvannut kielen sijaitsevan käsissä.

Tutkija Kjell Herberts, Institutet för finlandssvensk samhällsforskning, Åbo Akademista totesi, että jokaisella on yksi äidinkieli. Kielioikeuksia hän kuvasi seuraavasti: "Kun saamelaiset ovat Lapissa, heillä on enemmän oikeuksia kuin

silloin, kun he ovat Helsingissä, jossa heillä on kielellisiä oikeuksia vähemmän". Osoitekyttilä voivat olla kahdella kielellä ja kielisuhteiden vaihtuessa pitää vaihtaa kyttiläkin. Suomen Lapissa kieliä tarvitaan kyllä kolme: saame, suomi ja ruotsi.

Herbertsin mukaan on väärinkäsitys, että kaikkien työntekijöiden pitäisi olla kaksikielisiä. Joidenkin työntekijöiden pitää olla ja taitaa molemmat kielet. Hänen mukaansa kaksikielisyys on prosessi, joka muuttuu ajan ja paikan mukaan, ja riippuu suuresti siitä toimintaympäristöstä, missä kulloinkin ollaan.

Vaasan kaupungin virkamies, hallintojohtaja Veli-Matti Laitinen kertoi Vaasan kaupungin kielenkäytöstä, joka tuli voimaan elokuun 2006 alussa. Tämän mukaan maksetaan 20 euroa puhumisesta ja 20 euroa kirjoittamisesta kuuksaudessa lisää palkkaa toisen kotimaisen kielen taidosta. Se on konkreettinen toimenpide, kun kaupungin yksi strategia-lause sisältää ajatuksen, että Vaasa on kaksikielinen, merellinen menestyjä. Tällä kielitaitoisuudella pyritään työnaktivoimaan tekijöitä kielen käyttämiseen kuten myös sen kehittämiseen. Katri Karjalainen Vaasan yliopistosta kertoi tandem-menetelmästä, jolla ruotsinkielinen ja suomenkielinen tekevät yhdessä töitä esimerkiksi vanhustenhuollon työssä ja samalla tarvittava kielitaito kehittyy. Käytännön tarve on vahva oppimisen halun herättäjä.

Yleisön joukosta tuli mielenkiintoinen kysymys, ovatko uinuvat ruotsin puhujat suomenruotsalaisten pelastus. Tähän näkökulmaan liittyy jo edellä mainittu ajatus, että on parempi osata enemmän kuin vähemmän kieliä. Kielitaitoa tarvitaan nykyään jo lähes jokaisessa työssä.

Paneelikeskustelun mainio lopetus saattoi olla ajatuksessa "Komptens för tjänsten!". Kilpailu työpaikoista alkaa olla niin kovaa, että kaikki mikä vain etua työnhaussa antaa, kuten esimerkiksi aineetonta pääomaa oleva kielitaito, on käytettävä hyväksi.

Teksti: Hannele Saloranta

Kjell Herbertsin luento on liitteenä (ks. liitteet 1).

Seminaarin päätteeksi osanottajat kokeilivat tandem-menetelmää sekä kielikylypyä ja lähtivät opastetulle linja-autokierrokselle kaksikielisen Vaasan läpi.

3.2.2 Elokuvaesitykset

Keskiviikkoiltana esitettiin Vaasan opistotalolla kaksi elokuvaa: **Flaggstölden** (48 min, 1989, 16 mm) Anders Engströmin esikiselokuva. Musta komedia velvollisuudentuntoisesta vahtimestarista, jonka epäillään varastaneen lipun Vaasan kaupungilta. Elokuva perustuu Vaasan 375-juhlavuoden tapahtumiin. Suomenkielinen tekstitys.

Valtatie 8 Riksväg 8 (50 min, 1991, 16 mm) Ulrika Bengtsin roadmovie Pohjanmaan läpi kulkevasta valtavyylästä ja sen varrella asuvista ihmisistä kevätalvisessa tunnelmassa. Suomenkielinen tekstitys.

doksinen ja katolinen. Todettiin, että myös luterilainen löytää rauhaa vierailemalla muun uskontomuodon luostarissa.

Illan pääkieli oli englanti, mutta elävässä keskustelussa kuultiin myös suomea, ruotsia ja italiaa. Kurt Egger, joka aiemmin päivällä oli luennoinut monikielisyydestä, oli iloinen siitä että pystyi tekemään itsensä ymmärretyksi myös saksan kielellä.

Teksti: Anders Vestergård

3.3 Torstai - Seminaaripäivä II

3.2.3 Kirjastossa tapahtuu

Sekä keskiviikkona että torstaina Vaasan kaupungin pääkirjasto järjesti maksutonta ohjelmaa kaikille kotiseutupäivien vieraille ja muillekin kiinnostuneille. Kirjastossa oli järjestetty muun muassa opastettu kierros, jonka yhteydessä tutustuttiin kaupunginkirjaston taiteeseen, aineistoon, historiaan, arkkitehtuuriin sekä Vasaensis-kokoelmaan. Kierroksen lomassa nähtiin myös lyhyitä sketsityyppejä draamakohtauksia, jotka liittyivät aiheeltaan kirjaston historiaan.

3.2.4 Luostarielämää

Vaasan kirkon mukavan viileässä kellarikryptassa keskusteltiin Kotiseutupäivien helteisen avauspäivän päätteeksi ihmisen tarpeesta rauhoittua ja luostarielämän haasteista. Luostari-pappi ja luostarin johtaja Kurt Egger Italian Bozen/Bolzanosta puhui elämästä katolisessa luostarissa ja isä Matti Wallgrén Vaasan ortodoksisesta seurakunnasta kertoi Valamon luostarista. Itse luostarielämä ja sen edellyttämät valat houkuttelevat nykyään yhä harvempia ihmisiä. Samaan aikaan yhä useampi etsii rauhaa kiireisessä maailmassa.

Illan emäntä, kappalainen Siv Jern Vaasan ruotsinkielisestä seurakunnasta ja isäntä, pastori Juha Haapaniemi Vaasan suomalaisesta seurakunnasta kertoivat evankelis-luterilaisen kirkon retriiteistä ja sen ainoasta luostarista Suomessa, jossa toimii yksi munkki. Tilaisuus keräsi viitisenkymmentä kiinnostunutta kuulijaa ja herätti heidän joukossaan sekä kysymyksiä että henkilökohtaisia mietteitä. Edustettuina olivat kaikki kolme uskontomuotoa: evankelis- luterilainen, orto-

3.3.1 Seminaari "Vaasa 1606-2006"

Torstain seminaarissa liikuttiin keskellä kaupunkia, aiheena Vaasan historia. Ohjelmaan kuului kolme luentoa aiheista "Vaasa ennen paloa 1852", "Hovioikeudenpuistikon arkkitehtuuri ja rakennukset" sekä "Nykyajan Vaasa ja sen yritys-elämä". Päivä alkoi rautatieasemalta, jossa kahviteltiin. Tämän jälkeen seminaarin puheenjohtaja Håkan Andersson toivotti kaikki tervetulleiksi ja kertoi päivän ohjelmasta. Asemalla kuultiin myös Karin Sandqvistin musiikkiesitys. Tunnelma asemalla oli leppoisa ja odottava. Sää suosi seminaarivaeltajia sillä aurinko lämmitti kirkkaalta taivaalta. Seminaarin osallistajat jaettiin asemalla äidinkielen mukaan ryhmiin ja opastettiin näissä ryhmissä päivän aikana paikasta toiseen.

Aamupäivällä käveltiin rautatieasemalta kaupungintalolle. Matkan varrella kuultiin oppailta matkan varrella sijaitsevien rakennusten, kuten Pohjolan talon, Rewell Centerin ja Hartmanin talon historiasta. Myös torilla olevan Suomen Vapaudenpatsaan historiaan tutustuttiin, ja oppaat kertoivat myös uusien kävelykadulla sijaitsevien patsaiden historiasta. Iltapäivällä kaupungintalolla kuultiin kolme luentoa. Katarina Andersson, Holger Wester ja Nils Erik Villstrand luennoivat Vaasan historiasta. Luennot pidettiin joko suomeksi tai ruotsiksi, ja ne houkuttelivat paikalle enemmän ihmisiä kuin ennakoon oli odotettu. Westerin luento sisälsi tukevia tilastoja Vaasan väkiluvun muuttumisesta ja siitä, millä tavalla teollisuus vaikutti Vaasan väkilukuun. Anderssonin luento keskittyi kaupungin arkkitehtuuriin. Hän ha-

vainnollisti luentoaan Pohjanmaan museolta saatujen valokuvien avulla. Nils Erik Villstrand luennoi kaupungin synnystä ja kehittämisestä alueen keskuksiksi sekä talouden että politiikan ja taiteen aloilla. Kaupungintalolla olleiden luentojen jälkeen tutustuttiin vielä kirkkoon ja Tikanojan taidekotiin, ja päivän päätteeksi matka jatkui Ravintola Strampenille, jossa kuultiin perinteisiä viisuja sekä nautittiin suolapalaa.

Katarina Anderssonin ja Holger Westerin luennot ovat liitteinä (ks. liitteet 3 ja 4).

3.3.2 Elokuvaesitykset

Torstai-iltana Vaasan opistotalolla esitettiin elokuvat:

Työstä ja taistelusta (40 min, 1973) Vuodesta 1918 vuoteen 1973. Tapio Parkkarin ja Lasse Nymanin valtionpalkinnolla palkittu dokumenttielokuva.

Pieni pyhiinvaellus (62 min, 2000) Näytelmäelokuva joka sijoittuu 1950-luvun alkuvuosien eteläpohjalaiseen körttiläiskylään. Ohjaus: Heikki Kujanpää

3.3.3 Yhteislauluilta

Torstai-iltana laulettiin ja pidettiin hauskaa yhdessä Vaasan historiallisimmista paikoista, Vanhan Vaasan Pyhän Maarian kirkon raunioilla. Kirkon juuret juontavat 1300-luvulle. Kaupunki perustettiin näissä maisemissa 400 vuotta sitten. Iloisen illan takasivat laulavat juontajat, tangoprinsessanakin tunnettu Marjut Rothovius sekä ruotsinkielisille tuttu radioääni, muusikkosukua oleva Max Jansson.

Musiikista vastasi laaja-alainen, euroviisukokemusta omaava pohjalaiskokoontulo. Lisärytmiä ja -väriä lauluiltaan toi laihialainen kansanmusiikkiyhtye Havilla, jonka soittimina olivat komeat kaksiriviset hanurit, pyykkilauta ja pimpparauta. Illan aikana saimme myös kuulla ja kokeilla laulamista yhdellä Suomen omalaatuimmista murteista, Närpiön murteella. Tästä vastasi viihdyttäjä Lasse Eriksson, joka esiintyi Tasavallan Presidenttinä yhteislauluillan aikana.

Tunnelma tilaisuudessa oli mitä loistavin. Sää suosi, ja Vanhan kirkon rauniot olivat täynnä hyvällä mielellä olleita ihmisiä. Laulajien joukkoon mahtui kaikenikäistä väkeä vauvasta vaariin. Paikan päälle oli järjestetty kahvila, joten ihmiset saattoivat tauolla ja tilaisuuden jälkeen käydä kahvilla.

3.4. Perjantai - Yhdistysten päivä

Aikaisemmin Vaasan höyrymyllyn päärakennuksena toiminut, nykyisin Åbo Akademin Vaasan yksikön päämajana tunnettu Academill puhkesi perjantaina täyteen elämään. Vuorossa oli kotiseutupäivien yhdistysten päivä. Rakennus täyttyi päivän aikana kotiseutuaktiivisista ja kotiseudusta kiinnostuneista vierailijoista, erikoisasiantuntijoista ja keskustelukammareihin osallistuvista ihmisistä.

Päivä alkoi virallisilla avajaisilla. Päivän aikana yhdistys- ja kirjallisuustorilla Academillin lämpiöksi kutsutussa tilassa esitteli toimintaansa ja vaihtoi ideoita noin 30 yhdistystä ja kirjailijaa. Torilla saattoi nähdä hyljeveneen Moikipäästä, kyrömaanlaisen sukututkijan ja vanhaa pohjanmaalaista historiaa. Siellä saattoi törmätä Pietarsaaren Laiska-Jaakkoon ja kreivipari Cronhjelmiiin Luodosta tai tutustua uusiin rikosromaaneihin ja historiallisiin kirjoituksiin.

Avajaistilaisuudessa aamulla kansanmusiikkiryhmä Felspel antoi tahtia vierailijoille ja Pohjanmaan taidetoimikunta tarjosi kaikille kakkua kulttuuripalkintojen jakamisen jälkeen. Kulttuuripalkintojen saajat löytyvät liitteestä (ks. liite 28). Avajaisten jälkeen ovet aukesivat kuudelle neuvontapisteelle ja viiteen keskustelukammariin, joissa niin paikalliset kuin valtakunnalliset asiantuntijat antoivat neuvoa ja inspiraatiota vierailijoille.

3.4.1 Yhdistys- ja kirjallisuustori

Yhdistys- ja kirjallisuustorille ilmoittautui yhteensä 33 esittelijää, jotka on listattu alle:

1. Malax museiförening
2. Vaasan työväenopiston proosaryhmä
3. Pohjola Norden i Vasa
4. Mänttä-Vilppula eläkeläiset
5. Närpes Hembygdsförening
6. Finlands Svenska Hembygdsförbund
7. Närpes bokförlag & Hembygdsforskare
8. Nykarleby-Oravais hembygdsförening i Vasa
9. Esbo hembygdsförening
10. Suomen Kotiseutuliitto-Finlands Hembygdsförbund
11. Vasanejdens släktforskare
12. Juuret toimikunta
13. Solveig Rabb
14. Ab Olimex Oy
15. Kronvik byaförening
16. Marita Gleisner
17. Molpe byaråd
18. Sundom bygdeförening
19. Risto Holtti
20. Svenska Österbottens Ungdomsförbund
21. Larsmo kommun/Larsmo hembygdsförening
22. Övermark hembygdsförening
23. Kirjapiha
24. Stiftens Kilens hembygdsgård
25. Kurikka-Seura
26. Vähäkyrö-Seura
27. Isonkyrön kotiseutuyhdistys
28. Kielikylpy-yhdistys
29. Nylands svenska hembygds- och museiförbund
30. Nylands svenska lantbrukssällskap
31. Historiska föreningen
32. Korsnäs hembygdsförening
33. Vasa 400

3.4.2 Neuvontapisteet

Yhdistysten päivässä oli mukana kuusi neuvontapistettä, joista jokaisesta löytyi niin valtakunnan tason kuin paikallisia asiantuntijoita. Aiheina olivat korjausrakentaminen, turvallisuus, asiakirjojen ja valokuvien arkistointi, kansallispuvut, sukututkimus ja kotiseutuhistorian kirjoittaminen. Neuvontapisteet olivat auki klo 11-15, ja tänä aikana ihmisillä oli mahdollisuus mennä maksutta ja aikaa varaa-matta kysymään neuvoa edellä olleista aiheista. Neuvontapisteillä riittikin paljon kyselijöitä ja eri aiheista kiinnostuneita ihmisiä. Ihmiset olivat löytäneet neuvontapisteet hyvin, joten järjestelijät saivat neuvontapisteiden asiantuntijoilta kiitosta riittävästä tiedotuksesta.

Korjausrakentaminen

Korjausrakentamisen pisteellä oli viisi rakentamisen ja korjausrakentamisen asiantuntijaa. Pisteeltä sai neuvoja muun muassa korjausrakentamisesta ja rakennusten restauroinnista sekä erilaisista rakentamistekniikoista.

Pisteellä olivat mukana:

- Peter Båsk, intendentti, Stundars, Mustasaari
- Leni Pakkala, rakennustutkija, Suomen Kotiseutuliitto, Helsinki
- Satu Kangas-Kuittinen, rakentamistekniikan diplomi-insinööri, Etelä-Pohjanmaan rakennuskulttuurikeskus Herrala, Ilmajoki
- Esko Paloniemi, rakennus- ja restaurointimestari, E. Paloniemi Oy, Ilmajoki
- Christer Smeds, rakennusinsinööri, Vaasa

Turvallisuus

Turvallisuuden neuvontapiste keskittyi museo- ja taidesineiden turvallisuuteen ja suojaamiseen. Neuvontapistteellä oli mukana konservaattoreita, tuhoeläinten torjunnan

asiantuntijoita sekä museoalueiden turvallisuuden suunnittelun osaajia.

Pisteellä olivat mukana:

- Anna Häkäri, tekstiilikonservaattori, Vaasa
- Kari Appelgren, taidekonservaattori, Turku
- Lukko Vaasa Oy, museoalueiden turvallisuuden suunnittelu
- Anticimex Oy: Jussi Tuomi, tuhoeläinten torjunta

Asiakirjojen ja valokuvien arkistointi

Asiakirjojen ja valokuvien arkistoinnin neuvontapisteellä sai neuvoa siitä, millä tavalla vanhat valokuvat saa säilymään, eli millä tavalla valokuvat tulee arkistoida ja säilöä. Lisäksi Vaasan maakunta-arkiston tutkijat kertoivat vanhojen asiakirjojen käsittelystä ja säilömisestä.

Pisteellä mukana olivat:

- Pia Uppgård, tutkija, Vaasan maakunta-arkisto
- Sari Vähämäki, tutkija, Vaasan maakunta-arkisto
- Jens-Ole Hedman, Pietarsaaren kaupunginmuseo

Kansallispuvut

Kansallispuvujen neuvontapisteellä ihmiset saivat tutustua Pohjanmaan alueen kansallispuhuihin, siihen, mistä kansallispuvut koostuvat, ja millä tavalla niitä valmistetaan. Pisteellä oli esillä alueen kansallispuvukuvia, ja aiheesta oli kertomassa Vaasan alueen parhaat asiantuntijat, jotka ovat perehtyneet aiheeseen työnsä tai harrastuksensa kautta.

- Leena Sandberg, informaatikko, Vaasan kaupunginkirjasto
- Aino Tanninen, Vaasan työväenopisto
- Helena Jern, tutkija, Pohjanmaan museo

Sukututkimus

Sukututkimuksen pisteellä mukana oli Juuret-toimikunnan edustajia, sekä kahden Vaasan seudulla toimivan ruotsinkielisen sukututkimusyhdistyksen edustajia. Juuret-toimikunta tutkii, tallentaa ja julkaisee yleis-, asutus- ja sukututkimushistoriaa koko Etelä-Pohjanmaan alueelta. Tutkimuksen painopiste on ajassa ennen 1800-lukua.

Pisteellä mukana olivat:

- Matti Lehtiö, Juuret-toimikunta, Isokyrö
- Pirjo Hirvelä, Juuret-toimikunta, Isokyrö
- Vasa släkt- och bygdeforskare r.f.
- Vasanejdens släktforskare r.f.

Kotiseutuhistorian kirjoittaminen

Kotiseutuhistorian kirjoittamisen pisteellä oli kaksi valtakunnan tason asiantuntijaa kertomassa aiheesta.

Pisteellä mukana olivat:

- Holger Wester, dosentti, FT, Uusikaarlepyy
- Jouko Vahtola, historian professori, FT, Oulun yliopisto

3.4.3 Keskustelukammarit

Yhdistysten päivänä oli viisi keskustelukammaria, joiden aiheet oli valittu mahdollisimman monipuolisesti siten, että niistä löytyy jokaiselle jotakin. Aiheiden ehdotukset tulivat Suomen Kotiseutuliitolta. Alle on koottu keskustelukammariden sihteerien laatimat muistiot keskustelukammariden sisällöstä. Osa keskustelukammariden alustuksista on liitteenä (ks. liitteet 6-17).

3.4.3.1 Monikulttuurisuus globaalissa ja omassa kylässä - rikkaus vai riidankylväjä?

Puheenjohtaja: Kristina Stenman, tutkija (Åbo Akademi) ja juristi, Vaasa

Alustajat:

Lasse Hjelt, näyttelijä, kulttuuriyhdistys Mira, Vaasa
Edmond Nushi, lääkäri ja muusikko, Vaasa

Osallistujia: 40 henkilöä.

Sihteeri: Johanna Salminen

Kristina Stenman avasi keskustelun kertomalla monikulttuurisuuden lisääntymisestä ja mm. ajankohtaisen esimerkin monikulttuurisuuden vaikutuksista, "Muhammed-kuvista". Vaasalaistunut Kosovon albaani Edmond Nushi aloitti kertomalla itsestään ja omista kokemuksistaan monikulttuurisuudesta. Musiikki auttoi häntä sopeutumaan Suomeen ja suomalaiseen kulttuuriin. Musiikin kieli on hänestä kansainvälinen, eikä kielellä ja kansallisuuksilla ole väliä musisoidessa. Nushi pitää kulttuureja tärkeänä osana ihmistä ja muistuttaa ihmisten alkuperästä ja taustoista. Hän onkin pitänyt tärkeänä, että hänen lapsensa ja muut maahanmuuttajat tuntevat oman alkuperäisen kulttuurinsa, mutta myös arvostavat ja tutustuvat suomalaiseen kulttuuriin. Kulttuuriset erilaisuudet aiheuttavat usein riitaisia tunteita. Nushi kertoi esimerkin monikulttuurisesta Balkanista. Siellä on tunnettu kansanlaulu, jota melkein kaikki Balkanin kansat laulavat. Näiden kansojen välillä on ollut paljon riitaa ja niinpä eräs bulgarialaistoimittaja yritti tehdä tästä laulusta näitä kaikkia kansoja yhdistävän tekijän. Toimittajalle kuitenkin suututtiin useasti hänen kertoessaan, että heidän "omaa kansanlauluun" laulettiin naapurimaissakin omana lauluna. Nushi haluaa kuitenkin uskoa, että kulttuuri toimii useammin yhdistävän tekijänä kuin riidankylväjänä. Näyttelijä ja kulttuuriyhdistys Miran hallituksen puheenjohtaja Lasse Hjelt jatkoi omalla puheenvuorolla. Hänen äitinsä oli suomenkielinen ja isänsä ruotsinkielinen, joten hän on täysin kaksikielinen. Hän kertoi äitinsä vaikutuksella olleen suuri merkitys siihen, mitä asioita hän arvostaa ja millainen hän on ihmisenä. Hän sai kasvatuksen, jossa käsketään arvostamaan kaikkia sellaisena ihmisenä kuin he ovat ja itsekin olla vain oma itsensä. Hjelt on toiminut paljon ulkomaalaisten sekä maahanmuuttajalasten ja nuorten kanssa kulttuuriyhdistys Mirassa. Siellä he auttavat nuoria sopeutumaan Suomeen ja tuntemaan omaa itseään ja taustojaan. Miratalossa on tehty niin näytelmiä kuin järjestetty kansainvälisiä iltoja.

Alustusten jälkeen Kristina Stenman yritti herättää yleisössä keskustelua. Hän esitti kysymyksen: Miten monikulttuurisuus näkyy konkreettisesti kotiseututyössä? Suoraa vastausta tuohon kysymykseen ei saatu, mutta keskustelua se

herätti. Puhuttiin mm. siitä kuinka kaikki syömme toisten kulttuurien ruokaa lähes päivittäin ja pidämme siitä. Samanlaista arvostusta pitäisi olla eri kansallisuuksien välillä. Jotkut kertoivat paikallisen yhdistyksen tehneen ruokakirjan, jossa on erimaalaisia ruokia, toinen kertoi avantouinnin auttaneen maahanmuuttajaa sopeutumaan Suomeen ja yhdessä paikassa oli ollut kansainvälinen perheklubi, jossa maahanmuuttajat saivat tukea ja eri taitoja.

Stenman veti keskustelun ajatuksia yhteen toteamalla, että on erityisen tärkeää, että maahanmuuttajat saavat muitakin kontakteja paikallisväestöön kuin vain viranomaisiin. Todellinen sopeutuminen tapahtuu kuitenkin toisten perheiden, ystävien ja harrastusten, eikä viranomaisten kautta. Edmond Nushi kertoi juuri näiden auttaneen hänen ja hänen perheensä sopeutumista Suomeen. Erityisesti Nushi arvosti perhevierailuja toisten kotona. Hjelt kertoi maahanmuuttajia auttaneen paljon, kun he huomaavat, että heidän oma kulttuurinsa kiinnostaa muita. He mielellään kertovat omasta kulttuuristaan ja tavoista muille.

Kristina Stenman kertoi lopuksi esimerkin lapsen luontaisesta avoimuudesta: Eräs äiti tiesi, että päiväkotiiin oli tullut uusi tummaihoisen maahanmuuttaja avustajaksi. Äiti kysyi lapselta sitten, että minkälainen uusi täti oli. Lapsi kertoi, että täti oli mukava, hänen nimensä oli Mariam ja että täti puhui vähän oudosti, koska tuli naapurikunnasta.

Teksti: Johanna Salminen

3.4.3.2 Nuorten kotiseutu. Impivaara, Vaahteramäki vai Tylypahka?

Puheenjohtaja: Pia Montin, nuoriso-ohjaaja, Vaasa

Alustajat:

Leena Nyqvist, tekstiilitaiteilija, Vaasa

Gunilla Sand, toiminnanjohtaja, Stundars, Vaasa

Osallistujia: 17 henkilöä

Sihteeri: Pia Montin

- Todettiin, että "tylypahalaisia" lapsia ja nuoria on paljon maailmalla (vertaisryhmät kasvattavat eivätkä vanhemmat)
- Millä tavalla uusiin asukkaisiin saisi kontaktin? Miten alueen perinne ja uusi kotiseutu tulisi tutuksi uusille kunnan ja kaupungin asukkailla?

Yhtenä esimerkkinä tavasta toimia nousi Sulvan kyläänkutsu-tapahtuma.

- Keskusteltiin siitä, miten myönteiset muistot kotiseudulta on tärkeintä lasten ja nuorten juurille.

- Kävimme vilkasta keskustelua siitä, että opettajat eivät kouluissa tunne aluetta, kotiseutua ja perinnettä missä työskentelevät. Pitäisikö kylä- ja kaupunginosayhdistysten vastata tähän esimerkiksi järjestämällä opettajille kotiseutukoulutusta (tarinoita ja perinteitä kunnasta tai kaupungista)?

-Miten tehdä historiallinen kotiseutu lapsille ja nuorille konkreettiseksi. Ehdoteltiin elämyksellisyyttä kaikessa ja elokuvan keinojen suurempaa hyödyntämistä yms. kokemuksellisuutta.

- Kävimme myös keskustelua siitä, että opettajien pitäisi hyödyntää myös oppilaiden tietämystä kotiseudusta paljon enemmän. Nuoret ovat oman kotiseutunsa asiantuntijoita.

- Kotiseutu on minun kotini, tunne ja rakkaat ihmiset.

- Tulevaisuuteen vaikuttaminen on nuoriin vaikuttamista ja tällä tavoin voisi nuoria sitouttaa omaan kotiseutuunsa. Ideat lähtevät nuorista!

- Kävimme monipuolista keskustelua siitä, mitä elämys on? Se on hyvin eri asia eri ihmisille.

- Kotiseudusta on jatkossa jaettava enemmän tietoa aikuisille! Museot ja perinneyhdistykset avainasemassa. Perinne-markkinat joka vuotinen tapahtuma jatkossa!

Teksti: Pia Montin

3.4.3.3 Kaupunki kotiseutuna

Puheenjohtaja: Heikki Kukkonen, dosentti, Suomen Kotiseutuliiton hallituksen puheenjohtaja, Helsinki

Alustajat:

Helvi Riihimäki, Palosaaren asukasyhdistyksen puheenjohtaja, Vaasa

Peter Ehrström, pääkirjoitustoimittaja, Vaasa

Ellen Laakso, Spana in staden-projektin johtaja, Kauniainen

Osallistujia: 23

Sihteeri: Anne-Mari Repola

Heikki Kukkonen avasi keskustelun. Hän puhui mm. usein muuttavan ihmisen kotiseudusta.

Peter Ehrström piti ensimmäisen alustuksen. Hän on julkaissut kirjan "Brändö - en stadsdel med själ". Hän puhui esityksessään muun muassa siitä, millä tavalla kaupunginosa on kotiseutu sekä siitä, millä tavalla kotiseutu muuttuu ajan kuluessa.

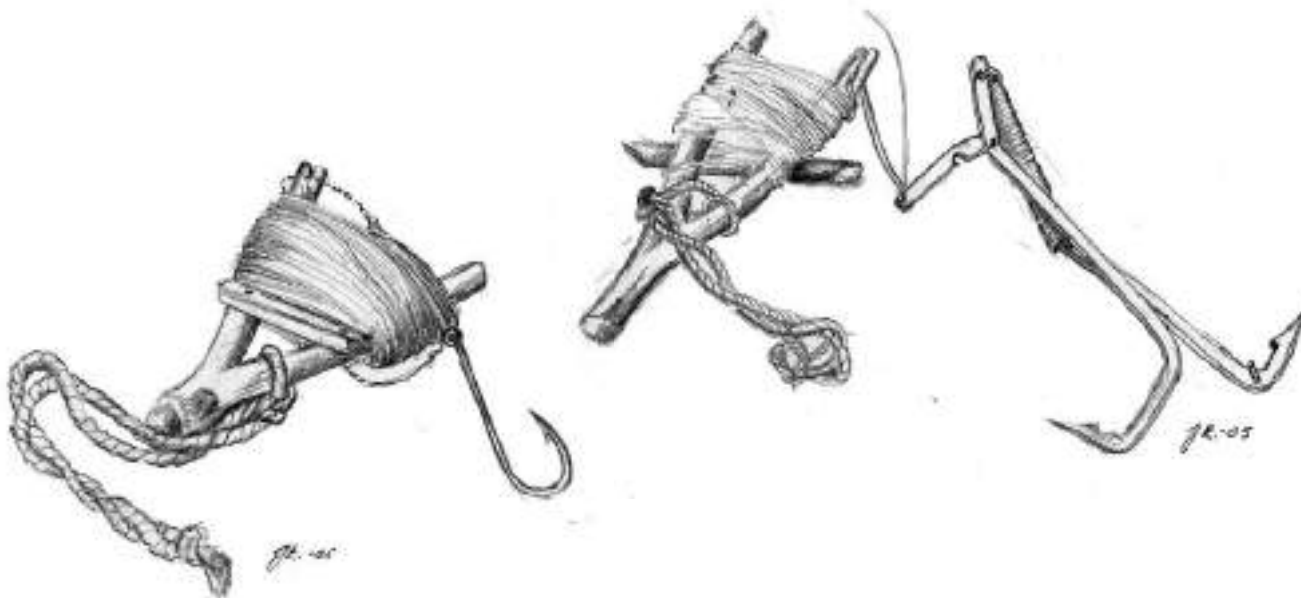
Ehrströmin puheenvuoron jälkeen keskustelua syntyi muun muassa siitä, millä tavalla paikkakunnalle muuttaneita "ulkokuntalaisia" ei pidetä paikkakuntalaisina. "Ulkopaikkakuntalaisten" kommentteja paikkakunnan asioihin esimerkiksi lehdissä käytävissä keskusteluissa ei aina oteta tosissaan. Tämä esimerkki oli salolaisen esittämä. Hän on Salossa "ulkopaikkakuntalainen".

Keskustelua syntyi myös siitä, kumpi on oikea kotiseutu, koko kaupunki vai kaupunginosa. Lisäksi keskustelua herätti se, miten keskustan alueen ihmisten on vaikea käsittää oman kotiseutunsa rajat. Kotiseutua korostavina ja kotiseutuajattelua esiin nostavina asioina nousivat esimerkkeinä Palosaaren urheiluseurat. Ne ja niiden toiminta on hyvä esimerkki siitä, millä tavalla jokin yhteisöllinen toiminta voi parantaa kotiseutuhenkeä.

Helvi Riihimäki pohti puheenvuorossaan myös muun muassa sitä, mitä pidetään kotiseutuna. Sanotaanko esimerkiksi oltavan "salolainen" vai rajataanko se esimerkiksi "Salon kaupungin keskustalaisuuteen". Riihimäki on Palosaaren asukasyhdistyksen puheenjohtaja. Hän nosti keskustelunaiheeksi myös sen, tekevätkö ihmiset jotain kaupunkilaisen kotiseutunsa eteen. Jokaisen tulisi hänen mukaansa ottaa vastuu omasta kotiseudusta. "Poimi roska päivässä" -ajattelu - mallina Vaasan kaupungin kampanja - olisi hänen mukaansa hyvä jokaisen muistaa.

Keskustelua herätti Riihimäen puheenvuoron jälkeen muun muassa se, mistä asukasyhdistykset syntyvät. Usein asukasyhdistyksen toiminnan takana on esimerkiksi jonkin muutoksen vastustus, minkä vuoksi ihmiset kerääntyvät yhteen, jotta voisivat estää muutoksen. Esimerkkinä Vaasasta yhdistysten rakentaminen.

Keskustelussa pohdittiin myös, millä tavalla asukkaat saadaan aktiivisesti kotiseututyöhön mukaan. Ehdotuksena tuli jonkin "koukun" eli houkuttimen asettaminen ihmisille, jotta he kiinnostuisivat asiasta. Todettiin myös, että pieni kaupunki on usein aktiivisempi kotiseututyössä kuin suuri kaupunki. (Osma Koskinen Salosta).

Kotiseututyön tärkeimpänä osana pidettiin lähiympäristöön vaikuttamista. Nuoremman polven saaminen yhdistyksiin mukaan on vaikeaa. Sukupolven vaihdos yhdistyksissä on vaikeaa ja haastavaa.

Keskusteluun nousi myös Helsingin kaupunginosat, jotka hakevat avustuksia toimintaansa. He eivät ole tottuneet saamaan avustuksia automaattisesti, vaan tietävät, että niiden saaminen on joskus kovankin työn takana.

Keskustelussa pohdittiin myös sitä, millä tavalla kotiseutu määrittyy. Syntymäpaikan perusteella? Jos perheessä on useampi lapsi, ja heistä muutama syntynyt eri paikkakunnilla, mikä on heidän kotiseutunsa? Mikä määrittää kotiseudun? Entä tilanteessa, jossa kunta muuttuu ajan kuluessa kaupungiksi: Muuttuuko myös oma kotiseutu tai kotiseutuajattelu silloin? Esimerkkinä Mikkelin seutu, jossa entiset kunnat Haukivuori ja Anttola ovat tai tulevat pian Mikkelin kaupunginosiksi. Ovatko näissä asuvat ihmiset tästä eteenpäin mikkeliäisiä myös kotiseutunsa puolesta?

Keskustelussa pohdittiin myös kotiseutu-sanaa sanana. Kotiseutusana aiheuttaa useimmille yleensä maalaismaisen vaikutelman/ mielikuvan. Kotiseutu-sana ja kotiseututyö-sana ovat saaneet uusia merkityksiä ajan saatossa.

Ellen Laakso kertoi viimeisenä alustajana "Spana in staden" -projektista. Se keskittyi pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo ja Vantaa) lasten kotiseutuhengen ja tietoisuuden herättämiseen. Projektiin kuului lapsille mm. retkiä, kaupunkivaelluksia, näyttelyitä, teemapäiviä, avointen ovien päiviä, leirikouluja, kerhoja jne. Tavoitteena projektilla oli luoda koululaisille linkki menneisyyden ja nykyisyyden välillä. Kotiseututyö pyrittiin huomioimaan eri kouluaineissa jne. Projektin aikana käytettiin mahdollisimman monia keinoja herättää lasten kiinnostus aiheeseen.

Keskustelua herätti alustuksen jälkeen muun muassa se, millä tavalla tuloksia on seurattu, ja onko niitä jo näkyvissä. Laakson mukaan tuloksia on vielä vaikea nähdä, mutta mielenkiintoista on ollut muun muassa se, että vanhemmat ovat kertoneet, että he ovat oppineet myös paljon kotiseudusta omien lastensa kautta.

Teksti: Anne-Mari Repola

3.4.3.4 Kulttuuriympäristön arvot ja kaavoitus

Puheenjohtaja: Liisa Tarjanne, yliarkkitehti, Suomen Kotiseutuliiton ympäristöjaoksen puheenjohtaja, Helsinki

Alustajat:

Riitta Kankaanpää-Waltermann, arkkitehti, kehityspäällikkö, Länsi-Suomen ympäristökeskus, Vaasa

Helena Teräväinen, arkkitehti, Lapua

Osallistujia: 33 henkeä

Sihteeri: Heimo Salomaa

Alustukset ja niiden pohjalta käyty keskustelu:

Puheenjohtaja Liisa Tarjanne:

- Kotiseutuyhdistysten on hyödynnettävä kaavoitusprosessin aikana tarjolla olevia osallistumismahdollisuuksia. Kuntien kulttuuriympäristöohjelmat ovat perustana; niissä on kootusti tietoa ympäristön arvoista. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaprosessit ovat työvälineitä.
- Rakennettu kulttuuriympäristö -julkaisu on edelleen ki-vijalka, vaikka se on vuodelta 1996, julkaistu 13.9.1998 (ISBN 951-9075-63-1, Rakennustieto Oy myy julkai-sua).
- Alustaja Riitta Kankaanpää-Waltermann:
- Kulttuurimaisemat: maiseman pusikoituminen on on-gelmanä erityisesti Itä-Suomessa kun peltoja ei enää viljellä.
- Kulttuurimaisemat tulee käsitellä maakuntakaavassa, koska ne usein ylittävät kuntarajat
- Alustaja Helena Teräväinen:
- Etelä-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma "Lakiaa ja komiaa" on laadittu seutukunnittain; seuranta on tärkeää - ei riitä että on ohjelma
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelman teko on se oikea ajankohta, jolloin kaavaan voidaan vaikuttaa. Vaikutuk-set on arvioitava riittävän ajoissa - valittamalla itse asia saattaa unohtua arvovaltakysymysten alle.
- Lapuan "Vanha Paukku" esiteltiin esimerkkinä vanhan teollisuusympäristön muuttamisesta kulttuurikäyttöön.

Teksti: Heimo Salomaa

3.4.3.5 Maalle muutto sekä maalla asumisen ihanuus ja kurjuus

Puheenjohtaja: Risto-Matti Niemi, Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän apulaispääsihteeri, maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki

Alustajat:

Hannu Katajamäki, professori, Vaasan yliopisto

Daniel Åkermark, Onni muuttaa maalle -projektin johtaja, Vaasa

Osallistujia: 22 henkilöä

Sihteeri: Anna-Maija Iitola

Hannu Katajamäen ja Daniel Åkermarkin alustuksista nousivat keskustelun pohjaksi mm. seuraavat teemat:

- Maaseutu on monilla tavoilla merkittävässä vaiheessa ja monet ennusmerkit eivät ole hyviä.
- Kuntarakenteen muutoksesta: Nykytilanne on varsin hyvä alueen kunnille ja keskuskaupunkien taloudelle raskas. Keskuskaupunkien lähikunta-akseli ulottuu n. 50 km:n kehään keskuskaupungin ympärillä; sitä laajemmalla akselilla ei vielä kannata keskustella.
- Valtion rataverkoston ylläpito ja kehittäminen yksi tärkeä tekijä maaseudun asukasmäärien ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.
- Suuret ikäluokat: n. 50.000 arvioidaan siirtyvän maaseutukeskuksiin eläkkeelle siirtymisen myötä. Tämä tarjoaa nuoremmille mahdollisuuden tarjota/tuottaa palveluita maaseudulle muuttaneille ja siten työllistää itsensä.
- Hallituksen muuttoavustus: Työ ei voi muuttaa, vaan ihmisten tulee muuttaa työpaikan perässä
- Läheisyyden ekonomia: kaikki palvelut lähellä, pieniä kylä-, paikkakunta-, kaupunkikeskuksia. Työelämän joustavuus ja sen lisääminen mahdollistaisi onnellisten ihmisten tuottavuuden kasvattamista. (Onnellisuuden taloustiede)
- Maaseudun markkinointi tärkeää ei punainen tupa ja perunamaa ideologiaa. On erilaisia ympäristöjä joissa ihmiset voivat rakentaa itselleen onnellista elämää. Kaupunkia ja maaseutua ei siten saisi laittaa vastakkain.

Keskustelussa tuotiin esille mm. seuraavia asioita:

- Työpaikkojen saaminen muuttamisen peruslähtökohta. Työpaikkojen saaminen maaseudulle on tärkeää. MTK:n vaatimus on saada 30.000 uutta työpaikkaa maaseudulle.
- Opiskelijan ja nuoren näkökulma: Halutaan muuttaa maaseudulle, mutta halutaan tietty palvelutaso. Siksi muutetaan vähän suurempiin keskuksiin.
- Asumisen problematiikka pitäisi nähdä laajempaan, globaaliseen kuin tämän hetken keskusteluissa.
- Miten ihmiset otetaan vastaan maaseudulla ja kaupungeissa? Ei ole tutkimustuloksia vain yksittäisiä kertomuksia erilaisista kohteluista.
- Syty:n edustaja: paikallisyhdistykset voisivat perustaa monipalvelupisteitä, joista saisi erilaisia palveluita, joilla työllistettäisiin maaseudun asukkaita.
- EU:n ohjelmapolitiikka: hyödyntäminen kariutuu helposti siihen, että hankkeet ovat liian laajoja, vaikeita ja hankalia hallinnoida.
- Etätyö on tuottanut uuden ja hämmäntävän työntekijäryhmän sekä työntekijä- että työnantajapuolella. Etätyöhön pitäisi löytää sellainen tapa, joka on myös asenteellisesti oikea. Etätyö nimenä on ongelmallinen. Siitä on käytetty myös lähityö

tai joustotyö nimeä. Tähän mennessä ei kuitenkaan ole löydetty parempaa nimeä.

- Tuottavuuden kasvattamiseen pitäisi käyttää myös globaaleja mahdollisuuksia: esim. insinöörisuunnittelussa meidän pallonpuoliskollamme tehdään päivätyö ja siirretään seuraavalle porukalle, joka tekee sen seuraavan yön aikana.

- Eläkeläisten tulee käyttää omaa ammattitaitoaan ja työelämässä syntyneitä verkostojaan myös eläkkeellä. Ottaen huomioon eläkeläisten siirtymisen maaseudulle, he voivat omalla panoksellaan auttaa uuden kotikuntansa kehittämisessä.

Keskustelukammarin yhteisesti hyväksymä johtopäätös työn perässä ei juosta, vaan työ tulee ihmisen luo' todettiin erinomaiseksi julkilausumaksi ja keskustelun yhteenvedoksi.

Teksti: Anna-Maija Iitola

3.4.4 Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous

Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksen esityslista liitteenä. Ks. liite 24.

3.4.5 Vanhanajan markkinat

Vaasan kauppatorilla järjestettiin vanhanajanmarkkinat yhteistyössä Vaasan liikekeskusta ry:n kanssa. Torilla oli useita myyjiä eri puolilta maata. He myivät käsitöitä sekä erilaisia vanhanajan tuotteita. Päivän aikana (klo 12.00-18.00) oli tarjolla myös viihdettä ja ohjelmaa kaikenikäisille läheltä ja kaukaa tulleille musiikin ja tanssin muodossa.

Esiintyjinä markkinoilla olivat Sundom Spelmän, nuori solisti Sarah Nedergård, hanuristi Erja Honkamaa ja Laihian kansantanssijat. Tapahtuman juonsivat Mia Salonen ja Timo Koskinen. Vaasan Veteraaniautoseura ry / Vaasan Auto- ja Moottorimuseo esitteli päivän aikana vanhoja autojaan Kauppatorilla.

3.4.6 Työpaja lapsille ja nuorille

Bragen ulkomuseolla järjestettiin lapsille ja nuorille ohjelmaa, jonka aiheena oli luonnonkäsityöt. Opastus ohjelmassa oli ruotsinkielistä. Päivän aikana oli mahdollista päästä kokeilemaan vanhanajan käsitöitä luonnon raaka-aineista, ja tekemään itselleen käsin tehty matkamusta kotiin viemiseksi. Päivän aikana järjestettiin kaksi eri ryhmää.

3.4.7 Avajaiset kauppatorilla

Vaasan keskustan torilla ja kävelykadulla vietettiin kauniina perjantai-iltana valtakunnallisten kotiseutupäivien avajaisia musiikin ja puheiden voimin. Tilaisuus avattiin näyttävällä esityksellä, kun puhallinmuusikot soittaen marssivat eri suunnista kohti juhlatavaa ja Vapaudenpatsasta. Muusikoiden tulo eri puolilta kiinnitti ihmisten huomion, ja heitä kerääntyi sadoittain lavan ympäristöön seuraamaan, mitä torin laidalla tapahtuu.

Tilaisuuden avajaispuheen piti Suomen Kotiseutuliiton varapuheenjohtaja Samuli Onnela (ks. liite 17). Vaasan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Håkan Nordman toivotti Vaasan kaupungin puolesta kotiseutupäivien vierailijat tervetulleiksi Vaasaan ja valtiovalan tervehdyksen toi Länsi-

Suomen lääninhallituksen kouluneuvos Maria-Terttu Hautanen-Jokela. Viimeisenä kuultiin Heidi Hummelstedtin puhe. Hän toi Finlands svenska hembygdsförbundin terveiset. Ohjelman aikana edellisvuoden kotiseutupäivien pitopaikka Lahti toi oman viestinsä juhlivalle Vaasalle.

Avajaisissa esiintyivät Pohjanmaan sotilassoittokunta, Närpes skolmusikkår, Jeppo ungdomsorkester, solistiyhtye JAM ja mestaripelimanni Teppo Aho. Avajaiset päättyivät puhallin-orkesterien säestämään Vaasan Marssiin. Tilaisuuden juonsi Erkki Mendelin.

3.4.8 Laulu- ja tanssiohjelma "Bragegården"

Bragen ulkomuseossa järjestettiin perjantaina ruotsinkielinen laulu- ja tanssiohjelma "Bragegården". Lars Huldén kirjoitti ja Rainer Holmgård sävelsi ohjelman vuonna 1988, mutta teosta ei oltu esitetty kokonaisuudessaan aiemmin. Nyt lähes 70 henkilöä osallistui näytöksen läpiviemiseen, mm. näyttelijät, kuoro ja tanssiryhmä.

Teos esitteli pohjanmaalaista kansankulttuuria ja -tapoja ja käsitti 25 säkeistöä, jotka kaikki on tehty eri melodioilla. Teokseen kuului myös kansantanssinumeroita. Teos kuvaili laulun ja tanssin avulla esimerkiksi hylkeenpyyntiä, saunatapoja, talonpoikaishäitä ja maanviljelystä tunteella ja huumorilla.

3.4.9 Elokuvaesitykset

Perjantai-iltana opistotalolla esitettiin seuraavat kaksi elokuvaa:

Slättens döttrar (60 min, 2000): Kolmesta pohjalaisesta oopperalaulajattaresta ja heidän arkipäivästään kertova dokumentti. Näyttämöinä Vaasan seutu, Helsinki, Köln ja Genève. Ohjaus: Susanne Palm-Wahlstedt. Suomenkielinen tekstitys.

En pälshistoria (48 min, 2001): Klas Fransbergin dokumentti kertoo turkistarhauksesta ruotsinkielisellä Pohjanmaalla sekä tarhaajien että eläinaktivistien näkökulmasta. Suomenkielinen tekstitys.

3.4.10 Tanssit Raippaluodon sillan kupeessa

Perjantai-iltana oli vuorossa saaristotanssit yhdessä Pohjanmaan rannikon upeimmista tanssimaisemista, Suomen pisimmän sillan kupeessa. Ravintola Berny's Raippaluodon sillan kupeessa isännöi tanssit, toivottaen ympäri Suomea

saapuneen kotiseutuväen tervetulleeksi Mustasaaren saaristoon.

Veden äärellä viihdytti tanssilavoilta, televisiosta ja Raippaluodon sillavalssin sanoituksesta tunnettu laulaja Charles Plogman sekä Ruotsiakin valloittanut orkesteri Tommys. Pohjanmaan rannikolta kotoisin olevat Charles ja Tommys-yhtyeen jäsenet olivat näissä maisemissa kuin kotonaan ja tekivät parhaansa luodakseen kaikille kotoisan tunnelman tanssin ja musiikin tahdissa.

Paikalle oli järjestetty kyyditys niin linja-autolla kuin veneellä. Järjestysvalvojina toimivat Replot uf ja Solf uf.

3.5 Lauantai - retkipäivä

Lauantain retkistä toteutui kahdeksan. Yhteensä tarjolla oli aluksi 17 retkeä. Alle on listattu kaikki ehdolla olleet retket, sekä kuvaukset toteutuneista retkistä.

Puolipäiväretket:

1. Puistikkopromenadi Vaasassa
2. Vaasa kaksi kaupunkia
3. Nyt mua vierähän linnasta linnahan
4. Kuin Vaasan urhot ainiaan
5. Pohjalainen Firenze
6. Murskaava meteoriitti
7. Maan ja hengen viljelystä

Kokopäiväretket:

8. Leipä merestä
9. Valassaaret keskellä Merenkurkkua
10. Suomen ja Pohjanmaan puolesta
11. Topeliuksen ja Runebergin Pohjanmaa
12. Vähä nuukuutta oppimas Laihialla
13. Kytösavun aukeille maille
14. Närpiön ja Neandertalin väkeä
15. Viimaa ja vettä
16. Mitä kuuluu naapuri? Det knallar och går!
17. Aikamatka vuoteen 1886

3.5.1 Retkiesittelyt toteutuneista retkistä

1. + 2. Vaasa kaksi kaupunkia (uusi ohjelma)

Osallistujia: 20

Keskusta ja Vaasan yliopiston kampusalue Palosaarella, Academill, Sisäsatama, Kalaranta ja Vaasan vankila. Ortodoksisen kirkon esitteli metropoliitta Panteleimon. Strömbergin teollisuuspuistossa käytiin ABB:n moottoritehtaalla. Vanhassa Vaasassa nautittiin kahvit Falander-Wasastjernan talossa ja vierailtiin entisessä hovioikeuden talossa, nykyisessä Mustasaaren kirkossa. Ristinummen ja sen lähiöpubin kautta palattiin Vaasan keskusta.

3. Nyt mua vierähän linnasta linnahan

Osallistujia: 15

Vaasalainen linnareissu alkoi Vanhasta Vaasasta Korsholman linnan valleilta ja jatkui entiseen Hovioikeudentaloon, nykyiseen Mustasaaren kirkkoon. Käytiin Vaasan vankilan kappeleissa ja myymälässä sekä Hovioikeudessa. Tutustuimme uuteen poliisitaloon, konnakäytävään ja oikeustaloon. "Vettä ja leipää" saimme järjestyspoliisin entisessä tiilitalossa, ravintola Kultassa..

8. Leipä merestä

Osallistujia: 50

Lähdimme M/S Tiiralla Sisäsatamasta saariston läpi Suomen pisimmän sillan kupeeseen Raippaluotoon. Linja-autolla Raippaluotoon ja Björkööseen, nykyisellä UNESCO:n maailmanperintöalueella. Tutustuimme kirkkoon ja museoon ja ruokailimme entisessä kalasuolaamossa, Salterietissa. Sommaröhallenissa Södra Vallgrundissa oli tarjolla saariston tuotteita.

9. Valassaaret keskellä Merenkurkkua

Osallistujia: 71

Retki vastanimetyn UNESCO:n maailmanperintöalueen vesillä. Vikarskatin kalasatamasta Björkööseen, jatkaen veneillä Valassaarille keskelle Merenkurkkua. Valassaaret on rauhoitettu luonnonsuojelualue. Tutustuimme saaren ainutlaatuihin luontoon ja historiaan. Vaelsimme majakalle ja nautimme eväistä ja karusta ulkosaaristosta.

10. Suomen ja Pohjanmaan puolesta

Osallistujia: 33

Ajoimme Maksamaalle Varpin saaristotilalle ja tutustuimme näyttelyyn jääkärien etappiteistä Merenkurkussa sekä aselaiva

Equityn kohtaloon. Talon emäntä tarjoi kahvia. Jatkoimme Kimon 1700-luvun rautaruukkimiljööseen Oravaisiin. Suomen Sodan kohtalonhetket koimme Oravaisissa, kun Pohjanmaan Rykmentti äkseerasi. Lounas tarjottiin Vänrikki Stoolin keskuksessa.

11. Topeliuksen ja Runebergin Pohjanmaa

Osallistujia: 40

Ajoimme läpi Oravaisten taistelukentän, ohittaen Vänrikki Stoolin keskuksen. Uudessaakaarlepvyssä vierailimme Zacharias Topeliuksen lapsuudenkodissa, jatkaen Johan Ludvig Runebergin Pietarsaareen. Lounas tarjottiin ravintola Fäbodassa hiekkarantojen äärellä. Käynti Pietarsaaren kaupunginmuseossa ja arktisessa museossa, Nanoqissa. Lopuksi kävimme 1750-luvulla perustetussa Aspegrenin puutarhassa.

14. Närpiön ja Neandertalin väkeä

Osallistujia: 47

Kävimme Närpiön kirkossa ja näimme samalla noin sata kirkkotallia. Matkamme jatkui Öjskogsparkenin kotiseutualueelle ja kasvihuonemuseoon. Jatkoimme läpi pienen Kaskisten puutalokaupungin eteenpäin Kristiinankaupungin puutaloidylliin. Söimme lounasta Kristiinankaupungin purjehdusseuran Pavis-ravintolassa, merellisessä ympäristössä. Lopuksi tutustuimme Susiluolanäyttelyyn Karijoella.

17. Aikamatka vuoteen 1886

Osallistujia: 4

Stundarsin museossa ja kulttuurikeskuksessa matkustettiin ajassa vuoteen 1886. Kokoonnuimme Finnas-Jannen talonpoikaistalolla jakaaksemme kirkkotilan taksvärkkityöt. Keskusteltiin kiivaasti onko uusi kansakoulu tarpeellinen vai ei. Olkoon miten vain, koulu kuitenkin vihitään kohta ja paljon työtä on tekemättä. Ne vieraat, jotka halusivat, saivat ajanmukaiset vaatteet ja pääsivät osallistumaan kaikenlaisiin askareisiin kuten ruuanlaittoon, päreiden naulaamiseen, punamullan keittämiseen, lautojen sahaukseen ja koulun koristamiseen kukilla. Nautimme yhdessä seudun perinneruokaa, klimppisoppaa ja lihakeittoa. Aikamatka päättyi hartaushetkeen lähellä sijaitsevassa Sulvan kirkossa.

3.5.2 Vigilia ortodoksisessa Pyhän Nikolaoksen kirkossa
Korkeasti pyhitetty metropoliitta Panteleimon toimitti vigilian.

3.5.3 Perinneillallinen

Lauantai-iltana kotiseutuväki kokoontui ravintola Waskiaan nauttimaan kotiseutupäiville perinteistä perinneillallista. Teemaksi oli otettu 1600-luvun ruoka, joten ruokapöydässä ei nähty esimerkiksi perunaa, joka tuli yhdeksi ruuanlaiton raaka-aineeksi vasta myöhemmillä vuosisadoilla. Muinaisemäntä Marja Hartola luennoi ruokailun ohessa illan menusta ja 1600-luvun ruokataloudesta. Hänen luentonsa on liitteenä (ks. liite 19). Alku- ja jälkiruoka tarjoiltiin pöytiin ja pääruoka haettiin seisovasta pöydästä. Illan menu on alla. Ruokajuomana oli Vaasan 400-vuotisjuhluvuotta varten valmistettuja valko- ja punaviinejä, hunajasimaa, kotikaljaa, vettä sekä maitoa.

Menu

Alkujuoma: Hunajasimaa

Alkuruoka pöydässä pärelautasilla:

Rosollisalaattia
Silliä, suutarinlohta
Savukalatahnaa
Maalahden limppua ja ruisleipää

Pääruoka noutopöydästä:

Kasvisvuoka
Hunajajuurekset
Keitetyjä papuja
Kermassa haudutettua palsternakkaa
Rosmariiniporkkanat
Palviryymimakkara
Palvilammasta
Siikaa
Survottuja puolukoita
Kylmää yrttikastiketta
"Wihreää woita"

Jälkiruoka noutopöydästä:

Piimäjuustoa ja marjasosetta
Kahvia

Ruokajuomat:

Vaasan juhlaiviiniä, hunajasimaa, kotikaljaa, vettä, maitoa.

Illan ohjelmaan kuului myös kuninkaallisen parin vierailu. Vaasan kaupungin perustaja, kuningas Kaarle IX sekä hänen puolisonsa Kristina toivat iltaan kuninkaallisen tervehdyksen 1600-luvulta. Alun perin kuningasparin piti olla mukana keskiviikkoillan kuninkaallisissa pidoissa, mutta ne peruuntuvat liian vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Perinneillallisen jälkeen vieraita viihdytti orkesteri San Marino & Linda sisätiloissa ja Sundom Spelmän rannan tanssilavalla. Musiikista saatiin nauttia yli puolen yön.

3.6 Sunnuntai pääjuhlapäivä

Kotiseutupäivät huipentuivat sunnuntaina Vaasan ammattiopiston tiloissa pidettyyn pääjuhlaan. Sunnuntaina pidettiin myös Vaasan kirkossa juhla jumalanpalvelus sekä Liturgia ortodoksisessa Pyhän Nikolaoksen kirkossa. Jumalanpalveluksen jälkeen käytiin laskemassa seppelä Vaasan torilla Suomen vapaudenpatsaalle.

3.6.1 Jumalanpalvelus ja liturgia

Kotiseutupäivien kunniaksi pidettiin sunnuntaina kaksikielinen juhla jumalanpalvelus Vaasan kirkossa. Porvoon hiippakunnan piispa Erik Vikström oli saarnaamassa. Vaasan suomalaisesta seurakunnasta pappina oli Jussi Elenius ja Vaasan ruotsalaisesta seurakunnasta Jarkko Willman. Kantoreina toimivat Katariina Järvinen ja Arto Ristolainen Vaasan suomalaisesta seurakunnasta. Katariina Järvinen myös lauloi jumalanpalveluksessa. Jumalanpalvelus lähetettiin suorana Radio Vaasassa.

Jumalanpalveluksen jälkeen Vaasan kirkosta oli kulkue torille, jossa vapaudenpatsaalle laskettiin seppelä. Kulkueessa oli mukana sekä papit Elenius että Willman ja piispa Vikström. Lipunkantajana toimi Bragekörenin edustajat, jotka myös lauloivat tilaisuudessa torilla.

Samaan aikaan jumalanpalveluksen kanssa ortodoksissa Pyhän Nikolaoksen kirkossa oli liturgia. Metropoliitta Panteleimon Oulusta toimitti liturgian.

3.6.2 Pääjuhla

Vaasan ammattiopistolle oli kerääntynyt noin 450 kotiseudun ystävää seuraamaan pääjuhlan ohjelmaa. Juhlassa oli mukana tanssi-, runo-, ja lauluesityksiä. Juhlan avasi Vaasan kaupunginjohtaja Markku Lumio puheellaan. Porvoon hiippakunnan piispa Erik Vikström piti juhlapuheen ja ministeri Ulla-Maj Widenroos toi valtion tervehdyksen juhlaan. Kotiseutuliiton puheenjohtaja Pekka Laaksonen päätti kotiseutupäivät kiittäen vaasalaisia kotiseutuihmiä ja toivotti vieraat tervetulleeksi vuoden päästä Saloon. Kaikki puheet ovat liitteinä raportin lopussa (ks. liitteet 21-23).

Juhlan aikana kuultiin erilaista korkeatasoista musiikkia Pohjanmaan alueen parhaimmista esiintyjiltä sekä nähtiin Wattin eli Vaasan alueen tanssitaiteilijoiden modernin tanssin tanssiesitys. Esiintyjinä olivat myös Pohjanmaan sotilassoittokunta, pianisti Christine Bengtsson, Wasa Dixie Tigers ja juhlakuoro koostuen Pohjan Miehet ja Laulu-Jaakot kuoroista. Juhlan juonsivat Ami Aspelund ja Sören Lillkung, jotka myös lauloivat ohjelman aikana.

Juhlan lopuksi kaikille tarjottiin jäähyväiskahvit.

Juhlan ohjelma on liitteenä (ks. liite 20).

4. Talous

4.1 Yhteenveto

Kotiseutupäivät 2006 tuottivat pienen 2906 euron tappion. Tämä johtui pääasiassa osanottajamäärästä, joka oli odotettua alhaisempi. Alapuoella on taulukko, missä menot ja tulot ovat kirjoitetut pääryhmittäin, ilman alv.

Menot	
Markkinointi	34 583
Varaukset, ostopalvelu	10 000
Ohjelma	63 101
Assistentit	18 842
Yöpymiset	25 434
Yleiset	12 942
Menot yhteensä	164 902
Tulot	
Vaasan kaupunki	25 000
Pohjanmaan Liitto	30 000
Svenska Österbottens förbund	10 000
Sponsorit	8 000
Rahastot	20 400
Osallistumismaksut	68 596
Tulot yhteensä	161 996

4.2 Sponsorit

Kotiseutupäivillä oli kaksi sponsoria, Vaasan Osuuspankki ja Keski-Pohjanmaan Osuuskauppa (KPO). Vaasan Osuuspankki sponsoroitapahtumaa 4.000 euron suuruisella summalla ja samoin KPO 4.000 eurolla.

4.3 Rahastot

Kotiseutupäivät rahoitettiin osaksi eri rahastoilta saaduilla tuloilla. Alle on listattu kotiseutupäiviä Vaasassa tukeneet rahastot:

Harry Schaumans stiftelse
 Eugene, Elisabeth och Birgit Nygrens stiftelse
 Letterstedtska föreningen
 Kulturfonden för Sverige och Finland - Suomalais-
 ruotsalainen kulttuurirahasto
 Svensk-Österbottniska samfundet
 Svenska Kulturfonden
 Pohjanmaan taidetoimikunta - Österbottens
 konstkommission

5. Pääsihteerin yhteenveto

Aloitin työni pääsihteerinä jo kesällä 2004, samanaikaisesti kuin Vaasan kaupunki ja Suomen Kotiseutuliitto yhteistyösopimus allekirjoitettiin. 2004 tein noin 10 % työajastani kotiseutupäiville, 2005 40% ja 2006 95% 15. syyskuuta asti. Eli työni alkoi kunnolla vasta vuonna 2005, jolloin tutustuin organisaatiomalliin ja aloin järjestää kokouksia.

Näin jälkikäteen voin vain todeta, että oli liian monta työryhmää ja muuta päätöselintä. Kokouksien järjestäminen vei minulta liian paljon aikaa. Päätoimikunnalla ja työvaliokunnalla oli liian samanlaiset tehtävät ja kokoonpanot. Operatiivinen työnteko jätettiin työryhmille (kaksi seminaarityöryhmää, markkinointityöryhmä, ohjelmatyöryhmä, retkityöryhmä sekä majoitus- ja ravitsemustyöryhmä). Olisin toivonut enemmän aloite-voimaa ja mielipiteitä kaikkien ryhmien osallistujilta, mutta luulen että kaikki olivat epävarmoja omasta roolistaan. Osallistujille ei ehkä oltu kerrottu etukäteen, että kotiseutupäivät vaatisivat heiltä enemmän työtä kuin itse kokousaika, mikä johti siihen, että osallistujilla ei ollut aikaa eikä mahdollisuutta osallistua aktiivisemmin.

Työryhmät tekivät kuitenkin paljon työtä. Seminaariohjelma oli valmis hyvissä ajoin ja koimme seminaarityöryhmissä, että kerroimme samat asiat uudelleen ja uudelleen. Seminaarityöryhmät toimivat hyvin ja tehokkaasti. Retkityöryhmä oli innokas ja suunnitteli monta retkeä. Retkimäärä supistettiin seitsemäksitoista, ja se oli myös aivan liian suuri määrä. Todellisuudessa järjestimme vain 8 retkeä. Ehkä perusvirhe oli, että järjestimme esim. Kyrönmaalle kolme eri retkeä. Yksi olisi ollut parempi, silloin halukkaat asiakkaat olisivat keskittyneet sille retkelle. Saman virheen teimme Sundomin kanssa. Sen sijaan pisimmät retket pohjoiseen ja etelään onnistuivat hyvin. Ehkä sen vuoksi, että oli vain yksi vaihtoehto kumpaankin suuntaan. Ohjelmatyöryhmällä oli suuri työtaakka. Työryhmän vetäjä vaihtui kesken kauden, mutta se ei haitannut työntekoa. Molemmat henkilöt olivat kuitenkin mukana koko ajan. Suunnittelimme ehkä liian paljon iltaohjelmaa. Elokuvaesitykset eivät vetäneet ihmisiä ja Kuninkaalliset pidot peruttiin ja siirrettiin lauantain perinneillalliselle. Yhteislauluilta Vanhan Vaasan raunioilla oli minun mielestäni kotiseutupäivien iloisin tapahtuma. Jumalanpalvelus ja seppeleenlaskutilaisuus olivat erittäin tunnelmallisia tapahtumia, perinneillallinen ja pääjuhla olivat perinteisiä ja hienoja, aurinkoisissa avajaisissa kävi paljon ihmisiä ja yhdistysten päivä oli täynnä aktiviteetteja. Markkinointityöryhmä suunnitteli ennakkoesitteen. Painatuskeskuksen kanssa teimme hyvää ja ammattitaitoista markkinointimateriaalia. Saimme todella paljon aikaan olemassa olevalla budjetilla. Tiedotimme tehokkaasti ja saimme reilusti palstatilaa.

Perusteltuja arvosteluja saimme huonoista opasteista pääjuhlapaikalle, ruokajonoista ja sekavasta ilmoittautumisjärjestelmästä.

Onnistuimme kuitenkin hyvin viemään läpi laajan ohjelman lyhyessä ajassa aika pienellä operatiivisella porukalla.

Kun Kotiseutupäivät lähestyivät ymmärsimme, että osallistujamäärä oli noin 30% prosenttia alhaisempi kuin odotettu. Rupesin leikkaamaan kustannuksia joka paikasta missä se vain oli mahdollista. Tämän vuoksi jäi myös opasteet ja julkisuus kaupungilla vähäiseksi. Siinä vaiheessa jouduimme myös luopumaan kaikesta ulkopuolisesta työvoimasta, mikä vain oli mahdollista.

Kotiseutukansliassa oli useimmiten hauska olla ja työskennellä. Vieraita kansliassa kävi aika vähän, varmasti osittain johtuen sen hankalasta sijainnista.

Olen kiitollinen kaikesta avusta ja myös luottamuksesta, jota olen saanut kaikilta yhteistyökumppaneilta. On ollut mielenkiintoista olla mukana ja vasta nyt osaan kunnolla organisoida kotiseutupäivät. Mukava työpesti on loppumassa ja tämä Kotiseutuaika jää ikuisiksi pääsihteerin muistoissa. Kiitos kaikille tästä yhteisestä kokemuksesta.

LIITTEET

Liite 1) Kjell Herbertsin luento

ATT LEVA P Å **TVÅ** SPRÅK

ELÄMÄÄ **KAHDELLA** KIELELLÄ

2.8.2006 *Kjell Herberts, Åbo Akademi, Vasa*

2 KIELTÄ - 2 SPRÅK ?

So what? Entä sitten? Än sen?

Var 7de EU-medborgare talar minoritetsspråk.
Joka 7:s EU-kansalainen puhuu vähemmistökieltä.
65 milj./450 milj.

ENSPRÅKIGHET/YKSIKIELISYYS

...KROATIEN/KROATIA, SLOVENIEN/SLOVENIA,
ÖSTERRIKE/ITÄVALTA, SPANIEN/ESPANJA...

...TYSKLAND/SAKSA,
NEDERLÄNDERNA/ALANKOMAA,
BELGIEN/BELGIA, IRLAND/IRLANTI,
SKOTTLAND/SKOTLANTI...

TRESPRÅKIGHET KOLMIKIELISYYS Italien/Italia

(ladin/ladiini, tyska/saksa, italienska/italia)

NORGE/NORJA

(norska/norja, samiska/saame, kveniska/kveeni)

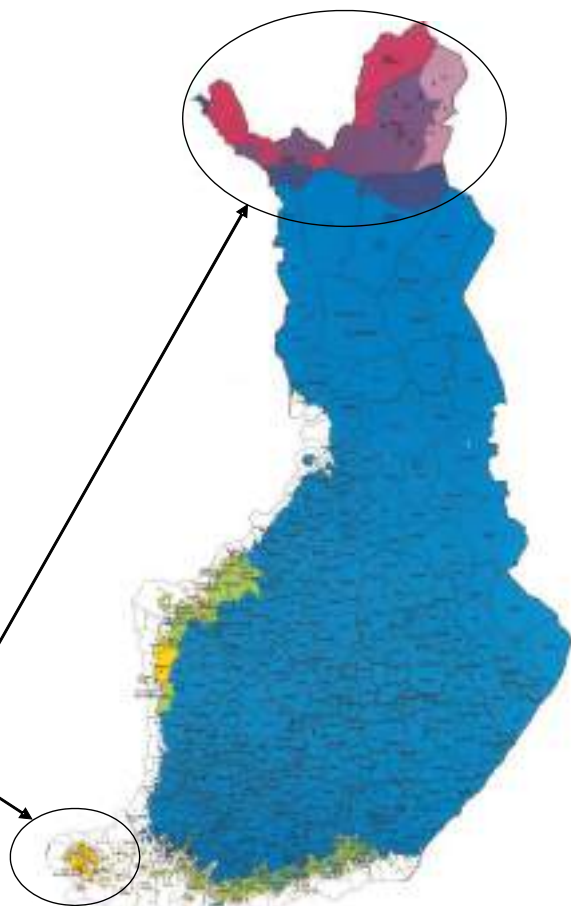
Tampere -talo/Tammerfors -huset/Tampere House
Suomi-Svenska-English:

Finland

3 modeller för språklagar

- 1) Individualitets-
principen:
*Svensk- och
finskspråkiga lokala
minoriteter*
- 2) Territorialprincipen:
Åland
- 3) Restriktiva kollektiva
rättigheter:
Samiska språk

FYRSPRÅKIGHET/NELIKIELISYYS

Inari-Anár-Aanaar-Aanar (Enare)

finska-nordsamiska-koltsamiska-enaesamiska
suomi-pohjoissaame-kolttsaame-inarisaame

Utmaningar i det tvåspråkiga samhället/ Kaksikielisen yhteiskunnan haasteet:

LANGUAGE PLANNING/ SPRÅKPLANERING/KIELISUUNNITTELU!!

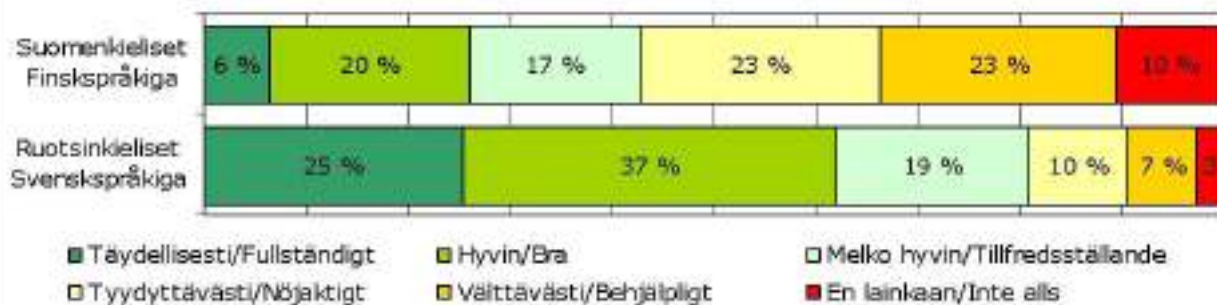

VAASA-VASA

(Undersökning/tutkimus 2005-2006:
1.200 svarare/vastaaaja)

Kuinka hyvin vastaaja arvioi osaavansa toista kotimaista kieltä

Hur bra svaranden anser sig kunna det andra inhemska språket

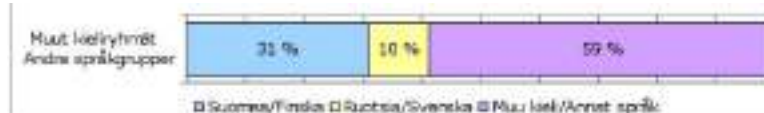

Naimisissa/avoliitossa: puolison äidinkieli
Gift/sambo: partners modersmål

Muut kieliryhmät: puolison/avopuolison äidinkieli
Andra språkgrupper: partners/sambons modersmål

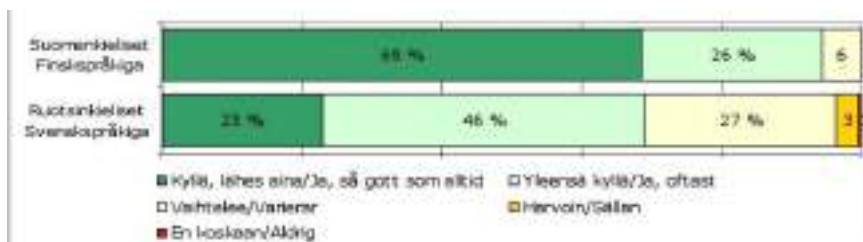

Miten Vaasan kaupunki on mielestäsi onnistunut täyttämään vaatimuksen tarjota tasapuolista palvelua suomen- ja ruotsinkielisille?

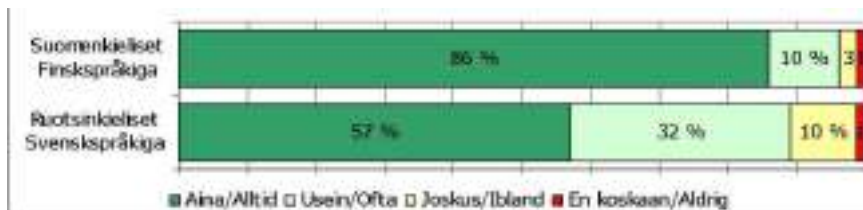
Hur anser du att Vasa stad lever upp till kravet på likvärdig service åt svensk- och finskspråkiga?

Saatko yleensä kunnallista palvelua äidinkielelläsi?
Får du i allmänhet kommunal service på ditt modersmål?

Yritätkö saada kunnallista palvelua äidinkielelläsi?
Försöker du få kommunal service på ditt modersmål?

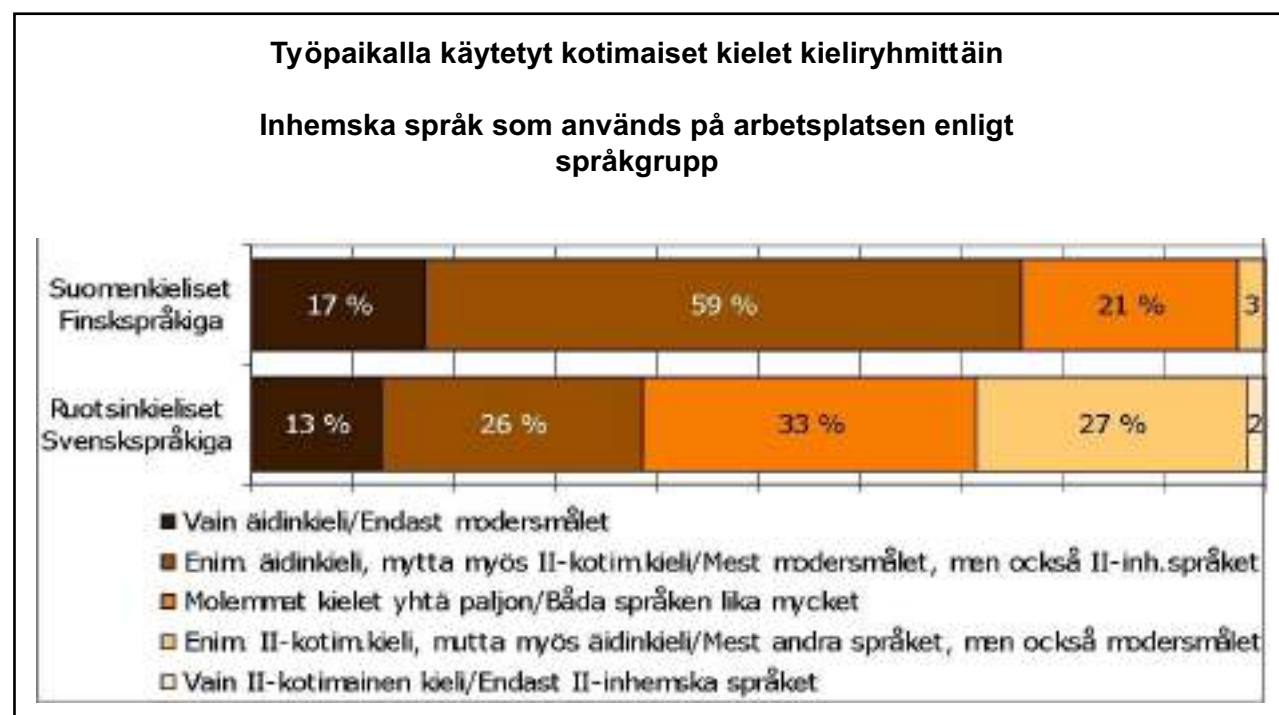
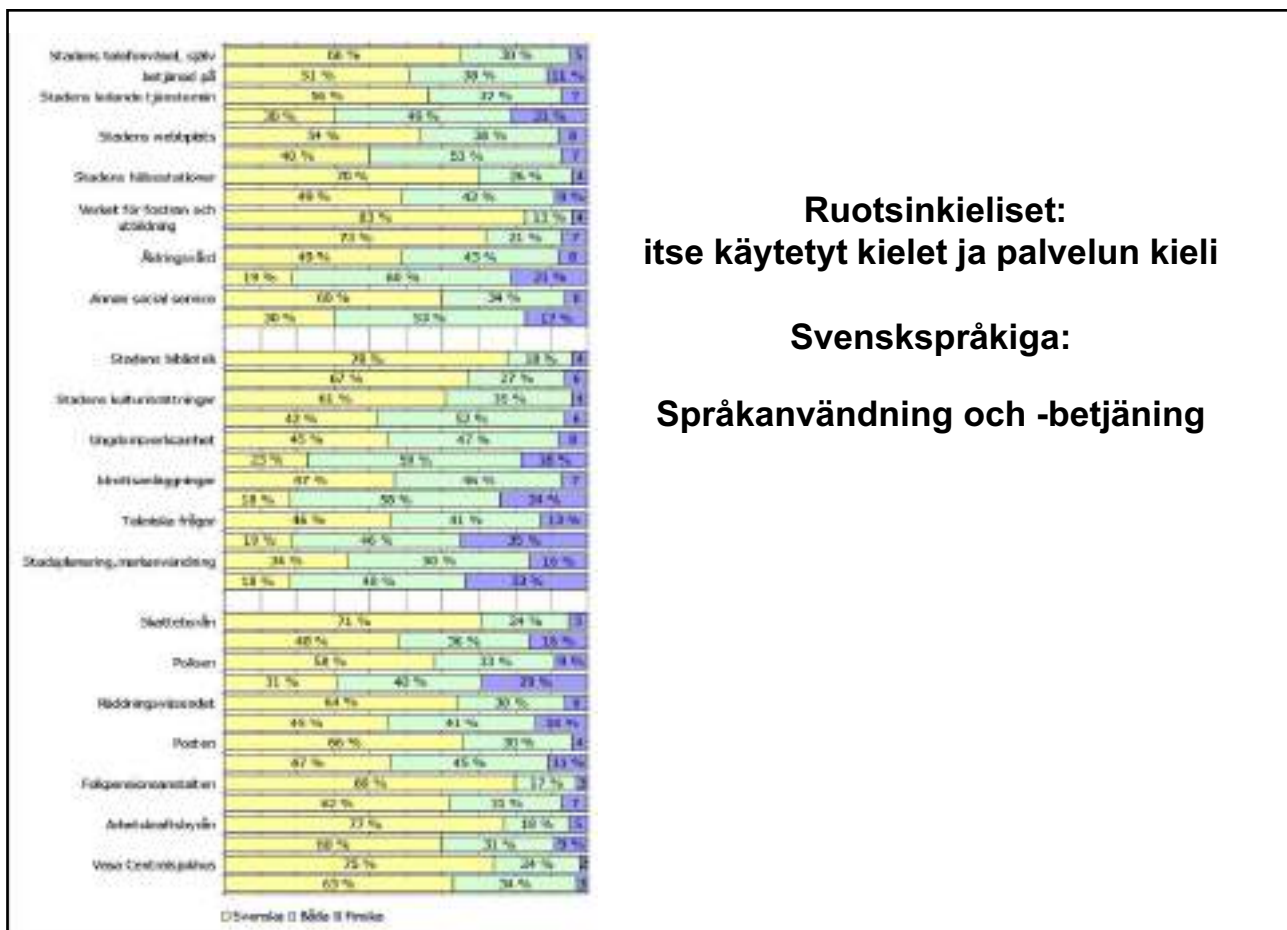

Suomenkieliset:

itse käytetyt kielet ja palvelun kieli

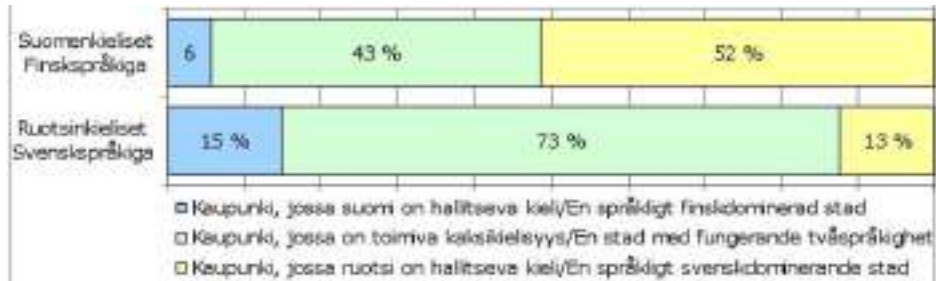
Finskspråkiga:

Språkanvändning och -betjäning

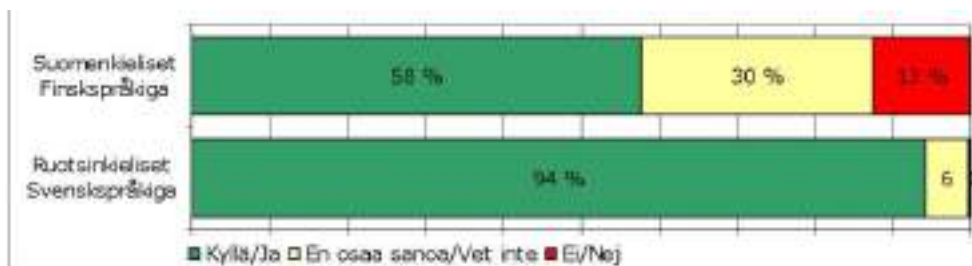
Minkälainen on mielestäsi Vaasan kielellinen imago muualla Suomessa?

Vilken språklig image tycker du Vasa har i övriga Finland?

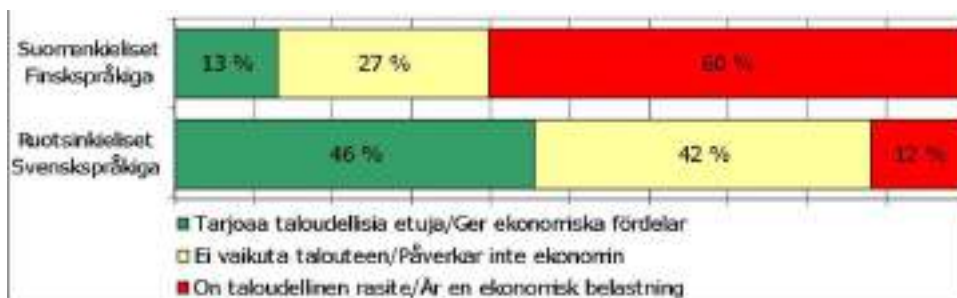
Tulisiko Vaasan käyttää hyväkseen kaksikielisyyttä?

Borde Vasa dra fördelar av tvåspråkigheten?

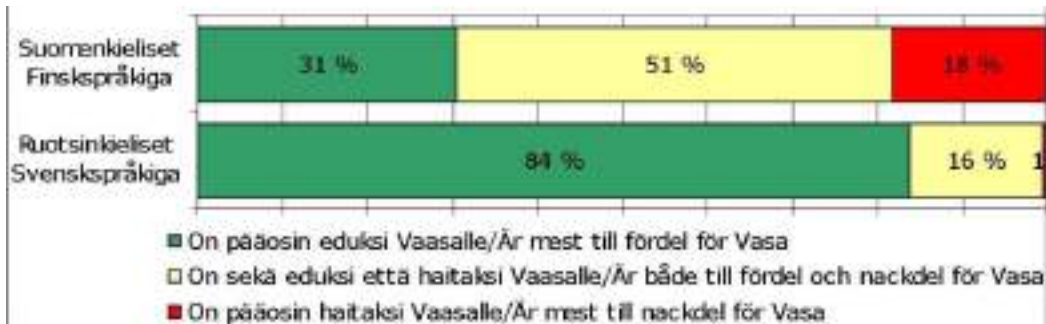
Vaikuttaako kaksikielisyys mielestäsi kaupungin talouteen?

Anser du att tvåspråkigheten påverkar stadens ekonomi?

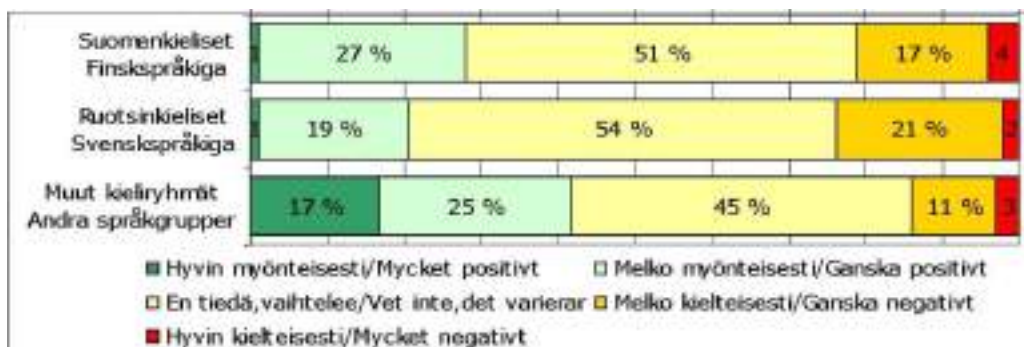
Onko kaksikielisyys eduksi vai haitaksi Vaasan kehitykselle?

Är tvåspråkigheten till fördel eller nackdel för utvecklingen i
Vasa?

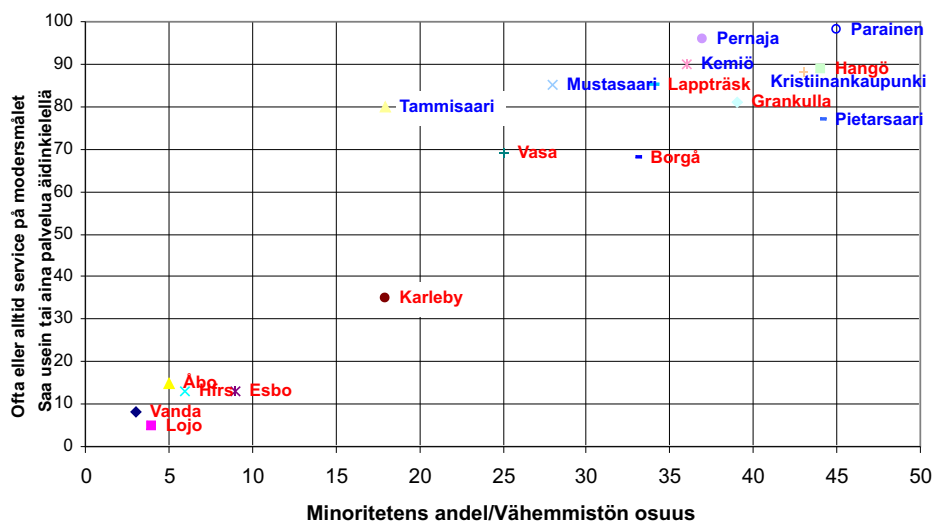

Kuinka vaasalaiset yleensä suhtautuvat maahanmuuttajiin?

Hur förhåller sig vasaborna i allmänhet till invandrarna?

Minoritetens andel och möjlighet få service på eget språk/ Vähemmistön osuus ja mahdollisuus saada palvelua omalla kielellä

INSTITUTET FÖR
FINLANDSSVENSK SAMHÄLLSFORSKNING
ÅBO AKADEMI
Strandgatan 2 A
PB 311, 65101 Vasa
kjell.herberts@abo.fi
Tel. 06-3247152, 050-3632895

Seminaaripäivä II, 3.8.2006

Liite 2) Katarina Anderssonin luento

SETTERBERGIN ASEMAKAAVA 1855

Arkkitehti Carl Axel Setterberg suunnitteli uuden Vaasan, jonka virallinen nimi vuosina 1862-1917 oli Nikolainkaupunki, viiden puistikon varaan, jotka vihreinä puistoväylinä kulkivat kaupungin läpi pohjois-eteläsuunnassa ja itä-länsisuunnassa jakaen kaupungin kahdeksaan kaupunginosaan. Nämä asemakaavoitusperiaatteet johtuivat etenkin paloturvallisuuskäytännöistä, jotka olivat yleisesti suosittuja asemakaavoituksessa Suomessa 1800-luvun keskivaiheilla. Lisäksi talot tuli sijoittaa kauaksi toisistaan ja rakentaa ainoastaan yksikerroksisina, ja palokatujen tuli kulkea kortteleiden läpi ja toimia ikään kuin vihreinä palomureina. Etenkin näiden asemakaavaperiaatteiden tekniset määräykset vahvistettiin kaupunkien yleisessä rakennusjärjestyksessä vuonna 1856, eli samoihin aikoihin kuin Vaasaan suunniteltiin ja rakennettiin uusi kaupunki.

Setterbergin asemakaavan tärkeimpiä puistikoita oli Hovioikeudenpuistikko, joka yhdessä Vaasanpuistikon kanssa muodosti kaksoispuistikon ja joiden väliin sijoittui kaupunginosa nro I.

Tähän Setterberg sijoitti kaupungin kirkon, raatihuoneen ja koulun, eli kaikki kaupungin toiminnallisesti ja hallinnollisesti tärkeimmät instituutiot. Tänä päivänä tämä keskeinen väylä kaupungin läpi kuuluu tunnusomaisimpiin Vaasa-miljöihin, ja on suurin piirtein säilyttänyt alkuperäisen rakenteensa ja statuksensa lähimiljöössä tapahtuneesta laajasta muutoksesta huolimatta.

Hovioikeudenpuistikko on kautta aikojen ollut luonnollinen sisääntuloväylä Vaasaan siitä asti kun kaupunki siirrettiin nykyiselle paikalleen. Jo Setterbergin asemakaavassa toinen Vanhasta Vaasasta Nikolainkaupunkiin johtavista teistä kulki Hovioikeudenpuistikon itäpään kautta. Veneellä kaupungin sisäsatamaan saapuville oli yhtä lailla luonnollista hakeutua kaupungin keskusta Hovioikeudenpuistikon kautta. Kun Vaasa oli saanut rautatieyhteytensä vuonna 1883, matkustajat astuivat junasta Hovioikeudenpuistikon päässä olevalle rautatieasemalle, jossa pohjoinen maantie oli aikaisemmin johtanut kaupunkiin. Ja lentoyhteyksien aikaan jopa Finnairin lentobussilla on ollut pysäkkinsä Hovioikeudenpuistikolla.

SETTERBERGIN MONUMENTAALIKESKUS

Vuonna 1862 kaupunkiprivilegiot oli siirrettävä Vaasan palaneesta kaupungista vastarakennettuun Nikolainkaupunkiin, ja silloin varsinkin valtio, kaupunki ja seurakunta tarvitsivat uusia toimitiloja. Setterberg suunnitteli kaupungin hengellistä, poliittista ja kulttuurista keskusta ns. Nikolaintorille, jonka ohi Hovioikeudenpuistikko kulkee kaupungin läpi. Tähän hän sijoitti kirkon tärkeälle paikalle, puistoalueelle, jonka Kirkkopuistikko ylittää Hovioikeudenpuistikon ja Vaasanpuistikon välillä. Kirkon molemmille puolille sijoitettiin raatihuonerakennus ja koulurakennus. Kirkko suunniteltiin pitkäkirkoksi englantilaisvaikutteiseen uusgoottilaiseen tyyliin, jonka julkisivut ovat rappaamatonta tiiltä.

Sen aikaisen eurooppalaisen muodin mukaan Setterberg muotoili raatihuoneen firenzeläiseksi 1400-luvun palatsiksi, jossa oli pyöristetyt ikkunanpuitteet ja karkeasti veistetyt julkisivut pohjakerroksessa. Suoraa attikaa, jonka Setterberg halusi kruunaamaan raatihuonetta, Intendenttikonttorin Ernst Lohrmann muutti satulakattoiseksi poikkipäädyksi ja yhtenäisti samanaikaisesti julkisivujen pinnat.

Kirkon itäpuolelle sijoitettaisiin lukion ja yläalkeiskoulun koulurakennus, raatihuoneen pariaksi. Setterberg muotoili myös koulurakennuksen pitkänomaiseksi empirerakennukseksi, jossa molemmat koulut sijoittuisivat omaan kerrokseensa. Koulurakennus ei kuitenkaan koskaan toteutunut. Kaupunki rakensi sen sijaan uuden kaupungintalon ja kaupungin ylemmät koulut saivat siirtyä raatihuoneelle, johon ajan mittaan rakennettiin kolmas kerros.

HOVIOIKEUDENTALO

Koko Hovioikeudenpuistikolle nimensä antaneen hovioikeuden Setterberg sijoitti puistikon päässä olevaan rantapuistoon. Myös tämä virallinen rakennus on Setterbergin suunnittelema ja se sai pitkänomaisen perusmuodon, jonka lähtökohtana on empiren klassinen perintö. Kuitenkin Setterberg kokeili myös tässä yhteydessä uusia goottilaisia tyylipiirteitä, jotka Ruotsin, Saksan ja Englannin kautta vähitellen löysivät tiensä suomalaiseen arkkitehtuuriin. Goottilaiset ainekset näkyvät lähinnä virastotalon julkisivuissa, porrasaskelmaisessa keskiosassa, pienissä laakeakattoisissa torneissa, tornien tukipilareissa ja ikkuna-aukkojen suippomuotoisissa kaarissa. Setterbergin uusgotiikka on lähinnä sukua englantilaiselle tudor-gotiikalle horisontaalisine vaikutuksineen huolimatta ylöspäin pyrkivistä liikkeistä torneissa ja sakaroissa.

SUNDÉNIN KULMATORNITALO

Asemakaavan mukaan kaupungin monumentaalikeskustan lähimpänä oleville tonteille tuli rakentaa kivitaloja myös silloin kun ne myytiin yksityishenkilöille. Kyseisille neljälle kulmatontille Setterberg suunnitteli tornilliset kulmarakennukset. Hovioikeudenpuistikon ja Kirkkopuistikon kulman itäisen tontin osti lääninsairaalan taloudenhoitaja Johan Jakob Sundén, kun taas apteekkari Herman Lindebäck osti vastaavan tontin Vaasanpuistikon ja Kirkkopuistikon kulmassa, ja näille tonteille molemmat rakensivat kiviasuinrakennuksen kulmatorneineen.

Tornitalot samalla tavalla kuin uusgoottilaisten talojen ylöspäin pyrkivät tornit antoivat kaupungin siluettile miellyttävää eloisuutta. Tornimuoto ratkaisi myös rakennusteknisen ja esteettisen ongelman kun kyseessä on kulmarakennuksia kaupunkimiljöössä, koska Setterbergin mukaan kolmionmuotoinen pääty kadunkulmassa oli ”silmiä häiritsevä”. Korvaamalla päädyn kulmatornilla hän pääsi eroon ongelmasta. Samaa rakennetta hän käytti yhdistääkseen kaksi eritasoista rakennusrunkoa, kuten F. A. Hartmanin talossa Hovioikeudenpuistikon ja Raastuvankadun kulmassa.

RAUTATIEASEMA

Valtiopäivillä tehtiin 1870-luvun lopussa päätös, jonka mukaan rautatie rakennettaisiin Tampereen ja Nikolainkaupungin välillä. Rautatie palvelisi sekä henkilöliikennettä että tavaraliikennettä kaupungin satamassa. Rautatieraitteet rakennettiin asemakaavan laitaosaan ja ranta-alueita pitkin ja tällöin pakkolunastettiin viidennen kaupunginosan osia rautatiealueeksi. Asemarakennus rakennettiin kaupungin rajalle, Hovioikeudenpuistikon loppupäähän. Elokuun 29. päivänä 1883 rautatie vihittiin käyttöön, jolloin pidettiin juhlapäivällinen asematalon odotussalissa ja melkein 600 vieraan juhlaillallinen uudessa kaupungintalossa.

KAUPUNGINTALO

Kuntahallinnon 1870-luvulla tapahtuneen uudistuksen jälkeen, kaupungin vastuulle tuli yhä enemmän yhteiskuntatoimintoja ja näille tarvittiin toimitiloja. Perinteiset raatihuoneet korvattiin siksi usein suuremmalla monitoiminnallisella kaupungintalolla. Vaasa myi vuonna 1872 raatihuoneensa valtiolle koulutaloksi ja päätettiin tilalle rakentaa uusi kaupungintalo alkuperäiselle koulutontille kirkkotorin varteen, jossa olisi tiloja seuraavasti: kaupunginvaltuuston istuntosali, rahatoimisto, maistraatti, raastuvanoikeus, poliisiasema ja vankila, palokunta ja ambulanssi, museo ja kirjasto, kokoushuoneita yhdistyksille ym. Lisäksi aiottiin sisustaa edustuksellinen juhlahuoneisto kaupungintaloon.

Kaupungintalosuunnitelmat edistyivät hitaasti kunnes vuonna 1877 tilattiin piirustukset arkkitehti Magnus Isaeukselta Tukholmasta. Isaeus suunnitteli kaupungintalon, jossa edustava juhlasali rakennuksen yläkerroksessa selvästi erottuu rakennuksen tärkeimpänä tilana. Sisäänkäynti oli sijoitettu kirkkotorille päin ja sisäpuolella sisäänkäynnin muotokieltä noudatteli monumentaalinen, kahtia jaettu juhla-kerrokseen johtava portaikko. Koristeelliset kattomaalaukset juhlasalissa ja portaikossa teki Salomo Wuorio 1890-luvulla.

KAUPPATORI

Hovioikeudenpuistikko kulkee myös kaupungin kauppatorin ohi, joka täydessä koossaan avautuu katsojalle juuri siinä paikassa jossa Hovioikeudenpuistikko ja Kauppapuistikko leikkaavat toisiaan. Perinteisesti tori on ollut kaupungin tärkein kauppapaikka, ja torin läheisyydessä kauppaporvarit rakennuttivat myös talonsa, joissa oli kauppapuoti ja asunto samassa rakennuksessa. Kauppatorin eteläpäässä Gustaf Adolf Wallén rakensi suuren kaksikerroksisen talon, ja pohjoispuolella Hovioikeudenpuistikko 15:ssä, kauppias Nils Petter Åberg rakensi pitkänomaisen asuin- ja liiketalon, jonka sisäänkäynti liikehuoneistoon tapahtui viisteisen kulman kautta. Talon osti aikaa myöten Carl Johan Hartman, joka 2. elokuuta 1862, eli melkein tasan 144 vuotta sitten, avasi siirtomaatavarakaupan talon alakerrassa ja Hartmanin perheellä oli asuntonsa yläkerrassa. Torin länsipuolelle tuli kauppaneuvos Carl Gustaf Wolff ja kauppias Frans Magnus Gerlin, kauppias Henrik Efraim Hellsberg puolestaan hankki tontin torin itäpuolelta. Kaikki kolme rakensivat kaksikerroksiset rakennukset suurin piirtein saman palatsinomaisen perusmallin mukaan.

Hovioikeudenpuistikko 13:ssa kauppias W. Skogman rakensi kivisen kaksikerroksisen liiketalon rakennusmestari August Lassellin piirustusten mukaan, jonka kaksinkertaiset, kiertoportaat kauppahuoneistoihin selvästi viestittivät toimintaa liikekiinteistönä. Vuonna 1896 uusittiin myös rakennuskanta kauppatalo Finnilän tontilla kauppatorin pohjoispäässä. Sinne rakennettiin pieni kaksikerroksinen liikepalatsi. Piirustukset olivat lääninarkkitehti K. V. Reiniuksen tekemiä ja julkisivut edustivat uusrenessanssia ja ikkunanpuitteet roomalaista pyörökaarirytyä. Jo alkuperäisessä piirustuksessa pohjakerroksen ikkunat oli muotoiltu tavanomaisiksi näyteikkunoiksi.

Vuonna 1902 avattiin kauppahalli Wallénin tontilla torin eteläpuolella, ja osa aikaisemmin torilla tapahtuneesta ruokatavarakaupasta siirtyi sinne. Vaikka pysyvä liiketoiminta lisääntyi koko ajan, torikauppa palveli edelleen 1900-luvun alussa suurta osaa kaupunkilaisia. 1910-luvulla kaupunkilaiset anoivat jopa kaksi kertaa, että maataloustuotteiden myyntiä varten perustettaisiin tori myös Vöyrinkaupungille.

1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä alkoivat uudet tyylivirtaukset saapua suurkaupunkien liikerakentamiseen. Turussa oli rakennettu ns. "Basaari" Eerikinkadulla K. V. Reiniuksen piirustusten mukaan (1891), ja Helsinki oli saanut "City-basaarinsa" Keskuskadulla, jonka oli suunnitellut Selim A. Lindqvist (1904) itämaisen vaikutteen alaiseen art nouveau-tyyliin. Kun kultaseppä Israel Wiik vuonna 1910 peruskorjasi liikekiinteistönsä Hovioikeudenpuistikko 16:ssa, vanha verstaas muuttui pienehköksi liikepalatsiksi ajan basaarimuodin hengessä isoine alakerran näyteikkunoihin ja puolipyöreine ikkunaukkoihin ylemmässä "puolikerroksessa".

UUSI RAKENNUSJÄRJESTYS 1902

Vuosisadan vaihteessa useimmat vaasalaiset asuivat edelleen pienissä puu- tai kivitaloissa. Asuntotonttien puute ja nousevat tonttihinnot lisäsivät kuitenkin painetta tehokkaampaan keskeisesti sijaitsevien tonttien hyödyntämiseen. Euroopassa oli jo aikaisemmin alettu rakentaa monikerroksisia asuintaloja ja muoti levisi myös Suomen suuriin kaupunkeihin. Helsingissä vahvistettiin rakennuksen maksimikorkeus ja suurin sallittu kerrosluku ensimmäistä kertaa vuonna 1895, ja vuonna 1902 Vaasa seurasi pääkaupungin esimerkkiä. Uusi rakennusjärjestys Vaasassa määräsi että palonkestävistä materiaaleista rakennettuja taloja sai rakentaa korkeintaan viisikerroksisina puistikoiden ja yleisten paikkojen varrella, muiden katujen varrella enintään nelikerroksisina.

Vaasaan rakennettiin verrattain vähän kerrostaloja 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä. Waasan Osake-Pankin talo Hovioikeudenpuistikon ja Raastuvankadun kulmassa oli ensimmäinen kerrostalo, joka rakennettiin rakennusjärjestyksen uusien määräysten voimaantulon jälkeen. Talo rakennettiin nelikerroksisena, jossa oli asuntoja kolmessa ylimmäisessä kerroksessa, kun taas alin kerros varattiin pankki- ja liikehuoneistoille. Itse pankkihuoneisto koristettiin kipsiornamentein, maalauksin ja puunveistoksilla, joissa Vaasan lyhyde oli toistuva aihe. Muutama vuosi myöhemmin

A. W. Stenfors signeerasi Hovioikeudenpuistikko 5:een sijoitetun "Kipinän" asuinrakennuksen piirustukset, jossa oikeaoppinen jugendtyyli on edustettuna ja torni- ja päätyaiheet on lainattu keskiajan linna-arkkitehtuurista.

UUDEN AJAN LIIKEPALATSI

Vuonna 1912 Carl-Johan Hartman ja raatimiehenleski Carolina Hultin rakennuttivat kukin suurehkon liiketalon kauppatorille, joiden tarkoituksena oli paremmin vastata nykyajan liiketoiminnan tilantarvetta, teknistä tasoa ja imagoa. Hartman järjesti yksityisen arkkitehtikilpailun, jossa helsinkiläinen arkkitehti Kauno S. Kallion ehdotus voitti. Rakennus pystytettiin kantavien pilareiden ja välipohjien varaan ja työt suoritti rakennusliike Kreuger & Toll Tukholmasta. Sekä Hartmanin talo että Hultinin "Commerce"-rakennus Alatorilla koristeltiin kansallisromanttisilla aiheilla. Samalla tavalla kuin Wiikin liiketalo Hartmanin talo varustettiin mezzaninokerroksella, jossa oli isot puolipyöreät ikkunat varsinaisten liikehuoneistojen yläpuolella.

MODERNIT AJAT

1940-luvulla useat vanhat rakennukset katosivat uusien isojen kerrostalojen tieltä. Hovioikeudenpuistikosta kehittyi nopeasti suurkaupunkimainen liikekatu. Hovioikeudenpuistikon ja Pitkätien kulmassa rakennettiin uusi funktistyylinen Central-hotelli Aulis E. Hämäläisen piirustusten mukaan.

Useita liikerakennuksia pystytettiin Hovioikeudenpuistikon vartein vaasalaissyntyisen arkkitehdin J. S. Sirénin piirustusten mukaan, mm. Kansallis-Osake Pankin talo, Lassila & Tikanojan talo ja Suomen Pankin talo. 1960-lukua edustaa ennen kaikkea nykyinen Rewell center, joka käsittää kokonaisen korttelin keskeisellä paikalla Hovioikeudenpuistikon varrella. 1970-luvulla purettiin Finnilän pieni liikepalatsi, jonka paikalle rakennettiin Sampotalo, jossa on keskustan suurin katutasoinen market. 1980-luvulla viimeiset puutalot katosivat asemaa lähimmistä kortteleista ja niiden tilalle tuli tornitaloja.

Liite 3) Holger Westerlin luento

Moderni Vaasa ja sen yritykset

Tutkiessa Vaasan historiaa palosta Suomen itsenäisyyteen huomaa sieltä löytyvän paljon mielenkiintoista dramatiikkaa.

Suomen ja Ruotsin kaupunkien kokemukset tuhoisista paloista eivät olleet harvinaisia, mutta Vaasan palo 3. elokuuta 1852 oli erityisen tuhoisa. Käytännöllisesti katsoen koko kaupungista jäi jäljelle vain rauniot, ainoastaan Hovioikeus ja muutamia muita taloja säilyi.

Kaupungin asukkaat säilyivät kuitenkin vahingoittumattomina: vain neljä ihmistä menehtyi palossa, eikä katastrofi ja materiaalin tuho masentanut kaupungin porvariston mieltä. Kun ensi järkytyksestä oli päästy, alkoi väliaikaisten talojen rakentaminen vanhojen tilalle. Syksy oli tulossa ja tärkeintä oli saada katto pään päälle.

Samaan aikaan alkoi myös keskustelu kaupungin sijainnista. Kaupungin keskustan 1600-luvun suojaistaa satamaa ei enää ollut. Merenkulun riesa, maankohoaminen, oli tehnyt Vaasasta sisämaakaupungin, jonka ulkosatama 1780-luvulta lähtien sijaitsi Palosaaren salmessa. Kaupungin suuri laivanvarustaja Carl Gustav Wolff kuului niihin, jotka halusivat säilyttää kaupungin entisellä paikallaan, kun taas tuleva suuryrittäjä A. A. Levón oli sitä mieltä että kaupunki siirretään Klemettilään.

Kuten tiedämme muuton puoltajat voittivat, kaupungin kehityksen onneksi. Uuden kaupungin nimeäminen Nikolainkaupungiksi erään porvariryhmän pyydettyä sitä keisarilta oli virhe, jota ei myöhemmin Venäjän vallan aikana voitu korjata. Mutta jokapäiväisessä puheessa Vaasa-nimeä käytettiin koko 1800-luvun ajan. Nimeä Nikolainkaupunki käytettiin vain virallisissa asiakirjoissa.

Uusi Vaasa tulisi saamaan kasvuvoimansa paljolti teollisuusyrityksistä. Aluksi Levónin vuonna 1856 perustama Vaasan Puuvilla oli täysin hallitseva teollisuus, jolla vuosisadan vaihteessa oli yli 1000 työntekijää. Vaasan Höyrymölly oli toinen merkittävä yritys, jonka Levón oli perustanut jo vuonna 1849 ja joka siirrettiin uuteen kaupunkiin vuonna 1876. Höyrymölly ei kuitenkaan ollut mikään suuri työntekijä vain noin 50 työntekijällä. Paljon suurempi oli sitä vastoin vuonna 1897 perustettu Vaasan sokeritehdas, jolla oli yli 200 työntekijää. Moni on varmasti hämmästynyt siitä että Vaasa oli maan kolmanneksi teollistunein kaupunki vuonna 1890. Kaupungin asukasluku sinä vuonna oli noin 10 000 ja oli kahdessakymmenessä vuodessa yli kaksinkertaistunut. Vuonna 1920 kaupungin asukasluku ylitti 21 000 henkeä. Vaasa oli silloin maamme viidenneksi suurin kaupunki.

1800-luvun lopulla oli erityisesti yksi henkilö, joka hallitsi kaupungin poliittista ja taloudellista elämää. Tämä mies oli kauppaneuvos Joachim Kurtén. Hän oli 1860-luvulla A.A. Levónin liikekumppani, piti sitten omaa vientiliikettä ja oli samalla Yhdyspankin sivukonttorin johtaja, perusti Vaasan Osake Pankin ja toimi sen johtajana kuolemaansa saakka vuonna 1899. Leipätyönsä ohella hän ehti olla kaupunginvaltuuston puheenjohtajana ja osallistua porvariston edustajana valtiopäiville. Monta vuotta hän oli porvariston puhemies ja nautti suurta kunnioitusta.

Kurtén vaikutti Vaasan näkyvyyteen maan poliittisessa elämässä. Sen aikaisia asiakirjoja tutkittaessa käy selvästi ilmi että Vaasaa pidettiin yhtenä maamme tärkeimmistä aluekeskuksista. Kurténilla oli varmasti suuri osuus tähän, eikä Vaasalla hänen jälkeensä koskaan ole ollut poliittikkoa, jolla olisi ollut samanlaista valovoimaa valtakunnanpolitiikassa. Lukuun ottamatta lyhyttä aikaa vuonna 1918, jolloin maan hallitus kokoontui Vaasassa, tämä on johtanut siihen, että Vaasan nauttima arvonanto on vähentynyt ja kaupunki menettänyt entisajan loistokkaan asemansa.

Voi tuntua julkealta vähätellä myöhempien vaasalaisten panosta, mutta tosiseikat puhuvat selkeää kieltään. Vaasa koki valtakunnanpoliittisen suuruudenaikansa Kurténin ansiosta, ja tämä loisto-aika heijastui aina vuoteen 1920.

Mutta Vaasan esilletuomiseen progressiiviseen kaupunkina oli kuitenkin aihetta. Wolffin purjelaivasto 24 purjelaivoineen oli 1860-luvulla Suomen suurin ja oli tehnyt omistajastaan yhdeksi maan rikkaimmista henkilöistä. Pian kaikki kuitenkin muuttui. Purjelaivoja ei enää tarvittu, kun Suezin kanava avattiin ja rahat romahtivat. Pienten purjelaivojen aika oli ohi, ja vuonna 1883 viimeinen alus Wolffin laivastosta myytiin.

Kaupungin merenkulkuperinteitä jatkoi vuonna 1873 perustettu Vaasan Pohjanmeren Höyrylaivaosakeyhtiö. Varustamo oli reittiliikenteen pioneeri, ensimmäinen varustamo Suomessa, jolla oli reittiliikennettä Englantiin, ja yhteen aikaan se oli Suomen suurin höyrylaivavarustamo. Wolffien toinen sukupolvi, Eugén ja Reguel Wolff, olivat mukana suurimpana omistajana, kun Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiö vuonna 1883 perustettiin Helsingissä. He eivät kuitenkaan asuneet Vaasassa vaan Viipurissa ja Helsingissä.

Vaasa oli myös tunnettu tukkuliikkeistään, joista monella oli Vaasan ja Oulun läänit markkina-alueinaan. Firma Carl Finnilä oli monta vuotta Pohjoissuomen suurin tukkuliike, jolla oli lukuisia sivuliikkeitä. Ähtärin Myllymäen sivuliikkeestä tuli tulevien kauppiaiden taimitarha. Johtajana toimiva Josef Lassila palkkasi nuoren, lupaavan Frithiof Tikanojan kotipitäjästään

Kälviästä. Nämä kaksi perustivat vuonna 1905 oman, tulevan suuryrityksen, Lassila & Tikanojan. Finnilän toiminta lakkautettiin 1920-luvulla, mutta kilpailija C. J. Hartman jatkoi menestyksekkäästi vuonna 1862 aloitettua toimintaa. Hartman on tänään jotain niin epätavallista kuin perheyritys viidennessä polvessa.

Vaasan liike-elämää ja julkista elämää hallitsi pitkään ruotsinkielinen väestö. Suomenkielisten osuus kasvoi kuitenkin rajusti kaupunkiin muuton ansiosta, ja 1910 lähes puolet kaupungin asukkaista oli suomenkielisiä, ja vuonna 1920 suomenkielisillä oli niukka enemmistö. Vaasa säästyi suuremmilta riitaisuuksilta kieliryhmien välillä.

Yksi suomenkielisten kauppiaiden pioneereista oli Tuomas Laurell, joka harjoitti laajasti voimavientiä. Juho Myntin rakennusliike loi suuren osan Vaasan suomenkielisten pääomasta. Myntin toiminta oli todellinen menestystarina. Hänen oli pakko lähteä kotoaan Vähästäkyröstä 7-8 -vuotiaana ja elättää itsensä. Hänestä tuli taitava kivenveistäjä ja rakennusmies, joka vuonna 1879 perusti oman rakennusliikkeen. Kuolemaantuomitun Vedenojan tiilitehtaasta Laihialla hän vuonna 1903 loi malliyrityksen, jota hän laajensi sahalla ja puujalostustehtaalla. Hänen vävynsä, Frithiof Tikanoja, oli yksi suomenkielisen yritysryhmän lukuisten yritysten keulahahmoista. Näistä yrityksistä Teräs Oy tuli kaikista näkyvimmäksi.

Vaasan konepajateollisuuden poisjättäminen olisi virhe. Vuonna 1894 perustetun Onkilahden Konepajan perinteitä jatkaa tänään Wärtsilä Diesel. Wickströmin moottoritehdas aloitti vuonna 1906 legendaaristen venemoottoreiden valmistuksen ensimmäisenä maassamme. Ne kestivät 40 - 50 vuotta ja ovat tänään haluttuja keräilykohteita moottori-intoilijoiden keskuudessa. Kun suuret eurooppalaiset ja amerikkalaiset valmistajat 1960-luvulla leveällä rintamalla alkoivat valmistaa pieniä meridieselmoottoreita kalastusveneisiin ja vapaa-ajanveneisiin alkoi Wickströmin alamäki. Vuonna 1964 konkurssi oli tosiasia, lähes 30 000 valmistetun moottorin jälkeen. Tuotanto jatkui kuitenkin uusien omistajien johdolla mutta lopetettiin lopullisesti vuonna 1980.

Osa Wickströmin tehtaan työntekijöistä perusti vuonna 1920 kilpailevan tehtaan Vaasaan nimeltä Suomen Moottoritehdas, joka alkoi valmistaa Olympia-moottoreita.

1920- ja 1930-lukujen taloudelliset vaikeudet jättivät selvät jälkensä Vaasan elinkeinoelämään. Osa vanhoista teollisuuslaitoksista koki muodonmuutoksen ja sai uudet omistajat.

Vaasan Puuvilla selviytyi itsenäisenä yrityksenä aina vuoteen 1941, jolloin osake-enemmistö siirtyi kilpailijoille Porissa ja Tampereella. Siten Vaasan Puuvillasta tuli näiden yritysten satelliitti ja tuotanto voitiin jakaa tehtaiden välillä. Vaasa erikoistui vähitellen ompelulankaan, mutta lisääntyvä vapaakauppa aiheutti yhä suurempia vaikeuksia suomalaiselle puuvillateollisuudelle. Vuonna 1964 Vaasan Puuvilla fuusioitiin Finlayson-Forssaan, vähäisin vaikutuksin. Alasajo jatkui ja vuonna 1980 toiminta lakkautettiin. Nytemmin yrityksen entisissä laitostiloissa toimii Vaasan yliopisto ja joukko pienyrityksiä.

Vaasan Höyryleipomon oli vuonna 1904 perustanut yksi sen ajan harvoista naisyrityksistä Hanna Schauman. Vuonna 1910 leipomo sai Uudesta Leipätehtaasta paikallisen kilpailijan. Harry Schauman, joka oli ansainnut itselleen omaisuuden kiinteistökaupoilla, osti Uuden Leipätehtaan osake-enemmistön ja myi osakkeensa kummassakin leipomossa Vaasan Höyrymyllylle osakkeita vastaan. Täten hänestä tuli yksi Höyrymyllyn suurimmista omistajista.

Vaasan Höyrymylly kasvoi myöhemmin voimakkaasti ja siitä tuli eräs maamme johtavia elintarvikeyrityksiä, joka harjoitti toimintaa myös Oulussa, Helsingissä ja Kotkassa. Bruunin perhe oli 1920-luvulta lähtien suurin osakkeenomistaja ja vuonna 1982 yritys myytiin Suomen Sokerille, joka silloin toteutti maamme myllyteollisuuden rakennemuutosta. Sen jälkeen Vaasan toiminta on lakkautettu kokonaan ja rantamyllyn rakennuksiin on tehty opetustiloja Åbo Akademin Vaasan yksikölle. Vaasan Höyryleipomon perinteet jatkuvat kuitenkin Vaasan & Vaasan leipomokonsernin leipätuotteissa, vaikka ne eivät enää ole Vaasassa valmistettuja.

Toinen kilpailevaan yritykseen fuusioitu yritys oli Vaasan Pohjanmeren Höyrylaivosakeyhtiö. Suomen Höyrylaivosakeyhtiö (FÅA) omisti jo vuonna 1915 54,5 % yhtiön osakkeista ja vuonna 1925 suoritettiin fuusio.

Maan sokeritehtaiden välisen kovan kilpailun johdosta Vaasan sokeritehtaan taholta esitettiin varhaisessa vaiheessa ajatus lähemmästä yhteistyöstä. Tämä johti vähitellen uuden yhtiön, Suomen Sokerin perustamiseen vuonna 1918, johon kaikki Suomen sokeritehtaat liittyivät. Toiminta jatkui Vaasassa menestyksellisesti, kun Pietarsaaren sokeritehdas puolestaan suljettiin. Vasta vuonna 1983 Vaasan tehdas joutui siihen tilanteeseen. Suomen Sokeri oli vuonna 1989 vaihtanut nimekseen Cultor ja vuonna 1999 yhtiö siirtyi Danisco A/S:lle ja on nykyään tanskalaisen suurkonsernin tytäryhtiö.

Vielä yksi itsenäisenä yrityksenä hävinnyt ylpeä vaasalaisyhtiö oli Vaasan Osake Pankki, perustettu vuonna 1879. Vaasan upea pääkonttori valmistui vuonna 1904 ja pankilla oli 23 sivukonttoria, vuodesta 1881 sivukonttori myös Helsingissä. Pankki ei kuitenkaan ollut tarpeeksi suuri selvitäkseen kilpailussa pitkällä tähtäimellä ja siksi haettiin yhteistyötä muiden pankkien kanssa ja perustettiin vuonna 1920 Suomen Liittopankki. Tämä pankki yhdistettiin myöhemmin Helsingin Osakepankkiin, jonka kuten tiedämme 1980-luvulla osti Suomen Yhdyspankki, joka puolestaan yhdistyi Kansallis-Osake-Pankkiin, ja jotka sittemmin yhdessä ruotsalaisten pankkien kanssa ovat muodostaneet Nordean.

Mutta tämä kausi ei pelkästään merkinnyt kehitystä vanhojen vaasalaisyriyten muodostamien tytäryhtiöiden suuntaan. Lassila & Tikanoja edusti uutta kehitystä. Tekstiilituotteiden ja elintarvikkeiden tukkuliike keskittyi omaan tuotantoon ja perusti vuonna 1923 oman puku- ja paitatehtaan myöhemmin Tiklas Oy nimisenä. Panostus oli onnistunut ja 1930-luvun puolessa välissä työntekijöiden määrä oli noin 500 ja emoyhtiöstä tuli samalla Pohjoismaiden suurin yksityisten omistama tukkuliike. Vaasan kenkätehtaasta, joka oli perustettu vuonna 1914, tuli vähitellen L&T:n tytäryhtiö ja menestyi TopMan-tuotenimen ansiosta. Yritys eli hyvin Neuvostoliiton viennin varassa 1970-luvulla, mutta 1980-luvulla se etsi uusia toimintamuotoja. Vaasan TopMan-tehdas lakkautettiin vuonna 1991 ja samana vuonna vaatetusosa myytiin Tiklakselle, joka kuitenkin lopetti toimintansa konkurssissa vuonna 1995. Pörssiyhtiö Lassila & Tikanoja on tänä päivänä erikoistunut jätahuoltoon ja siivouspalveluihin.

Vaasassa oli 1800-luvun lopussa joukko panimoita, joista tänä päivänä ei enää ole yhtäkään jäljellä. Vuosisadan vaihteessa neljä panimoa yhdistettiin Bockin panimoyhtiöksi, josta tuli yksi maamme johtavista yrityksistä. Vuonna 1956 Bock oli seitsemännellä sijalla maassamme. Mutta tässäkin yrityksessä varat eivät riittäneet aseman säilyttämiseksi. Hartwallilla oli suuret nopean kasvun pyrkimykset ja vuonna 1969 Bock siirtyi Hartwallin omistukseen. Konsernin Karjala-olutta valmistettiin aluksi Bockin panimossa, mutta oluen valmistuksen siirryttyä Turun Kaarinaan Vaasan yksiköstä tuli kannattamaton. Vuonna 1986 panimo suljettiin.

Ylväperinteiseen Onkilahden Konepajaan 1930-luvun alun laskusuhdanne iski lujaa. Valimon laajennus lisäsi velkataakkaa voimakkaasti ja vuonna 1935 konkurssi oli edessä. Yrityksen pelastaja oli Oy Wärtsilä Ab, joka juuri silloin oli lisäkapasiteetin tarpeessa. Toiminta jatkui Wärtsilän puitteissa vuodesta 1936.

Ratkaiseva muutos tapahtui 1954, kun Wärtsilä siirsi dieselmoottorivalmistuksensa Turun telakalta Vaasaan, aluksi moottoreita valmistettiin lisenssillä. Omia moottoreita kehitettiin ja Vaasan tehtaasta tuli joidenkin laivamoottorityyppien ja dieselvoimaloiden maailman johtava valmistaja. Noin 1 700 henkilöä työskenteli Vaasassa vuosisadan vaihteessa 2000.

Viimeiset sotamme toi Vaasaan kaksi teollisuuslaitosta. Oy Strömberg Ab:n tehtaasivat erittäin uhatussa paikassa Pitäjämäessä. Yrityksen tuotteiden ollessa tärkeitä maanpuolustukselle päätettiin, että toiminta on siirrettävä Helsingistä. Vaasan kaupungin runsaskätinen tarjous noin 70 hehtaarin teollisuusalueesta ratkaisi asian Vaasan hyväksi. Päätös tehtiin huhtikuussa 1940, mutta vasta syksyllä 1943 uusi tehdas valmistui. Vaasasta tuli tärkeä paikkakunta sähkömoottoreiden valmistukselle, joka sisältyi sotakorvauksiin. Aluksi tuotettiin pieniä moottoreita, mutta vähitellen tuotantoa laajennettiin käsittämään useita muita tuotteita. Vaasan tehtaasta tuli Strömbergin tärkein tehdas. Vuonna 1948 tehdas työllisti 800 henkilöä ja 1950-luvulla noin 1 500 henkilöä. Rakennettiin jatkuvasti uusia tehdashalleja ja vuonna 1974 Vaasan tehtailla työskenteli jopa 5 000 henkilöä. Vuosituhannen vaihteeseen mennessä lukumäärä oli laskenut noin 3 100 henkilöön.

Asea Ab Ruotsissa ja Brown Boveri & Cie Sveitsissä tekivät 1930-luvulla laajaa yhteistyötä Strömbergin kanssa. Suomen puolelta pidettiin tärkeänä Strömbergin säilyminen suomalaisessa omistuksessa, koska yritys oli puolustusvoimien tärkeä tavarantoimittaja. Suomen metsäyhtiöt olivat suuria omistajia aikaisessa vaiheessa ja Kymi-Kymmene Oy lisäsi omistusosuuttaan siten, että vuonna 1983 yritykset yhdistettiin Kymi-Strömberg yhtiöksi. Se ei kuitenkaan toiminut kauan, vaan jo vuonna 1986 Strömberg myytiin Asea Ab:lle. Ja kun Asea ja Brown Boveri olivat yhdistyneet vuonna 1988, Strömbergistä tuli osa maailmanlaajuisia yritystä vastaten tietyistä tuotteista.

Vuoden 1988 muutosten yhteydessä entiset Strömbergin työntekijät perustivat uusia automaatio- ja sähköjärjestelmäyrityksiä. Näistä syntyi Vacon Oy, joka nykyään on pörssiyhtiö ja erikoistunut taajuusmuuttajiin.

Toinen sodan vuoksi Vaasaan muuttanut yritys oli hankolainen Suomen Forsiitti-Dynamiitti Oy. Kaupunki luovutti 130 ha käsittävän alueen yhtiölle, joka oli joutunut siirtymään pois venäläisten vuokraamalta Hangon niemeltä. Tuotanto oli jaettu Kokkolan ja Vaasan välille, ja Vaasassa valmistettiin dynamiittia. Tuotanto lähti käyntiin vuonna 1941 ja jatkui aina vuoteen 1946 yrityksen palatessa Hankoon.

Oy Wiik & Höglund Chemicals Ab muutti vuonna 1953 dynamiittitehtaan kiinteistöihin. Aluksi valmistettiin vain vinyylilattialaattoja lisenssillä, mutta pikkuhiljaa tuotanto laajennettiin käsittämään polyeteeniputkia, joista tuli suuri tuote. Yritys, joka oli aloittanut toimintansa raaka-, paperi- ja pölkkypuun viejänä, muuttui nyt teollisuusyritykseksi.

Kun kilpailija Oy Nars Ab Pietarsaareissa oli ostettu vuonna 1963, yrityksestä tuli Suomen suurin muovitehdas. Siitä tuli myöhemmin kansainvälisesti tunnettu suuren läpimitan omaavien polyeteeniputkien valmistajana. Vuonna 1964 pystyttiin ensimmäisenä maailmassa esittelemään 600 millimetrin putki, vuonna 1969 oli päästy 1 200 millimetriin ja vuonna 1976 1 600 millimetriin, kokoja joita kukaan ei uskonut toteutuskelpoisiksi. Tuoteosaamisen ansiosta tehtaita perustettiin ulkomaille Kanadaan, Tanskaan, Ruotsiin, Thaimaahan, Puolaan ja Tšekinmaalle. Vuonna 1984 Oy Keppo Ab, Emil Höglundin perustama yritys, osti Oy Wiik & Höglundin jäljellä olevat osakkeet ja yritykset muodostivat KWH-konsernin.

Vaasan tehtaassa työskentelee noin 300 henkilöä; yhteensä KWH-konsernissa on noin 2 700 työntekijää, joista 1 200 ulkomailla.

Yhdistysten päivä 4.8.2006

Liite 4) Heikki Kukkonen avaussanat

TAUSTAA YHDISTYSTEN PÄIVÄLLE

Kotiseututyö on yksilöiden toimintaa. Hänellä on yleensä tukenaan yhdistysorganisaatio kotiseutu- tai kaupunginosayhdistys. Näiden yhdistysten toiminnan voimaannuttaminen on eräs keskusjärjestön Suomen Kotiseutuliiton päätehtävistä.

Kotiseutupäivien ohjelmassa on siksi kokonainen päivä varattu tähän tarkoitukseen. Tänä ”yhdistysten päivänä” on avoimina koko joukko ajankohtaisia neuvontapisteitä. Niissä ovat esillä mm. korjausrakentamisen kysymykset, arkistoinnin, konservoinnin ja säilymisen ongelmat, sukututkimuksen kysymykset, kotiseutuhistorian kirjoittamisen ohjaus ja kansallispukutietous.

Huomattavan osan päivästä vievät ns keskustelukammarit. Niiden asema on vakiintunut osaksi kotiseutupäivien ohjelmaa. Kammareissa päivien osallistujilla on oiva tilaisuus julkiseen mielipiteidenvaihtoon ja suoran palautteen antamiseen.

Tämänvuotisten kammareiden keskusteluteemoja ovat

- monikulttuurisuus,
- nuorison osallistuminen kotiseututyöhön,
- kaupunkien kotiseututyö ja
- kulttuuriympäristöjen ongelmat.

Päivän mittaan on auki ns yhdistystori, jolla eri kotiseutuyhdistykset voivat esittäytyä ja myydä tuotteitaan.

Yhdistysten päivän päättää Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous. Siinä vahvistetaan mm. liiton toiminnan lähiajan painopistealueet. Sellaisiksi on ehdolla kolme ajankohtaista toiminta-aluetta:

- Kotiutumisen edistäminen
- Kulttuuriympäristöt kaavoituksessa ja
- Kotiseutujulkaisut

Keskustelukammarit

Monta kulttuuria globaalissa ja omassa kylässä rikkaus vai riidankylväjä?

Liite 5) Edmond Nushin alustus

MUSIIKKI ON MAAILMAN KIELI

Nimeni on Edmond Nushi, ammatiltani olen lääkäri ja työskentelen Vaasan keskussairaalassa. Harrastukseni on musiikki. Soitan viulua ja käsittelen vanhaa albaanikansan musiikkia sekä lauluja, joita esittää tyttäreni Erza. Vapaa-ajalla opetan alkuperäistä albaanikansan kulttuuria ja musiikkia Vaasassa asuville albaniankielisille oppilaille.

Kulttuurin tulisi ensisijaisesti toimia ja vaikuttaa henkisen ilon lähteenä ja huvina ihmisten tunteiden ja aistien kautta. Kulttuurilla ja varsinkin musiikilla on tärkeä rooli ihmisen elämänlaadun parantamisessa ja henkisessä hyvinvoinnissa. Monissa tapauksissa musiikkia käytetään yhtenä terapian muotona (musiikkiterapia).

Valitettavasti kulttuuria käytetään väärin poliittisiin tarkoituksiin monissa paikoissa, joissa kehitysmahdollisuudet ja muut sosiologiset olosuhteet mahdollistavat sen, siten loukaten ihmisten perusoikeuksia ja vapauksia.

Kun puhutaan useiden kulttuurien vuorovaikutuksesta ja sekoittumisesta yhdessä paikassa; kaupungissa, maakunnassa, valtiossa tai valtioiden liitossa, kuten EU, se mielestäni edesauttaa maahanmuuttajien sopeutumista maahan sekä tutustumista ja lähentymistä eri kansojen kesken. Mielestäni eri kulttuurien ja kansojen vuorovaikutus ei voi olla riidankylvöä ja sopeutumisesta siitä on vain hyötyä ja se helpottaa tätä prosessia, eikä aiheuta ristiriitaa tai konflikteja.

Lyhyt katsaus monikulttuuriseen Balkaniin, josta itsekin olen kotoisin. Sieltä löytyy hyvin tunnettu kansanlaulu, jota melkein kaikki Balkanin kansat laulavat. Laulua on laulettu Kosovossa ja Albaniassa ("O, sa e bukur vashë më je, syt e zez mi ke...!"), mutta myös Bosniassa ("Oj djevojko, Anadolko...!"), Serbiassa ("Ruse kose curo imas...!"), Bulgariassa ("Jesen mesec vech izgrijava...!"), Turkissa ("Üsküdar'a gider iken...!"), nykyisessä Makedoniassa ("Pava Drenovchanka...!"), Kreikassa ("Apo tin Athina os ton Pirea...!") ja sitä laulavat myös muut Balkanin kansat sekä romanit ja vllahit.

Näyttää siltä, että laulu on alkujaan peräisin Turkista tai Kreikasta. Siis, laulua laulavat kansat, joiden kansanmusiikissa on vaikutteita itämaisista rytmistä.

Eräs bulgarialaistoimittaja, Adea Peeva, on eräässä matkakertomuksessaan etsinyt tämän laulun alkuperää. Hän halusi tehdä siitä esimerkin Balkanin kansojen välisestä yhteisymmärryksestä ja integraatiosta. Hän matkusti kaikissa Balkanin maissa ja haastatteli ihmisiä esittämällä heille kaksi kysymystä:

1. Oletteko joskus kuulleet tätä laulua ja onko se teille tuttu?
2. Kenen laulu se on ja mikä on sen alkuperä?

Kaikissa tapauksissa haastateltavat vastasivat, että se on heidän alkuperäistä kansanmusiikkiaan. Toimittajan huomauttaessa voisiko kyseessä olla joltain toiselta kansalta lainattu laulu, jota lauletaan heidänkin maassaan (tietysti eri sanoilla), monet nationalistit ja radikaalit suuttuivat ja toimittaja oli joutua jopa fyysisen hyökkäyksen kohteeksi. Balkanin matkansa loppuksi hän totesi: "Halusin tehdä laulusta yhteisymmärryksen symbolin kansojen välillä, mutta melkeinpä aiheutin syvempää jakautumista niiden välillä".

Tällaista voi tapahtua alueilla, joissa on paljon etnisiä paineita ja arkuutta. Siellä poliitikot käyttävät jopa kulttuuria omiin poliittisiin pyrkimyksiinsä. Toisaalta, olen vakuuttunut siitä, että kulttuuri ja sen harjoittajat tulevat olemaan kansainvälisten rajojen murtajia vaikuttamalla kansojen väliseen yhteisymmärrykseen varsinkin uuden globalisaation prosesseissa. Tässä mainittakoon vielä erään balkanilaisen kirjailijan lause:

"Jos meille Balkanin asukkaille annettaisiin soitin käteen, soittaisimme mielellämme naapurimaiden musiikkia, mutta jos meille annetaan ase käteen, osoitamme sen naapureitamme kohti."

Minulle musiikki on ollut perhekulttuurin osa. Lääkäri ammattini lisäksi se on auttanut sopeutumistani ja integroitumistani suomalaisen yhteiskuntaan myös kulttuurin saralla. Musiikin avulla on ollut mahdollista laajentaa ystäväpiiriä. Heti musiikkikoulun suorittamisen jälkeen olen osallistunut muutamiin viulunsoittokilpailuihin valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla. Myöhemmin, lääkiksen opiskelijana olin eri musiikkiryhdyksen jäsen sekä kansanmusiikin että klassisen saralla. Musiikin myötä olen matkustellut paljon ja nähnyt melkein koko Euroopan osallistumalla kansantanssi- ja kansanmusiikkifestareihin. Olen edustanut varsinkin albaanikansanmusiikkia, mutta myös muiden balkaanikansojen musiikkia. Osallistumalla eri kansainvälisiin musiikkifestivaaleihin Sloveniassa, Albaniassa, Serbiassa, Kroatiaassa, Makedoniassa, Kreikassa, Turkissa, Ranskassa, Saksassa, Bosniassa, Montenegrossa ja Bulgariassa olen kokenut uusia asioita ja saanut uusia kavereita ja ystäviä.

Tämä albaani balkaani kansanmusiikkikokemus mahdollisti integroitumiseni muutamaan musiikkiyhtyeeseen täällä Suomessa heti sen jälkeen, kun sodan uhan alta muutin Kosovosta Suomeen. Soitin ensin ryhmässä "Viileät pojat" ja sitten ryhmässä "Souvlaki Orchestra". Näin sain mahdollisuuden laajentaa omia musiikkinäkökulmiani uusilla kokemuksilla. Soitimme suomalaistakin musiikkia, polkkaa ja masurkkaa, suomalaisia kansanlauluja ja tansseja, jotka siihen asti olivat tuntemattomia minulle.

Toisaalta, "Souvlaki Orchistrassa" kavereiden kanssa olemme soittaneet hyvänlaatuista kreikkalaista musiikkia, mutta myös albanialaista ja muuta Balkanin musiikkia. Alussa suurin ja tärkein hyöty oli ystäväpiiriin laajentumisessa ja sitä kautta syntynyt ystävyys Matin, Iliasin, Kristianin, Bengtin, Eijan, Raulin, Jarin ja monen muun kanssa. Ystävät helpottivat koti-ikävää ja kaipausta kotimaan ystäviä kohti.

Täällä Suomessa olemme osallistuneet monille festareille: Laihialla, Birnäsissä, Kaustisilla, Turussa jne. Kertoisin myös, että olemme juuri palanneet Kreikasta, jossa edustimme Suomea kansainvälisessä tapahtumassa Peloponesin Kiatossa kansainvälisellä ohjelmalla yhdessä Vaasan Meltemian tanssiryhmän kanssa. Esitimme suomalaista ja kreikkalaista kansanmusiikkia.

MUSIIKKI ON MAAILMAN KIELI

Sopeutumisvaiheen alussa täällä Suomessa yritin musiikin ja laulun avulla opettaa lapsilleni lisää äidinkieltä ja saada heidät käyttämään sitä arkipäivässä säännöllisesti niin, että ei tapahtuisi täyttä sulautumista, vaan he säilyttäisivät oman kansallisen identiteettinsä. Tätä toimintaa olen laajentanut, kun perustin Vaasassa ja Vaasan lähialueilla asuville albaanilapsille musiikkikoulun äidinkielen opetuksen lisäksi. Vuonna 1999 perustin lastenkuoron "Bylbylat e Vaases" yllämainitun musiikkikoulun oppilaista.

Toimintani aikana olen huomannut, että lapset oppivat äidinkieltään paremmin leikin ja musiikin avulla, rinnakkain tavallisen suomenkielisen koulun kanssa. On ollut tapauksia, joissa albaanilapsi on syntynyt Suomessa eikä ole osannut yhtään albaniankielistä sanaa, mutta tänä päivänä hän laulaa ja keskustelee kavereittensa kanssa albaniaksi. Osallistumalla edellämäinittuihin toimintoihin hän on saanut rohkeutta puhua äidinkieltään.

Mielestäni kulttuuri yleensä, mutta eritoten musiikki on mahdollisuus edesauttaa sopeutumista ja integraatiota uuteen yhteiskuntaan. Toisaalta se rikastaa isäntämaata. Sellainen maa kuin Suomi ja sellainen myönteinen kansa kuten suomalaiset, jotka osoittavat vieraanvaraisuutta muille, saavat tilaisuuden tutustua muihin kulttuureihin. Tällä tavalla on mahdollista helpommin ja nopeammin tuoda maahan uutta kulttuuria. Samalla silloin, kun kulttuurit kohtaavat on mahdollista vaihtaa kokemuksia ja hyödyntää niitä. Maahanmuuttajilla on tällä tavalla mahdollisuus säilyttää omat tavat, omaa kulttuuria, oma kieli oma etninen identiteetti.

Joku voisi sanoa olevansa suomalainen, koska kerran asuu Suomessa, mutta vaikka itse olen Suomen kansalainen, sanon aina olevani Kosovon albaani, jolla on Suomen kansalaisuus. Tunnen itseni sellaiseksi ja toivon, että lapsenikin tuntisivat samoin. Toivoisin, että he eivät koskaan tuntisi häpeää vaan olisivat ylpeitä siitä, että ovat albaaneja.

En usko, että kulttuuri voisi olla riidankylvöä paitsi paikoissa, joissa sitä käytetään poliittisiin tarkoituksiin ja ihmisiä manipuloidaan. Mielestäni juuri sellaisissa maissa, joissa kulttuuri ja kansan tavat ovat kehittymättömiä on mahdollista manipuloida ihmisiä, väärinkäyttää kulttuuria ja muuntaa se riidankylvöksi. Esimerkkejä riittää siitä, miten toisen vallan alla olevia kansoja tai kansanryhmiä pyritään syrjimään laiminlyömällä heidän omaa kulttuuriaan. Demokraattisissa maissa sellaista ei voi tapahtua.

Sanoisin, että kulttuuri on tehokas keino laajentaa elämäkatsomusta varsinkin kun kulttuurit kohtaavat kaikessa rikkaudessaan. Minun tapauksessani harrastukseni, musiikki ja kulttuuritoiminta, on ollut erinomainen keino sopeutua ja kotiutua nopeammin isäntämaahani Suomeen.

MUSIIKKI ON MAAILMAN KIELI

Nuorten kotiseutu. Impivaara, Vaahteranmäki vai Tylypahka?

Liite 6) Pia Montinin alustus

Kotiseudun monet kasvot; Impivaara, Vaahteranmäki vaiko Tylypahka

Millaisena me näemme kotiseutumme? Haluaisimmeko sen olevan kuin kansalliskirjailijamme suomalaiset maisemat, sopusointu luonnon kanssa. Olemmeko se pohjoinen kanssa joka pakkasesta ja vaikeuksista huolimatta puurtaa ja jaksaa?

Impivaara kotiseutuna? Mieleeni tulee positiivisena luonto, meidän ihana luonto myös täällä Vaasassa. Kokevatko nuoret merellisyyden ja Merenkurkun kauneuden osaksi kotiseutua, peräti tärkeimmäksi osaksi. Kotiseudulle on palattava tai jätävä kauniiden maisemien vuoksi?? Voisiko olla näin? Miksi ei, itse koen, että meri on ollut aina tärkeä osa minua. Opiskelin Oulussa ja Oulun rannat ja merelliset maisemat tulivat tutuiksi. Etelä-Suomessa ei meikäläisten palkoilla eletä merenranta maisemissa, mutta Suomenlinnan maisemat tulivat tutuiksi. Kuitenkin mielestäni Vaasan saaristoa ei voita mikään, se on upea kokonaisuus ”impivaaramaista karuutta” minun kotiseutuni.

Millaisen kotiseudun löydämme sydämeistämme, jos kotiseutu tuo mieleen Vaahteramäen; idyllisen pihapiirin, koivut, omenapuut ja lintujen laulu. Onko kotiseutumme yhtä turvallinen kuin Vaahteramäki? Lasten oli turvallista kasvaa, aikuiset antoivat tarkat rajat lasten ja nuorten elämään. Turvallisuuden tunne on ehkä se päälimmäisin minkä ”Vaahteramäkimäisessä” miljöössä voi kokea. Kotiseudun pitäisi taata lapsille turvallisuuden tunteen kasvua, kokeilla ja erehtyä. Olemmeko me kyenneet luomaan kotiseudullemme yhteisöllisen ilmapiirin; toteutammeko me afrikkalaista sanontaa ”yhden lapsen kasvattamiseen tarvitaan kokonainen kylä”. Mielestäni tämä vaatii jokaisella kotiseudulla töitä, individualistinen elämäme on kulkenut tiensä päähän, lastemme ja nuoremme pahoinvointi on kasvanut, yksinäisyys on monien seurana. Stakesin uusin tutkimus nuorille sai selville, että yläkoululaisten ja lukiolaisten ykköstoive on, että heillä olisi vanhemmat läsnä fyysisesti ja psyykkisesti. Tässä meille haaste; ei lapset ja nuoret tämän enempää toivo.

Entä sitten Tylypahka kotiseutuna. Vertaisryhmällä on kasvatuksessa oleellinen merkitys, eletään ja koetaan asiat toisten lasten ja nuorten kanssa yhdessä; porukoissa. Kasvatusvastuu on siirtynyt kotoa päiväkoteihin ja kouluihin. Yhteiskunta on ottanut yhä enemmän vanhempien tehtäviä hoitaakseen. Onko tämä kotiseutuamme tulevaisuudessa vai peräti jo tätä päivää? Tarvitsisiko globaali maailmamme pysyvyyttä, tärkeitä ”kotikoloja” missä kokisi olonsa turvallisesti ja rauhalliseksi vai voiko yhteiskunta tarjota tämän kaiken nuorille, jotka ovat tottuneet elämään, jossa mikään ei ole pysyvää, ei perheet, kaverit, asuinalueet, työpaikat. Kaikki rajat ovat muuttuneet ja muuttuvat koko ajan.

Kaikissa kolmessa ”kotiseutukuvassa” on mielestäni hyviä piirteitä, mutta myös huonoja, vastaan taisteltavia kehityssuuntia. Mikä näistä olisi se malli joka on lasten ja nuorten mielestä paras vai joku ihan muunlainen kotiseutu. Kuka yleensä tarvitsee kotiseutua nykyään? Mitä hyötyä meille on kotiseudustamme? Nyt olemme kokoontuneet keskustelemaan aiheesta aktiivisesti tänne Academillin tiloihin.

Liite 7) Leena Nyqvistin alustus Nuoret, kotiseutu ja kulttuuri

Kun ajattelemme sanaa kotiseutu, näemme yleensä edessämme maalaismaiseman; peltoja, metsiä, sinistä taivasta ja kotipiirin eläimiä. Muistelemme kuinka lapset oppivat pihapiirissään erilaisia kädentaitoja, lauluja ja leikkejä. Juhliin liittyi tuttuja, monien sukupolvien eteenpäin viemiä traditioita. Suvut elivät samassa pihapiirissä, kaiken ikäisiä ihmisiä eli samassa taloudessa ja kaikki osallistuivat kykyjensä mukaan talon yhteisiin töihin. Kyläyhteisöt olivat tiiviitä, paljon ei matkusteltu ja tiedonsaanti muualta maailmasta oli kovin rajoittunutta. Tärkeintä oli tietää tulevat säät ja suoraan omaan arkielämään liittyvät tekijät.

Miten on tänä päivänä?

Kotiseudun rajat saattavat vaihdella yksilöllisesti jo huomattavasti. Yhdelle se voi olla koti, pihapiiri ja oma kylä, toiselle oma asuinkunta. Kotiseutu voi myös laajentua käsittämään useita paikkakuntia lukuisten muuttojen jäljiltä ja jopa yli koko Euroopan tai vaikkapa maailmankaikkeuden. Tänä päivänä kotiseudun rajat todella saattavat olla rajattomat ja varsinkin nuorille se on tämän päivän todellisuutta.

Mistä ajatus omasta kotiseudusta sitten syntyy?

Kotiseudun fyysisenä ilmentymänä pidetään yleisesti ottaen museota, muistomerkkejä ja rakennuksia. Saamme niiden kautta tietoa monenlaisista menneistä tapahtumista, kulttuuriperinnöstämme ja erilaisista ajanjaksoista.

Mutta jos ajattelemme kukin omaa kotiseutuamme, niin mitä me siitä muistamme?

Museosta muodostuu hyvinkin tärkeä kohde muistoihimme jos ensimmäiset treffit aivan ihanan ja varmasti ikuisen poikaystävän kanssa olivat sovittuna museon nurkalle. Tai onko niin onnellisesti, että talo, jossa synnyimme, on vielä tallella? Kerromme varmasti lapsillemme ohi ajaessamme useitakin kertoja, että tuossa talossa äiti tai isä on syntynyt. Näin rakennuksesta muodostuu lapsillemme myös tärkeä paikka ja tätä perinnetietoa jatketaan mahdollisille lapsenlapsille myös. Näitä tarinoita on vaikka millä mitalla ja niitä synnytetään joka päivä lisää.

Kotiseutumme ei siis välttämättä muodostu näistä fyysisistä identiteettisymboleista, vaan kaikesta siitä mitä niiden juurella koemme. Käsitykseen kotiseudusta liittyy siten pitkä lista tunteenomaisesti koettuja asioita: tuttuus, turvallisuus, samaistumismahdollisuus, jatkuvuus, juuret, sosiaaliset suhteet, suku, naapurit ja henkilökohtaisuus. Kotiseudusta puhuttaessa ei siis välttämättä ensimmäisenä tule mieleen museo, kirkko, tori tms. vaan tunnelma, tapahtuma tai ihmiset.

Itse asuin vuosia välillä poissa Vaasasta ja tänne palattuani koin valtavaa iloa siitä, että jokainen askeleeni toi mukanaan muistoja lapsuuden ja nuoruuden tapahtumista. Muistin miksi ja kuinka minusta oli tullut minä! Ja kuinka kotiseutuni, toisin sanoen tapahtumat ja ihmiset siellä, olivat antaneet perustan elämäni haasteisiin.

Matkan varrella olen toki saanut muitakin identiteettejä kuin vain vaasalaisuuden. On ammatti-identiteetti, ikäryhmäidentiteetti, vanhemmuusidentiteetti ja muunlaisin perusteluin määräytyneitä identiteettejä kuten esimerkiksi taiteilijaidentiteetti. En ole ollut pelkästään niin rakkaan vaasalaisuuden varassa!

Asuttuani Vaasaa ympäröivissä pienissä yhteisöissä kuten esim. Maalahti, Sundom, Veikkaala ja Koivulahti, huomasin valtavan eron kaupunkiasumisen ja maalla-asumisen välillä. Myös se, että nämä paikat ovat ruotsinkielisiä ja itse olen suomenkielinen, sai eron tuntumaan suurelta. Kokemuksen jälkeen puntaroin paljon näitä erilaisia "turvallisuustekijöitä", joista rakennamme itsellemme kotiseutua. Näiden erilaisten paikkojen hyvyys ja huonous ovat suhteellisia käsitteitä ja perustelut tehdään aina täysin subjektiivisesti.

Mistä kulttuurit saavat alkunsa tänä päivänä ja paljonko siinä on jäljellä paikallisuutta, perinnettä, kotiseutua ja mitä se tarkoittaa nuorille?

Kulttuurin tarjoajana ovat isovanhemmat ja myös äidit ja isät saaneet väistyä mainosmiesten tieltä. Sukupolvet eivät kohtaa päivittäin - vanhukset asuvat omissa laitoksissaan, nuoret tietokoneidensa äärellä kotonaan ja harrastukset ja opit tulevat niille varatuissa paikoissa niiden alojen erityisosaajilta. Kovin luontevaa se ei ole, mutta tähän olemme tottuneet!

Nuoret keräävät tietonsa monista eri kanavista ja me emme pysty kontrolloimaan sitä tietoa samoin kuin ennen. Heillä on valtavat valinnanmahdollisuudet kaiken erilaisen tiedon ja tekemisen välillä ja he pystyvät luomaan omaa identiteettiään huomattavasti laajemmalta pohjalta kuin me aikoinamme.

Missä sitten on oma identiteettimme, mistä rakennamme oman kotiseutumme tänä päivänä?

Ruotsinkieliset nuoret varsinkin rannikkoseudulla saavat kulttuuriperintönsä huomaamattaan paljon Ruotsin kautta. He katsovat Ruotsin tv:tä, lukevat ruotsalaisia aikakauslehtiä, sisustuslehtiä ja seuraavat kuninkaallisten elämää tarkemmin kuin Suomen politiikkaa. Suomenkieliset nuoret taas käyvät ajatuksenvaihtoa netissä kaikkien kanssa englanniksi ja saavat puhekieleensäkin jo suoria lainauksia englanninkielestä. Kummallekin ryhmälle tulee muodit, trendit, asenteet, ismit ja ideologiat muualta ja he suodattavat ne osittain opittujen ja osittain perittyjen mallien mukaisesti itselleen sopiviksi.

Kerrotaanko nuorille heidän juuristaan? Kulkeeko suvussa tarinoita suvun omituisuuksista? Moniko tänä päivänä oppii vaikkapa kutomaan isoäitinsä kanssa? Onko montaakaan vanhempaa, joka uskaltaisi jättää vähemmälle lapsensa hyvät ja arvokkaat harrastukset ja vain vaikkapa piirrellä hänen kanssaan ihan itse? Voimmeko itse vaikuttaa nuoremme kotiseutukokemuksiin? Ovatko vanhemmat vielä niitä, jotka vaikuttavat nuorten kokemusmaailmaan vai ovatko he ikään kuin ottamassa haltuun omaa kotiseutuaan, Tylypahkaa, aikuisten maailman ulottumattomista?

Ovatko esimerkiksi graffitit osana tämän päivän kotiseutukokemusta? Voimme kuvitella, kuinka nuoret saavat erilaisen kuvan ja historian kotiseudustaan itselleen kun he kulkevat kaduilla, kujilla ja tehdaskiinteistöissä öisin. Syntyy erilainen perspektiivi kotiseutuun, voi itse muokata ympäristöään ja jättää jälkensä siihen kerrottavaksi edelleen. Sukupolvien ketju on katkennut ja nuoret tekevät omaa historiaansa. Ympäristö ei kerro historiaa ihmisten kautta enää vaan pelkkien rakennusten perusteella koetaan ympäristö omaksi. Piirretään niihin omat merkit. Kaupungeissa infrastruktuuri kopioidaan muualta, ei ole enää mitään omia juuria, sukupolvien muokkaamia missä voisi tavata ja kokea kaupunki omaksi. Siksi jätetään merkit ja muokataan ympäristöä. Enää ei tunneta toisiamme piirit ovat niin isot ja ihmissuhteet välillisiä tai riippuvaisia muusta kuin aidosta välittämisestä. Naapureita ei tervehditä, vanhuksia ei auteta ja tunnesiteiden kautta kiinnymme rakennuksiin yhä höllemmin. Nuorten maailma on pirstaloitunut pieniin osiin ja siihen ei enää kuulu kuin pienempi yhteisö kerrallaan. Tämä ilmiö on jo tuttu meillekin "suuresta maailmasta" jengiydytään pieniin piireihin, kun tiedontulva, muodit, asenteet ja käsitykset tulevat niin valtavan isolta alueelta.

Onko kotiseudulle tarvetta tänä päivänä? Miten tärkeä nuorelle on kotipaikkakunta, kun opiskelut, työnsaantimahdollisuudet ja ystävät saattavat olla missä päin maailmaa tahansa? Uudet haasteet odottavat nuorisomme suhteen olemmeko valmistautuneet niihin?

Liite 8) Gunilla Sandin alustus

Nuorten kotiseutu. Impivaara, Vaahteramäki vai Tylypahka?

Nuoret ja kotiseutu ovat käsitteitä, joita ehkä emme suoraan kytke toisiinsa. Toisin oli runsaat sata vuotta sitten kotiseutuliikkeen ollessa nuori silloin puuhamiehinä ja naisina olivat nuoret. Suomessa kotiseutuajatus kehittyi rinnakkain kansallismielisyyden kanssa sen alkuaikoina. Ensimmäinen kotiseutuyhdistys Kotiseutututkimuksen Ystävät perustettiin vuonna 1894 Lohjalla ja työ aloitettiin laatimalla täydellinen selvitys pitäjistä. Kotipaikkakuntaa tutkittiin systemaattisesti ilmatieteen, geologian, limnologian, kasvitieteen, eläintieteen, luonnonhistorian aloilla sekä kulttuuritiedettä historian ja arkeologian muodossa.

Mitkä ilmiöt vaikuttivat kotiseutuliikkeen syntyyn?

Romantiikka oli 1700-luvun lopussa ja 1800-luvun alussa täydessä kukoistuksessaan Euroopassa. Romantiikan myötä ”kansa” sai huomiota osakseen ja sen katsottiin edustavan luonnollista, aitoa ja vääristelemätöntä elämäntapaa. Kansa, joka runoili, tanssi, lauloi, soitti ja käytti omia pukujaan.

Kiertävät taiteilijat kuvasivat talonpoikia (koska heistä oli kyse) puvuissaan onnellisena ja vaatimattomana kansana. Mielissämme on edelleen Robert Wilhelm Ekmanin (1808-1873), Arvid Liljelundin (1844-1899) ja Adolf von Beckerin (1831-1909) ym. maalaukset, joissa he tarkasti kuvasivat pukuja, rekvisiittaa ja ihmisiä talonpoikaismiljöössä. Useat näistä maalauksista saivat symbolista merkitystä ensimmäisessä Helsingissä pidetyssä kotimaisessa taide- ja teollisuusnäyttelyssä vuonna 1876. Taiteilijoiden esille nostamat puvut saivat myöhemmin myös ideologista ja moraalista sisältöä. Brage-yhdistys harjoitti 1920-luvulla tehokasta tallennus- ja tutkimustyötä, jotta jokainen seutu saisi oman kansallispukunsa. Ennen sitä yliopiston miekkailun opettaja Mauritz Maexmontan oli esitelmässään kehottanut kaupunkien yläluokkaa ”lähestymään” alaluokkaa tai maaseutuväestöä käyttämällä kansallispukua kesäpukuna ja matkailupukuna. Maexmontan oli sitä mieltä, että näin voitaisiin saada maalaiset palaamaan kangaspuiden ja rukiin ääreen haaveilemansa kaupunkimuodin sijaan. Pukujen lisäksi tallennettiin lauluja, kertomuksia, satuja ym. kansan yhteisistä aarteista. Meille kaikille tuttuja ovat Kalevala, Kanteletar ja Svenska Finlands Folkdiktning. Tämä tallennustyö loi perustan uudelle tieteen alalle, kansanperinteen tutkimukselle eli etnologialle ja folkloristiikalle.

Ruotsalainen kansantieteilijä Orvar Löfgren kirjoittaa, että nuoresta kotiseutuliikkeestä löytyi utopian ja teennäistä porvarillista elämänmuotoa vastustavan vallankumouksen piirteitä. Utopia nivottiin nostalgiaan, jotta voitaisiin puolustautua vierasta ja muuttuvaa kohtaan. Karl-Erik Forsslund julkaisi vuonna 1914 kirjan ”Hembygdsvård”, jossa hän kävi rynnäköön uusia ja ulkomaisia vaikutteita vastaan kuten ”koneiden surina ja rautatiemelu, puutavarayhtiöt ja suurteollisuus”. Eikö tämä kuulosta ajankohaiselta yhä tänään?

Onko kotiseutukäsité edelleen samansisältöinen 1800-luvulla lanseeratun käsitteen sisällön kanssa? Joskus vaikuttaa siltä, että kotiseutukäsité olisi ikiajoiksi kytkeyty liikkeen sadan vuoden takaiseen sisältöön... Meidän on kuitenkin heti nyansoitava kuvaa ja sanottava, että kotiseutuliike toisaalta on pyrkinyt säilyttämään ja toisaalta hahmottamaan ja tekemään kotiseutua näkyväksi.

Mitä kotiseutu oikeastaan on tai mitä se voisi olla?

Saksalaisen tutkijan Ina-Maria Greveruksen mielestä kotiseutukäsité voi tarjota ajallisia kytkentöjä sekä menneisyyteen että tulevaisuuteen. Kotiseudun tulee olla se paikka, jossa voimme toteuttaa yhteisöllisyyttä ja samalla olla maantieteellisessä tilassa, jossa voimme kokea identiteettiä, turvallisuutta, toimeliaisuutta ja virikkeellisyyttä. Greveruksen mukaan fyysisessä tilassa orientoituminen on inhimillinen tarve. Paikkakunnalla itsellään ei voi olla identiteettiä sen luovat ihmiset. Kotiseutu on siis henkinen mielikuva ... Samankaltaisia ajatuksia esittää amerikkalainen sosiologi Kevin Lynch, joka on tutkinut ihmisen kykyä kotitua kaupunkimaisiin, monimuotoisiin miljöihin. Hänen mukaansa kohtaaminen muiden ihmisten kanssa lähiympäristössä tarjoaa ihmiselle paikan paikallisyhteiskunnassa.

On mielenkiintoista tutustua ”Framtidsminnen”-tallennusprojektin (Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur 2003-2005) tuloksiin. Siinä kysyttiin maamerkkejä ja kohtauspaikkoja, ja suhteellisen monien nykyaikaisten maamerkkien (eli uudisrakennusten) katsottiin symbolisoivan kotiseutua. Toinen mielenkiintoinen tutkimustulos on, että monet ihmisten väliset kohtaamiset tapahtuvat virtuaalisesti!

Greverus sanoo, että kotiseudun kokeminen on inhimillinen tarve. Siten meillä kaikilla on oikeus kotiseutuun, myös nuorilla! Myös yhteiskuntaamme muuttaneiden uusien asukkaiden tulee saada tuntea olonsa kotoisaksi! Greverus on myös sitä mieltä, että kotiseudun luominen on poliittinen tehtävä.

- Luommeko sellaisen kotiseudun nuorille? Miten saamme aikaan osallistumista, turvallisuutta, toimeliaisuutta ja virikkeellisyyttä? Miten edistämme ihmisten välisiä kohtaamisia? Teemmeko kuten Göteborgissa, jossa 5-vuotiaat saavat äänestää mieleisiään raitiovaunuja sitovassa äänestyksessä?

Vuonna 1995 tehtiin laaja tutkimus - "Youth and History" - joka käsitteli 15-vuotiaiden historian­tuntemusta ja mielenkiintoa politiikkaan ja demokratiaan. 31.000 oppilasta ja 1300 opettajaa 30 maasta osallistui ja Pohjoismaiden osalta tehtiin erillinen seuranta-analyysi. Loppuraportissa korostetaan, että nuorten tulisi saada sellainen historian­käsitys, jonka mukaan historiaa ei mielletäisi historiallisia henkilöitä ja esineitä sisältävien tapahtumien janana. Historiaa ja historian­käsitystä tulisi pitää välineenä, joka auttaa meitä paremmin ymmärtämään itseämme sekä oppiaineena, joka kykenee selittämään tämän päivän tilanteita ja siten lisäämään toimintamahdollisuuksia.

- Tässä meillä kotiseutuliikkeessä on suuri haaste. Miten pystymme viestittämään sitä, että historian­­tuntemus antaa voimaa henkilökohtaisiin toimintavaihtoehtoihin? Miten hyvin olemme onnistuneet kotiseutuliikkeessä aikaperspektiivin laajentamisessa? Kytkeemmekö kotiseudun pelkästään menneisyyteen vai pystymmekö ulottamaan aikajänteen käsittämään myös nykyisen ja tulevan? Kotiseudussa ei ole kysymys pelkästään historiasta tai niin sanotuista monumentaalista asioista. Vaikkakin kotiseutu monesti on yhtä kuin kulttuurimiljö. Minulle historioitsijana, kansantieteilijänä ja etnologina historian opetus sekä kouluissa että museoissa on rakas oppiaine. Tarvitsemme enemmän historiaa, enemmän tietoa historiastamme ja ennen kaikkea paikallishistoriastamme. Kuitenkin mielestäni olisi tärkeätä että me sekä kotiseutuliikkeessä että museoissamme onnistumme laajentamaan aikaperspektiiviä käsittämään sekä nykyajan että tulevaisuuden. Kotiseututyön tulee myös sisältää nykyajan yhteiskuntasuunnittelun.

Kotiseutu on tänä päivänä käsite, johon sisältyy paljon ennakoasenteita tai ennakkoluuloja jos niin halutaan ilmaista asia. Kotiseudun ei tarvitse olla tietyn näköinen. Kotiseutu ei ole pelkästään maaseudun etuoikeus. Kotiseutu muuttuu, mutta olemmeko valmiita siihen? Sallimmeko kotiseudulle useita kasvoja ja ehkä uusia ilmenemismuotoja?

Mutta takaisin nuorten kotiseutuun missä se on? Miten nuoret mieltävät kotiseutukäsitteen? Miltä kotiseutuyhdistyksemme ja kotiseututoimintomme näyttävät? Haluammeko nuoret mukaan toimintaamme? Koetaanko kotiseututyössä olevan "ylhäältä-alaspäin" näkökulmaa, johon vain iäkkäät syntyperäiset voivat tuoda oman lisänsä? Lapset ja nuoret ovat kenties sitoutuneita muihin kotipaikkakunnan toimintoihin, urheiluseuran, paikallisen rokkikoulun ym. kautta. Tätä voidaan ehkä myös pitää kotiseututyönä?! Ehkä meidän tulisi sisällyttää hieman enemmän utopiaa ja vallankumousta työhömmme houkutellaksemme nuoret mukaan?

Kaupunki kotiseutuna

Liite 9) Helvi Riihimäen alustus

- Nuoruuden kotiseutu Pihlajavesi, Haapamäki, Keuruu
- aikuisuuden kotiseutu: 35 vuotta Vaasassa, Palosaarella 20 vuotta (keskusta, Kotiranta, Isolahti, Vanha Vaasa)
- tutkinut Vaasan kaupungin rakentamista palon jälkeen Klemetsön­niemelle 1850-luku 1970-l
- aluesuunnittelua sekä työvoimapolitiikkaa koulutusta
- työn kautta Vaasanseudun työpaikkakehitys/yrityselämä/työvoiman saatavuus/muuttoliike

Kaupunki Kotiseutuna

- Onko eroa onko kotiseutu maaseudulla vai kaupungissa??
- Ajattelemmeko itseämme kaupunki/maaseutuasetelmasta ja milloin?
- Olemmeko (Vaasassa) eurooppalaisia/ suomalaisia/ pohjalaisia/ eteläpohjalaisia/vaasalaisia/ präntööläisiä, ristinummalaisia?
- Onko eroa sillä, minkä verran liikumme oman alueemme/asuinalueemme ulkopuolella?
- Millaisissa asioissa kukin korostaa kaupunkilaista kotiseutuaan?

Teemmekö jotain kaupunkilaisen kotiseutumme eteen?

- Yleinen kertominen omasta kaupungista, vrt. pohjalaisen toimittaja!
- Osallistummeko yhteiseen tekemiseen, kannetaanko korsiä kekoon?
- Vapaaehtoiset toiminnot/ päiväkodit, koulut, vanhusten auttaminen
- Ympäristöasiat, Kerää roska päivässä
- Asukasyhdistysten rooli vrt. kyläyhdistykset

Liite 10) Peter Ehrströmin alustus Kaupunki kotiseutuna

Pääperiaatteeni ovat:

Ymmärtääkseen kaupunkia, pitää ymmärtää sen sielua.

Ymmärtääkseen kaupunginosaa, pitää myös ymmärtää sen sielua historiallista ja kulttuurista perintöä.

Juuri sitä, mikä tekee kaupunginosasta juuri sen kaupunginosan.

Juuri sitä esimerkiksi, joka tekee Palosaaresta juuri Palosaaren.

Palosaari Vaasassa on lähellä sijaitseva ja hyvä esimerkki siitä, että kaupunki eikä vain suurkaupunki- pystyy luomaan pitkäaikaisen ja vahvan identiteetin.

Kun ruotsalainen kirjailija Per Wästberg kirjoitti omasta kotikaupunginosastaan Tukholman Östermalmista, hän huomasi, että sukupolvien pako koetaan vahvimmin kaupungeissa. Hän kirjoitti: "Kaupungeista katoaa useita taloja yhden elinajan sisällä. Edes katuihin ei voi luottaa." Lauseessa on suuri merkitys.

Kaupunki on muuttuva ympäristö, mutta se on myös kaupungissa asuvien kotiseutu. Alituiset muutokset ovat jännittävä piirre kaupungeissa kotiseutuna. Eri sukupolvet voivat kokea kaupungin tai kaupunginosan hyvin erilaisina. Kirjoitin viime vuonna ilmestyneen kirjani "Brändö - en stadsdel med själ (Palosaari kaupunginosa, jolla on sielu), koska halusin kirjoittaa tällaisesta ympäristöstä.

Vaasan Palosaari on kokenut suuria muutoksia. 1700-luvun satama-alueesta 1800-luvun köyhään työväen asumispaikkaan. 1920-luvun suurteollisuudesta alas ajettujen tehtaiden 1980-luvulle. Tai 1960-luvusta lähtien, kun Palosaari seisoi yksi jalka vanhassa työläis- ja tehdasmaisemassa ja toinen jalka pikkuporvarillisessa kaupunginosassa, 2000-luvun koulutuskeskuksessa yliopistoneen, kaksine ammattikorkeakouluineen ja ammattikouluneen. Tarkkasilmäiset voivat nähdä nämä kaikki vaiheet vielä nykyisessä Palosaaressa.

Alexander August Levón perusti Vaasan Puuvillan Palosaaren puolella ja Vaasan höyrymyllyn kaupungin puolella. Hän katseli Vaasan Puuvillan ulkopuolella kotiinsa, konttoriin ja muihin kaupungin puolen tehtaisiin. Tänä päivänä saman miehen patsas katselee Vaasan yliopistolta toiselle puolelle siltaa Åbo Akademiin päin. Yhteenkuuluvaisuus ja side tehtaiden välillä on säilynyt, mutta eri merkein. Molemmat tehtaat ovat nykyään yliopistoja. Luulen, että Levón henkilökohtaisesti olisi iloinnut tästä kehityksestä.

Suomi urbanisoitui verrattain myöhään. Tämän vuoksi lähes kaikki kaupungissa asuvat ovat vasta korkeintaan muutaman sukupolven asuneet kaupungeissa, ja pitävät näin ehkä kotiseutunaan sukunsa kotimaaseutua. He ovat myös kyseenalaistaneet josko kaupungit heidän nuorella ja juurettomalla identiteetillä voidaankin määrittää kotiseuduksi. Vastaus on itsestään selvästi kyllä. Kaupunki on urbaanin ihmisen kotiseutu. Keskikokoiset ja pienet kaupungit voisivat saada enemmän huomiota teksteissä, kuvissa ja elokuvissa kuin tähän asti. Ne jäävät helposti puristuksiin suurkaupunkien tai ja maaseudun romantisoitujen erojen väliin. Mutta vaikka keskikokoinen kaupunki on joko tai, niin on se myös on se myös vähän molempia.

Joku on sanonut, että rivitaloasunnot ovat epäonnistuneita kompromisseja kerrostalon ikävyyksineen ja omakotitalon puutteineen. Mutta asia voidaan myös yhtä hyvin nähdä päin vastoin, rivitalossa yhdistyvät kerrostalo- ja omakotitaloasumisen parhaat puolet. Jokainen voi itse päättää kummin ajattelee.

Samalla lailla voi nähdä keskikokoisen kaupungin. Tietysti siinä on joitain suurkaupungin huonoja puolia ja maaseudun vajavaisuuksia, mutta siinä on kuitenkin myös molempien hyviä puolia.

Ja tälle syntyperäiselle asukkaalle on se aina kotiseutu isolla K-kirjaimella.

Liite 11) Ellen Laakson alustus

SPANAN IN STADEN !

(BONGAA KAUPUNKI! Kaupunki kotiseutuna)

On käynyt ilmi, että sekä suomenruotsalaisten aikuisten että lasten keskuudessa mielenkiinto ja tarpeet mitä tulee urbaaniin kotiseututuntemukseen kasvavat jatkuvasti. Syynä tähän on, että kaupunkiympäristö useimmille koululaisille, heidän vanhemmilleen ja opettajilleen tarkoittaa samaa kuin kotiseutu. Lisäksi ihmiset yhä enemmän muuttavat paikkakunnalta toiselle, minkä johdosta monet ihmiset kokevat, että heillä on useampi kotipaikkakunta. Tämä puolestaan johtaa siihen, että lapset ja aikuiset eivät oikeastaan tunne eivätkä tiedä kotipaikkakunnastaan, sen kulttuurista, historiasta ja perinteistä paljoakaan.

SPANAN IN STADEN! - Staden som hembygd i skolan -projektilla

Finlands svenska hembygdsförbund pyrkii herättämään mielenkiintoa omaa kaupunkia kohtaan. Ajatuksena on, että lisääntyvä tieto, tuntemus ja henkilökohtaiset kokemukset vahvistaisivat viihtyvyyden, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden tunnetta kaupungissa tai kaupunginosassa, jossa itse asuu. On siis kysymys siemenen istuttamisesta, joka sitten voi kasvaa suuremmiksi asioiksi sekä tunnesiteiden kehittämisestä kotikaupunkia kohtaan omien kokemusten ja toimintojen kautta.

Spana in staden! on ideoinnin ja inspiroinnin käsikirja kaikille suomenruotsalaisille opettajille. Se tarjoaa monia vaihtoehtoja ja soveltamismahdollisuuksia lähtien opettajien henkilökohtaisista mielenkiinnon kohteista ja koulujen resursseista. Käsikirja sisältää myös neuvoja ja vinkkejä opettajille aineiston löytämiseksi ja paikallisten tarjolla olevien voimavarojen hyödyntämiseksi, esim. kulttuurisihteereitä, museohenkilökuntaa, yhdistysaktiiveja ja taiteilijoita.

Kotikaupunkia koskevia teemoja voidaan varsin helposti yhdistää moneen oppiaineeseen. Kaupunkia voidaan tutkia, kokea ja siihen voidaan tutustua suurissa tai pienissä projekteissa.

Ensin esitellään erilaisia ehdotuksia ja ideoita siitä, miten ja missä yhteyksissä kaupunkia kotiseutuna voidaan käsitellä koulussa. Tämän jälkeen seuraa eri teemoja tehtäväehdotuksineen. Jokaisen otsikon alla on opettajan ruutu, jossa annetaan vinkkejä ja neuvoja siitä, miten kaupunkia voidaan tutkia ja käsitellä opetuksessa. Kirjan lopussa on myös kopioitavaa materiaalia, joitakin yhteystietoja ja kirjallisuusluetteloita.

Suomenruotsalaisen yhteisöllisyyden ja identiteetin vahvistamiseksi yhä kaksikielisemmässä ympäristössä on tärkeää, että lähiympäristöstä levitetään tietoa. Kotiseutuun suuntautunut opetus vahvistaa oppilaiden turvallisuuden tunnetta ja samaistumista omaan lähiympäristöön, mikä puolestaan lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja kotoisaa oloa kaupungissa.

Tämän käsikirjan materiaali syntyi allekirjoittaneen toimiessa Spana in staden! hankkeen projektisihteerinä.

Vuosien varrella olemme myös tehneet yhteistyötä Sydkustens landskapsförbundin ja Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur/Kultur Österbottenin kanssa, jotka ovat työskennelleet samankaltaisten hankkeiden parissa. Viimeksi mainittu liitto on julkaissut kaksi "Historien - närmare än du tror" nimistä vinkkivihkosta, joiden tarkoituksena on 1900-luvun lähihistorian esilletuominen koulujen opetuksessa.

Kulttuuriympäristö, arvot ja kaavoitus

Liite 12) Liisa Tarjanteen alustus

Kulttuuriympäristö on syntynyt ihmisen asumisen ja työn jäljistä sekä luonnon edellytyksistä. Sen arvot ilmentävät oman alueen historiaa, kehitystä ja rakennustaidetta. Kulttuuriympäristö on oman alueensa kestävin voimavara ja identiteetin muodostaja.

Kulttuuriympäristön hoitoa voidaan toteuttaa monella tavalla. Pitkävaikutteisoin ja järkein väline on kaavoitus. Kaavoitus on myös sikäli vaikein, että siihen kytkeytyy monia osapuolia ja taloudellisia intressejä. Uusittu maankäyttölaki korostaa useissa kohdin kulttuuriympäristön huomioonottamista kaavoituksessa.

Miten varmistetaan kulttuuriympäristön arvojen säilyminen kaavoituksessa?

Yhtenä ”kivijalkana” kaavoituksessa on hyvät ja ajanmukaiset perustiedot.

Kulttuuriympäristöä koskevat tiedot ovat viime vuosiin asti olleet puutteellisesti selvitettyjä. Jos ne ovat olleetkin koottuina ja luetteloituina jossakin, eivät ne välttämättä ole olleet suunnittelijoiden tai päättäjien tiedossa ja käytössä. Vielä vaikeampaa on ollut tavallisen kansalaisen niitä tavoittaa.

Arvokkaat ympäristöt ovat asiantuntijoiden toimesta inventoitu ja arvotettu valtakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti merkittäviksi. Valtakunnallisesti merkittävistä kohteista on olemassa valtioneuvoston päätös (v. 2000), missä todetaan että niitä on vaalittava. Nämä kohteet selostuksineen julkaistiin jo vuonna 1993 Museoviraston ja ympäristöministeriön toimesta, mutta julkaisu on ollut loppuunmyyty jo usean vuoden ajan. Uutta painosta ei ole luvassa, mutta sellainen parannus on saatu aikaan, että tiedot on saatavissa internetistä.

Alueellisesta ympäristökeskuksesta, maakuntamuseosta tai maakunnan liitosta voi tiedustella kotiseutunsa merkittäviä kulttuuriympäristökohteita ja rakennusten inventointeja.

Asukkaalla, kotiseutuyhdistyksellä, kunnalla ja valtiolla on omat roolinsa kaavoituksessa.

Perustuslakimme mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. (1.3.2000, § 20). Edelleen kotiseutuyhdistysten samoin kuin Suomen Kotiseutuliiton säännöissä on mainittu kotiseudun ympäristöarvoista huolehtiminen keskeisenä tehtävänä.

Kansallinen taso, valtio, lähinnä ympäristöministeriö, vastaa kulttuuriympäristön hoidosta luomalla edellytyksiä mm. lainsäädännöllä, tiedotus- ja julkaisutoiminnalla sekä koordinoimalla muita hallinnonaloja ja ohjaamalla aluehallintoa. Alueelliset ympäristökeskukset, täällä Länsi Suomen ympäristökeskus, ohjaavat ja neuvovat sekä välittävät valtakunnalliset kulttuuriympäristön hoidon tavoitteet kunnille ja valvovat niiden toteutumista.

Kunnan tehtävänä on valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden toteuttaminen, paikallisten arvojen määrittely ja varmistaa niihin riittävät voimavarat ja asiantuntemus. Kuntaa tulisi kehittää kulttuuriympäristön arvoja säilyttäen. Miten tämä viimeisin ja ratkaiseva tavoite toteutunee?

Osallisten panos on voimavara se mukaan kaavoitukseen

Uudistunut maankäyttö- ja rakennuslaki on tuonut kaavoitukseen uuden toimijan : osalliset. Osallisia ovat mm. kaavoitusalueen asukkaat ja kotiseutuyhdistykset. Näiden edellytetään osallistuvan kaavoitukseen mm. keskustelulla kaavoituksen tavoitteista ja tuomalla esiin ympäristöä, kuten vanhoja rakennuksia, hoidettuja pihapiirejä ja kauniita näkymiä koskevia mielipiteitä. Erityisesti paikallisista kohteista, jotka luovat kotikulmille sen ominaispiirteet, on juuri alueen asukkailla parhaat tiedot, ja ne tulisi ottaa suunnittelussa huomioon.

Kunnat vastaavat alueensa rakennuskannan inventoinnista, joka tarvitaan kaavoitustyön pohjaksi ja joka selvittää paikallisesti merkittävät kohteet. Tässä inventointityössä kotiseutuyhdistykset voivat tarjota apuaan ja tietojään. Rakennuksen tai paikan merkittävyyttä lisää ja syventää siihen liittyvä ”tarina”, jota ulkopuolisen inventoijan on vaikea tavoittaa.

Erittäin hyödyllinen ja kulttuuriympäristön hoidon kannalta tärkeä väline on kunnan kulttuuriympäristöohjelma, missä on kootusti selvitetty arvokkaat kohteet ja tavoitteet niiden vaalimiseksi. Sen pohjalta on hyvä lähteä kaavoitustyöhön perusselvitykset ovat jo koossa. Näitä ”kotiseutukirjoja” on tehty kymmenissä kunnissa ja kokemukset ovat olleet erittäin myönteisiä. Kotiseutupäivien aiemmissa kammareissa on keskusteltu tällaisten selvitysten käynnistämisestä, pidetty kannustavia puheenvuoroja ja toivottavasti uusia on saatu tekeille.

Kaavan vaikutukset kulttuuriympäristöön arvioitava ajoissa ei ikäviä yllätyksiä

Kulttuuriympäristön vaaliminen ei aina ole ristiriidatonta. Kasvupaineisissa kunnissa kerrostalot ja marketit uhkaavat tuhota vuosisatojen kuluessa syntyneitä ehjiä kokonaisuuksia. Kehityksen kulun pysäyttäminen ei sekään onnistu, vaan uusia toimintoja varten tarvitaan tilaa. Kaavoituksen koetinkivi onkin erilaisten tavoitteiden yhteensovittaminen. Kulttuuriympäristöt ovat yleensä jääneet heikompaan asemaan ja niiden puolustukseksi tulee tuoda esiin arvojen ainutkertaisuus ja historiallisuus, joita ei voi siirtää tai kopioida.

Arvokkaita ympäristöjä käsittävistä kaavoista pitäisikin tehdä eri vaihtoehtoja ja niiden avulla tarkastella, miten hyvin tai huonosti arvokohteen ominaisuudet säilyvät. Vuosi sitten Maankäyttö ja rakennuslain 9§ tarkennettiin korostamalla, että ”kaavaa laadittaessa on selvitettävä tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset”. Saman lain asetuksen 1§ velvoittaa selvittämään kaavan vaikutukset mm. luontosuhteisiin ja kulttuuriympäristöön. Arkikielellä tämä tarkoittaa pohdintaa vanhojen rakennusten suhteesta uudistuvaan ympäristöön, miten näkymät säilyvät tai muuttuvat, ovatko uudet rakennukset liian suuria tai korkeita, vievätkö liikennejärjestelyt tilaa niin että kokonaisuus kärsii ja miten luonnonympäristö, kuten puusto, säilyy. NykYTEknikalla vaihtoehtojen suunnitelmien vertailu ja arviointi onnistuu hyvin.

Toistaiseksi vaikutuksia arvioidaan puutteellisesti. Kyselyistä huolimatta ei hyviä esimerkkejä löytynyt. Hyviä perusselvityksiä osataan kyllä tehdä ja se on jo merkittävä askel kulttuuriympäristön arvojen vaalimisessa kaavoituksella. Tilanteen korjaamiseksi alueellisten ympäristökeskusten, jotka kuntia tässä suhteessa opastavat tulisi kuntien kehittämiskeskusteluissa ottaa asia esille ja edellyttää vaikutusten arviointia kaavoitusprosessin aikana ainakin valtakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristöjä koskeissa kaavoissa.

Liite 13) Riitta Kankaanpää-Waltermannin alustus Kulttuuriympäristön hoitoon ja hyvään kaavoitukseen tarvitaan viranomaisten ja kansalaisten yhteistyötä

Valtion ja kuntien viranomaistehtäviin kuuluvat myös kulttuuriympäristön hoito ja kaavoitus. Alueellisen ympäristökeskuksen edustajana kerron lähinnä niiden tehtävistä. Kulttuuriympäristön hoitoa edistetään ympäristökeskuksissa monin tavoin, käytännössä varsinkin monenlaisten projektien ja avustusten, kulttuuriympäristötiedon, julkaisujen, inventointien tai niiden tukemisen ja neuvonnan kautta. Ympäristökeskukset edistävät ja valvovat osaltaan valtakunnallisten alueiden käytön tavoitteiden toteutumista myös kulttuuriympäristön osalta ja tekevät suojelupäätöksiä. Kehittämiskeskusteluissa kuntien kanssa voidaan kuntatason kulttuuriympäristön hoitoa tukea.

Ympäristökeskukset osallistuvat myös ympäristövaikutusten arviointiin siihen velvoittavien lakien mukaisesti (ns. YVA- ja SOVA- lait) joko yhteysvirnomaisena tai lausunnonantajana. Arviointiin sisältyvät hankkeiden ja ohjelmien vaikutukset kulttuuriympäristöön. Kaavoissa ja hankkeissa arviointia on tehty jo pitkään, mutta ohjelmien arviointi on uutta Suomessa. Esimerkiksi tekeillä oleviin uusiin maakuntaohjelmiin kuuluu laatia ns. SOVA (suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten) -arviointi.

Arviointia hankkeista tai ohjelmasta valmistelevat usein niistä vastaavan avuksi palkatut konsultit, joilla yleensä on hyvä tuntemus muiden ympäristövaikutusten arvioinnista. Kaavoituksessa arviointia valmistelee kaavan laatija asiantuntijoiden kanssa, kunnan palveluksessa oleva tai kaavakonsultti. Kulttuuriympäristön osalta arvioinneissa näyttää kuitenkin vielä olevan kehittämisen tarvetta.

Lait edellyttävät myös kansalaisten ja yhteisöjen kuulemista ja osallistamista. Oman kokemukseni perusteella tämä on muutenkin aiheellista ja voi todella tuoda hyvää lisätietoa joka parantaa lopputulosta. Toivottavaa olisi, että yksityiset kansalaiset ja järjestöt ehtisivät ja jaksaisivat enemmänkin ottaa perusteltua kantaa kulttuuriympäristöä koskeviin asioihin.

Liite 14) Helena Teräväisen alustus Kulttuuriympäristö kansalaisten tietoisuuteen

Miten käsityksemme kulttuuriympäristöstä, sen arvokkaista osista syntyy? Ihanteellista olisi, että kaikki inventoinnit olisi tehty, joka tupa ja tanner mitattu ja dokumentoitu, ja sitten voitaisiin suunnitella ja kaavoittaa tulevaisuutta. Mutta tämä ei ole todellisuutta: aikaa ja ns. kehitystä ei voi pysäyttää ja jäädä odottelemaan, että kaikki olisi taltioitu, arvioitu ja päätetty. Meidän täytyy keskittää voimamme, ettei tulevaisuuden tarvitse rikkoa kaikkea jo olevaa alleen.

Tieto kulttuuriympäristöstä rakentuu ja leviää ainakin seuraavilla tavoilla:

1. viranomaisten tieto inventoinnit tietoperustana, kaavoitus ja siihen sisältyvät arvioinnit tärkeimpänä ja lupajärjestelmä.
2. julkisuudessa esiintyvät hyvät esimerkit "best practise" ja suuret ristiriidat
3. kulttuuriympäristökasvatus ja selvitysprojektit kuten kulttuuriympäristöohjelmat, esimerkkinä Lakiaa ja komiaa projekti (Kohti uusia arvoja Etelä-Pohjanmaalla) Etelä-Pohjanmaan kulttuuriympäristöohjelma, joka tehtiin vuonna 2003.

Pidän tärkeänä vuorovaikutteisuutta ja sitä, että ihmisten ääni kuuluu kumpaankin suuntaan: viranomaisten kunnan ja valtion ohjaava ja kokoava ääni, mutta myös kansalaisten, tavallisten ihmisten ääni kertoo, mikä on arvokasta. Tässä on kyse ikään kuin jatkuvasta tiedon rakentamisen prosessista, jossa lähtökohtana on tämän hetkinen tilanne. Menneisyys on luettavissa kulttuuriympäristöstä, mutta kenen tekstinä? Ei kai kuitenkaan vain kaukaisten viranomaisten, vaan myös omaa puhuttamme, asukkaiden kansalaisten ääntä on kuultava prosessin eri vaiheissa. "Puhumisen" merkitys on tärkeää, että asiat pysyvät esillä ja tulevat tiedettäväksi. On kerrottava hyviä esimerkkejä, mutta "huonotkaan" eivät ole turhia, jos niistä on muille opiksi.

Käsittelen puheenvuorossani hiukan Lakiaa ja komiaa projektia ja sitten hyvää tai huonoa esimerkkiä (lopputulos ei vielä varma) eli Lapuan Vanhan Paukun Ruokalaa.

Maalle muutto sekä maalla asumisen ihanuus ja kurjuus

Liite 15) Risto Matti Niemen alustus Maaseutuasumisen ihanuus ja kurjuus

Maaseutu on muuttumassa maaseudun elinkeinojen alueesta ja yhteisöstä yhä enemmän asumisen yhteisöksi. Asuminen selittää entistä useammin maaseudulle sijoittumista, ja moni kaupunkilainen olisi valmis muuttamaan maalle, mikäli siihen olisi mahdollisuus. Kyse ei ole ainoastaan paluumuuttajista, vaan myös uusista asukkaista. Useimmiten myös maaseudulla jo asuvat haluaisivat pysyä kotiseudullaan, kaukanakin kasvukeskuksista, jos siihen vain olisi edellytykset.

Maalla asumiseen liittyy monia haasteita ja ratkaistavia kysymyksiä. Koska tutkimustenkin mukaan maaseutu on haluttu asuinympäristö, on perusteltua vähentää maaseudulla asumisen esteitä esim. kehittämällä maan käytön suunnittelua ja lupamenettelyä, infrastruktuuria, peruspalvelujen saatavuutta, erilaisten asuntovaihtoehtojen tarjontaa sekä sujuvaa työmatkaliikennettä ja paikasta riippumattoman työn mahdollisuuksia. Samalla on huolehdittava siitä, että maaseutu säilyttää kilpailukykyisyytensä turvallisena ja luonnon kanssa sopusointuisena sekä yhteiskunnallisilta kustannuksiltaan kohtuullisena elinympäristönä.

Maaseutuasumisen ongelmia ratkottaessa esiin nousee kysymyksiä, jotka koskevat yhteiskunnan ilmiöitä laidasta laitaan. Esimerkiksi työllisyys, yrittäjäyys, etätyö, julkiset ja yksityiset palvelut, väestön ikääntyminen, kuntarakenne, liikenneyhteydet ja energiakysymykset vaikuttavat kaikki maaseutuasumisenkin olosuhteisiin.

"Kyselytutkimusten mukaan enemmistö suomalaisista voisi kuvitella asuvansa maalla: yli puolet kaikista suomalaisista pitää maaseudulla asumista periaatteessa mahdollisena ja jopa toivottavana vaihtoehtona. Suomalaisten juuret ovat vielä vahvasti maaseudulla. Modernin vapaa-ajan asumisen kautta syntyy kokonaan uusiakin yhteyksiä maaseudun ja kaupunkien välille. Kiinnostava ja merkillepantava tulos on se, että huomattava osa koulutetuista nuorista on kiinnostunut asumaan ainakin jossakin työuransa vaiheessa etäällä suurista kaupungeista.

Suuresta periaatteellisesta kiinnostuksesta huolimatta maaseudulle muuttoa vakavammin harkinneita on jo selvästi pienempi joukko. Vielä vähemmän on niitä, jotka ovat muuttoaikeissa tai jo muuttopuuhissa. Vain pieni osa maaseudusta kiinnostuneista siis toteuttaa jossain elämänvaiheessa maallemuuttohaaveensa.

Kaupungeissa on joka tapauksessa suuri joukko maallemuutosta haaveilevia, ja vastaavasti useimmat maaseutukunnat

kaipaavat uusia asukkaita. Tässä mielessä on olemassa selvä kysyntä ja myös realistisia edellytyksiä niille lukuisille hankkeille, joita parhaillaankin toteutetaan kylissä, kunnissa, maaseudun kehittämissyhistyksissä, maakunnissa ja myös valtakunnan tasolla ja joilla pyritään saamaan maaseudulle uusia asukkaita.

Maalle muutto suuntautuu suurelta osin kaupunkien läheiselle maaseudulle, missä nopea väestönkasvu aiheuttaa myös ongelmia. Siksi olisi toivottavaa, että muuttoliike suuntautuisi hallitusti laajemmalle alueelle, myös kauemmas maaseudulle.

Maallemuuton edistämiseksi ja maalla asumisen esteiden poistamiseksi valtakunnan tasolla ja tekeillä olevaan ,uuteen valtioneuvoston maaseutupoliittiseen erityisohjelmaan olisi syytä tehdä seuraavia linjauksia ja toimenpiteitä:

- Selvitetään mahdollisuudet aikaansaada kevennettyjä maankäytönsuunnittelu- ja rakennuslupamenettelyjä, jotta kyliin saadaan uudisrakentamista. On tarpeen kehittää kylien osayleiskaavoitukseen enintään kaksiasuntoisia rakennuspaikkoja sisältäviä kaavoja varten ranta-asemakaavan kaltainen, hieman kevennetty maanomistajan kaava (YM, Suomen Kuntaliitto)..
- Maaseudun maankäytön suunnittelu sisältää erityiskysymyksiä, joihin harvat kaavoittajat ovat todella perehtyneet. Suunnittelijoiden (lähinnä arkkitehtien) perus- ja jatkokoulutukseen sisällytetään opintoja, jotka keskittyvät maaseudun maankäytönsuunnitteluun. (OPM, korkeakoulut ja YTK, ammattikorkeakoulu).
- Edistetään vapaa-ajan asuntojen muuttamista osa-aikaiseen tai ympärivuotiseen asumiskäyttöön sopiviksi, ainakin siellä missä ympärivuotinen asuminen tukee kylien elinvoiman säilymistä tai on kuntarakenteen kannalta muutoin perusteltua, oleviin palvelu-, liikenne- ja teknisiin verkostoihin tukeutuvaa. Laitetaan liikkeelle usean yhteistyötahon tutkimus, jonka perusteella tehdään ja julkaistaan opaskirjanen vapaa-ajan asunnon muuttamisesta pysyväksi asunnoksi. (YM, Suomen ympäristökeskus, kunnat).
- Selvitetään, onko mahdollista kaavoituksessa ja verotuksessa kokonaan luopua käsitteistä vapaa-ajan- ja vakituinen asunto, jolloin kaikilla asuinrakennuksilla olisi esim. samat tekniset vaatimukset, sama tonttikoko ja sama verotus. (VM/vero-osasto, YM, MMM).
- Usein rakennukset seisovat käyttämättöminä (tai vajaakäytössä loma-asuntoina) siitä syystä, että rakennuksen omistaa perikunta, joka ei ole kiinnostunut tai ei osaa päättää rakennuksen kohtalosta. Asuinkäyttöön määritellylle tyhjälle rakennukselle säädetään käytössä olevaa ankarampi vero. (VM).
- Työmatkakulujen verovähennysoikeudesta otetaan maksimirajoitus pois. (VM, verohallitus)
- Maaseudun vesihuollon kehittämiseen sekä asuntojen energiankäytön ja lämmitysjärjestelmien parantamiseksi suunnataan lisääntyvää tarvetta vastaavasti avustuserärahajoja. Lisämäärärahat tähän tarkoitukseen otetaan luopumalla jatkossa uusien asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamisavustuksista (infra-avustus). (YM, MMM).
- Jotta paikalliset toimijat voisivat yhdessä kunnan kanssa tuoda palvelut kyliin asukkaiden lähelle pienimuotoisella palvelutilojen rakentamisella tai olevien tilojen perusparantamisella palvelutiloiksi kylätaloiksi, investointiavustusta koskevaa lainsäädäntöä muuttaa siten, että avustuksen piiriin tulevat myös pienet toimijat (paikalliset avustusrakennukset, kyläyhteisöt ja kolmannen sektorin toimijat), jotka eivät välttämättä hae tai saa valtion asuntorahaston korkotukilainoitusta. (Asuntorahoitus).
- Otetaan käyttöön ns. kyläkoulutakuu, joka takaa kyläkoulun säilymisen, jos kylän yhdistykset ja toimijat ovat sitoutuneet kehittämään kylää tietyin panostuksin, esim. uutta asutusta hankkimalla. (OMP, SYTY).

Liite 16) Hannu Katajamäen alustus Maaseudun asema muuttoliikkeen kokonaisuudessa

Suomalaisen muuttoliikkeen suuri suunta on ollut 1800-luvulta alkaen maaseudulta keskuksiin, erityisesti kaupunkikeskuksiin. Välillä muutto on kiihtynyt. Tällaisia kausia ovat olleet erityisesti 1960- ja 1970-luku. Myös viimeisten viidentoista vuoden aikana erityisesti harvaanasuttu maaseutu on menettänyt kiihtyvästi asukkaitaan keskuksiin. Aivan viime aikoina tilanne on hieman tasaantunut, mutta perusasetelma ei ole kuitenkaan muuttunut.

Jo 1970-luvulla havaittiin muuttoliikkeessä mielenkiintoisia poikkeamia valtavirrasta. Tuolloin alkoivat kaupunkien kehyskunnat saada muuttovoittoa. Teiden ja autojen parantuminen antoivat mahdollisuuden asumiseen kaupunkien lähimaaseuduilla ja työssä käymisen kaupungeissa. Alettiin puhua vastakaupungistumisesta ja seutuistumisesta.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana seutuistuminen on vahvistunut. Kaupunkien ymäristökunnat tarjoavat kaupunkia suurempia, monipuolisempia ja halvempia tontteja. Pitkien ja koroltaan edullisten lainojen ansiosta erityisesti lapsiperheet voivat toteuttaa unelmansa väljästä omakotiasumisesta. Tämä kehitys alkaa jo näkyä keskustaupunkien hidastuvina verokertyminä. Kuntarakenteiden muuttaminen kaupunkiseuduilla saattaa olla hankalaa, sillä nykyisestä kuntajaotuksesta hyötyvät keskusten ympärillä olevat lähimaaseudun kunnat.

Suuret ikäluokat ovat jäämässä eläkkeelle seuraavien kymmenen vuoden aikana. Heillä on huomattava määrä kesämökkejä. Käytettävissä olevat tutkimukset viittaavat siihen, että osa suurten ikäluokkien edustajista suunnittelee muuttoa maaseudulle. Puhutaan muutaman kymmenen tuhannen potentiaalista. Huomattavasti suurempi määrä suunnittelee viettävänsä kesämökillä eläkepäivinään pitkiä aikoja, vaikka ykkösasunto säilyykin kaupungissa.

Suuret ikäluokat synnyttävät maaseudulle palveluyrittäjyyden mahdollisuuksia. Tarvitaan remontti-, pihanhoito- ja hoiva-apua. Maaseutokunnat voivat myös houkutella tietoisesti eläkeläisiä asukkaikseen ottamalla elinkeinopolitiikkansa osaksi seniorikansalaisille tarkoitetun palveluyrittäjyyden kehittämisen. Samalla aktiiviset seniorit voivat antaa osaamistaan uusien asuinkuntiensä ja kakkosasuntokuntiensä kehittämiseen. Maaseudun kannalta suuret ikäluokat ovat suuri mahdollisuus.

Työn aika- ja paikkasidonaisuuden löystyminen antaa mahdollisuuksia uudelleenlaisille maaseudun työmarkkinoille. Toistaiseksi maaseutu ei ole tästä vielä laajasti hyötynyt. Tulevaisuudessa mahdollisuudet kuitenkin lisääntyvät. Tiettyjen ehtojen on kuitenkin täyttyvä: työelämässä on löydettävä nykyistä paremmat mallit joustavien työjärjestelyjen toteuttamiselle; maaseutukuntien on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota mielenkiintoisten asuinalueiden suunnitteluun; maaseudulla tarvitaan myös nykyistä enemmän korkeatasoisia vuokra-asuntoja.

Maaseutu voi saada jatkossa uusia asukkaita. Maaseutua on kuitenkin markkinoitava tosiasioihin perustuen. Kliseiset maaseutumielikuvat punaisesta tuvasta ja ikuisesta onnen maasta eivät paljon auta, kun on tehtävä puntaroituja päätöksiä oman elämän keskeisestä osa-alueesta eli siitä, missä on viisainta asua.

Avajaiset 4.8.2006

Liite 17) Samuli Onnelan puhe

Arvoisa Pohjanmaalaisväki, hyvät vaasalaiset, hyvät kotiseutuaatteen innostamat kanssasisaret ja veljet!

Vuodesta 1949 lähtien maamme kotiseutuväki on kokoontunut joka vuosi eri puolilla maatamme järjestetyille kotiseutupäiville. Jo vuosikymmeniä on jokaisille päville valittu aina joku yleisteema erityisen tarkastelun kohteeksi. Nyt kun kokoonnumme Vaasassa historiamme ensimmäisen kerran, on teemaksi valittu KAKSIKIELINEN KOTISEUTU EN TVÅSPRÅKIG HEMBYGD. Teema on sekä sattuvasti valittu että haastava. Onhan isäntämaakuntamme kielijakauma sekä päivien yhteydessä pidetyn seminaarin ohjelmaan hyvin sopiva ja erinomainen pohja erilaisten mielipiteiden esittämiseen haastava. Tämä teema kertoo myös muutoksesta Etelä-Pohjanmaalla järjestettyjen valtakunnallisten kotiseutupäivien teemoissa. Niinpä vuoden 1974 Seinäjoella järjestettyjen päivien teemana oli Perinteen nykyisyyden juuret ja vuonna 1992 Etelä-Pohjanmaan järvisedun päivien teemana oli Juuret Suomessa Tulevaisuus kotiseudulla.

Kun ensimmäisistä valtakunnallisista kotiseutupäivistä on kulunut 57 vuotta, ja kuitenkin joka vuosi päivät on pystytty järjestämään, on tämä osoitus kotiseutuliikkeen voimasta. Myös siitä voimasta, joka sisältyy kykyymme vastata ympäristöme - niin poliittisen, kulttuurisen kuin luonnon suuriin muutoksiin. Suomi oli vielä vuonna 1949 nelimiljoonainen sodan vaurioista korjaantuva piskuinen pohjoinen valtio, jonka väestä suuri osa oli maataloudesta toimeentulonsa saavaa maalaiskansaa. Puolesta vuosisadassa meistä on tullut viisimiljoonainen, näkyvää roolia eurooppalaisessa yhteisössä esittävä joka suuntaan avoin kansalaisten valtio. Valtio, joka on säilyttänyt omat perinteensä, omat tapansa, omat kielensä, omat kulttuurinsa erityispiirteet, se on pystynyt lähettämään naisiaan ja miehiään kansainvälisiin tehtäviin ja luova kykyimme näkyy ja sitä arvostetaan.

Viisikymmentä vuotta sitten ankaran sodan jälkeen jälleenrakennettiin Suomi raivolla, joka hakee historiassamme vertaistaan. Silloin uskottiin tulevaisuuteen, jonka uskottiin perustuvan omaan työhön, omiin käsiin ja omien sivujen sitkeyteen. Sitä uskoa oli omalta osaltaan lujittamassa laajeneva kotiseutuliike ja työ.

Valmistuva koko suomalaisen kotiseutuliikkeen historia on kertomassa tämän ikioman liikkeemme vaiheista ja vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan kehittämisessä. Liikkeemme voimaa tarvitaan edelleen, vaikka etenkin yhä nopeatuvina muutoksen rajuina käänteinä tunnemme olevamme monesti ikään kuin hyllyvällä suolla, jolla seuraavan askeleen suuntaa ja painoa on tarkasti harkittava ja sittenkin saattavat housut kastua. Suomalaiset suot ovat omiamme. Miten onnistumme niillä soilla, joita emme tunne, joihin ei ole vuosituhansien aikana syntynyt henkilökohtaista tuttuuden tunnetta ja ennakoimisen taitoa? Ehkä tähänkin löytyy ainakin yksi ikivanha hokemamme: "Arvaa oma tilasi, anna arvo toisellekin". Muidenkin kuin aivan lähipiirin tunteminen, suvaitsevaisuus, lähimmäisen rakkaus joka ei tunne heimo- eikä kansallisia rajoja siinä mahdollisia aseita suomalaistenkin asenteiden pohjaksi ja tulevaisuuden rakennuspuiksi. Tässäkin mielessä näiden kotiseutupäivien teema on oivallinen ja hyvä eväs, kun lähdemme näiltä päiviltä kotiseutujamme kohti. Mutta kotiseutupäivät eivät ole vain tätä vakavaa sisältöä. Ne ovat iloista tapaamista, uusien tuttavuuksien ja ystävyyksien luomista ja joka kerta myös viehättävällä tavalla ohjattua tutustumista isäntäkuntien ja maakuntien kulttuuriin. Näin täällä Vaasassakin.

Eikä täällä varmasti mene mikään pieleenkään. Sillä meille opetettiin Kannuksen eteläpohjalaisista seuraavaa: "Eteläpohjalaisissa ei ole muuta puutetta, kuin että heissä ei ole mitään vikaa." Kun luon Pohjanmaan liiton tuoretta visiota, joka ulottuu vuoteen 2020, siinä sanotaan edelliseen hyvin sopivan omanarvon tunnin: "Pohjanmaamme elää, kasvaa ja kehittää maakunnistamme parhaiten."

Siinä sitä on nokko omanarvontuntoa ja mallia meille kaikille muista maakunnista tullee ja yhtenä matkaeväänä näiltä kotiseutupäiviltä, jotka Suomen Kotiseutuliiton puolesta avaavat ja toivotavat kotiseutuväen yhteisiin kokemuksiin tervetulleiksi!

Perinneillallinen 5.8.2006

Liite 18) Marja Hartolan esitelmä

Lyhyt yhteenveto 1600-luvun ruokataloudesta Suomessa

1600-luvun ruokataloutta leimaa sodan ja kadon aiheuttama ääretön köyhyys. Sen ajan ruokatalous ei eroa paljon keskiajan ruokataloudesta. Suomesta oli juuri tullut luterilainen maa, joten ihmisten ei enää tarvinnut paastota, ja tämän vuoksi syötiin paljon kalaa. Pelättiin, että liha loppuu kesken, jos sitä syödään joka päivä. Ihmiset söivät suolasilakkaa, suolattua lihaa, velliä ja jauhopuuroa, nauriskeittoa, lanttua, kaalta, herneitä ja papuja. Leipää ja olutta löytyi pöydästä jokaisessa ruokailussa, mutta voita ei ollut. Myöskään kahvia ja perunoita ei suomessa vielä ollut.

Ruotsista tuli suurvalta 30-vuotisen sodan aikana ja tämän jälkeen aristokraateilla oli varaa käyttää eksoottisia, kallisarvoisia mausteita, sokeria, manteleita, korianteria, sitruunoita, ruusuvettä ja viiniä ruokaillessa. Näitä tuotteita käytettiin kaikenlaisissa ruokalajeissa, niin suolaisissa kuin makeissa jälkiruoissa. 1600-luvun aristokraattinen keittiö tuoksui neilikalle, muskotille, kanelille, anikselle ja inkiväärille.

Kreivi Per Brahe oli kenraalikuvernöörinä Suomessa 1600-luvun puolivälissä. Tätä aikaa kutsutaan ”Kreivin ajaksi”. Kreivi itse sanoi ajastaan Suomessa, että ”Minä olin maan kanssa ja maa minun kanssani hyvin tyytyväinen”. Hän oli suuri kulinaristi ja ensimmäinen gastronomi Ruotsissa. Hän omisti käsinkirjoitetun reseptikokoelman, joka sisälsi 600 reseptiä 1600-luvulta. Åbo Akademin vihkiäisjuhlissa Turun linnassa vuonna 1640 tehtiin ruokaa Per Brahen reseptien mukaan.

Meidän alkujuoma on hunajasimaa. 1600-luvulla ei käytetty sitruunoita simassa ilman eri yrttejä.

Illan menusta löytyy joitakin vanhempia ruokalajeja, joita syötiin jo keskiajan lopulla, mutta myös joitakin ruokalajeja, jotka sisältävät uudempia raaka-aineita, esimerkiksi porkkana on tällainen. Voitte nyt aloittaa ruokailun. Tarjolla on punajuurisalaattia ja porkkanoita, erilaista kalaa, silliä, suutarinlohta, savusilakkaa sekä paikallista leipää ja vihreää voita. Ruokajuomana meillä on juhluvuoden viiniä, kotikaljaa ja vettä. 1600-luvulla ei ollut maitoa muulloin kuin kesällä, ja vain lapset joivat sitä. Aikuiset eivät juoneet maitoa.

Hyvää ruokahalua!

Pääruoaksi meillä on seisovasta pöydästä lanttua, papuja, porkkanaa ja palsternakkaa samoin kuin ryynimakkaraa, savustettua lammasta ja siikaa sekä puolukoita ja kylmää yrttikastiketta.

Jälkiruoaksi on seisovasta pöydästä leipäjuustoa ja marjakastiketta.

Lopuksi palaamme takaisin 2000-luvulle, ja juomme kahvia. Olkaa hyvä!

Pääjuhla 6.8.2006

Liite 19) Pääjuhlan ohjelma

VALTAKUNNALLISTEN KOTISEUTUPÄIVIEN PÄÄJUHLA DE RIKSOMFATTANDE HEMBYGDSDAGARNAS HUVUDFEST

Sunnuntai 6.8.2006 klo 14.00-16.00 - Söndagen 6.8. kl. 14.00-16.00

Ohjelma - Program

Pohjanmaan Sotilassoittokunta
Österbottens militärmusikkår
Pohjalainen kansanlaulu n:o 2, Toivo Kuula

Juontajina artisti/artist Ami Aspelund ja
baritoni/baryton Sören Lillkung.

Vaasan kaupunginjohtaja Markku Lumio
Vasa stadsdirektör Markku Lumio

Sören Lillkung, laulu ja Christine Bengtsson, piano
Syystunnelma, Toivo Kuula
kreivin aaria/grevens aria "Har du vunnit processen",
W.A. Mozart, ooppera Figaron häät/
operan Figaros bröllop.

Ministeri Ulla-Maj Wideroos tuo valtiovallan
tervehdyksen
Minister Ulla-Maj Wideroos framför statsmaktens
hälsning

Juhlakuoro / festkören Pohjan Miehet ja Laulu-Jaakot:
1. Kaunehin maa, säv. Leevi Madetoja, sanat Eino Leino
2. Suomis sång, säv. Fredrik Pacius, sanat Emil von
Qvanten
3. Kun pojat ne raitilla, Eteläpohjalainen kansanlaulu,
sovitus Olavi Pesonen

Juhlapuhe: Porvoon hiippakunnan piispa Erik Vikström
Festtal: Borgå stifts biskop Erik Vikström

Ami Aspelund: "Gå inte än, du Pelle"
kansanlaulu Raippaluodolta - folkmelodi från Replot

WATT Waasan Alueen TanssiTaitelijat/
Danskonstnärerna i Vasaregionen
"Ride on" (koreografia/koreografi: Soile Voima,
tanssijat/dansare: Riina Kalmi och Orfee Schuijt)

Salon kaupunki / Salo stad
Salon kaupunginjohtaja Matti Rasila toivottaa
pääjuhlan yleisön tervetulleeksi
kotiseutupäiville 2007.
Salos stadsdirektör Matti Rasila hälsar huvudfestens
publik välkommen till hembygdsdagarna 2007
Laila Vähälä lausuu kolme Salonseutulaisen runoilijan
Hannu Haapasen runoa
Laila Vähälä framför tre dikter av poeten Hannu
Haapanen från Salotrakten.
• Tilin ylitys
• Nyt ja ennev vanhaa
• Hyvää huament Suomi

Wasa Dixie Tigers :
1. Fondis Street Jazz, säv ja sov Erkko Jussila
2. Ice Cream, traditionell, New Orleans
3. El-Ah-Bas, traditionell, New Orleans Creol-musik

Suomen Kotiseutuliiton puheenjohtaja
Pekka Laaksonen
Finlands Hembygdsförbunds ordförande
Pekka Laaksonen

Ami Aspelund & Sören Lillkung: "Spegling"
T: Jarl Hemmer
M: Otto Palmgren

Maamme-laulu / Vårt land
Pohjanmaan sotilassoittokunta säestää
Österbottens militärmusikkår ackompanjerar

Kahvitarjoilu / kaffebjudning

Liite 20) Juhlapuhe: Piispa Erik Vikström

KULTTUURI, KOTI, KIRKKO

Kära vänner, rakkaat ystävät. Jag skall samla mina tankar kring tre ord som på finska alla börjar med bokstaven "k": kulttuuri, koti, kirkko. Kulturen, hemmet och kyrkan bildar hos oss en organisk och naturlig helhet där alla led stöder varandra och där de övriga tar skada om någon av de tre inte mår bra. Men det finns rika resurser i dem alla, och oberoende av om förnyelsen tar fart i kyrkan, hemmen eller kulturlivet så är det bra om alla berörs, och på det sättet kommer hela vårt samhälle att förnyas, bevaras och blomstra.

1. KULTTUURI

Kulttuuri on laaja käsite. Se koskettaa koko yhteiskuntaa ja kaikenlaista yhteiselämää. Kulttuuri on yhteisen elämämme laatumerkki, niin sanoaksemme. Kulttuuri-käsitteen sisällä on sana "kultti". Jokaisen kulttuurin ytimeistä löytyy uskonnollinen ulottuvuus. Jokaisen yhteiskunnan ja ihmisyyhteyden pohjavireeseen kuuluu tietty kultti, tietty kantava aseenne joka on koskematon ja joka vain vastahakoisesti on muuttuva. Nykyään emme puhu kultista, puhumme arvoista. Asia on kuitenkin sama. Perusarvomme ovat yhteisen kulttielämämme ilmentymiä ja sen luovia tekijöitä.

Koko yhteiskunta voi hyvin, jos kultti on terve ja inhimillinen. Silloin on hyvä elää maakunnassa tai jopa maassa. Silloin elämäntapamme ja elämäntyyliimme kantavat itseämme ja jälkeläisiämme eteenpäin kuin vuolaana ja voimakkaana virtana. Silloin kulttuurin eri osa-alueet tukevat toisiaan ja oppivat toisistaan: nuorisokulttuuri, perhekulttuuri, työelämän kulttuuri ja eläkeläisten kulttuuri.

Det finns vissa starka resurser i det finländska kulturlivet, såsom närheten till naturen och kärleken till fosterlandet. Enligt globala statistiska uppgifter som når oss år efter år hör vårt land till de ärligaste och minst korumperade länderna i världen. Detta är ett oerhört kapital att bygga på rent samhällsekonomiskt, detta att man här kan ha ett grundläggande förtroende för varandra. Man kan lita på att folk håller vad de lovar och att det finns en grundläggande ärlighet i folksjälens och i umgänget människor emellan.

Ett exempel på detta - som jag kallar det lutherska - arv fick jag i våras när jag hade kört ut från Borgå stad med plånboken på bilttaket. Följande morgon - innan jag själv ens hade märkt att plånboken fattades - ringde en för mig helt främmande man och sa: Plånboken finns här hos mig, det är bara att komma hit och hämta den! När jag fann honom i hans enkla stuga visade det sig att han redan hunnit informera polisen om att min plånbok fanns hos honom. För denne man var detta den mest naturliga sak i världen. Så gör man bara, ansåg han tydligen. Men att detta ärliga och omtänksamma handlingssätt var självklart för honom är bara toppen av isberget, ett vackert uttryck för det bästa och mest löftesbringande i vår baskultur.

Me tiedämme, että monet uhat varjostavat hyvää kulttuuriamme. Pahin on holtiton juopottelu. Voisimme kärjistetysti jopa sanoa, että suomalainen viinakulttuuri on suomalaisen kulttuurin vaarallisin uhka tai haastaja. Porvoossa se alkukesänä nykytietojen mukaan käytännössä tuhosi tuomiokirkkomme, ja tämän lämpimän kesän aikana sama viinakulttuuri on johtanut sekä murhiin että lukuisiin traagisiin hukkumisiin. Raamatun, siis kansamme perusohjeiston, mukaan viinan liiallinen väärinkäyttö on pakanallinen ja syntinen elämäntapa, johon kristitty ihminen ei antaudu. Kansamme johdon olisi syytä entistä vakavammin tarttua tähän kansalliseen sairauteen, ja kirkon taas olisi omalta osaltaan paljon selvemmin kuin nyt uskallettava ottaa etäisyyttä maamme viinakulttuuriin - ei tietysti tuomitsevasti eikä moralisoiden, vaan isällisesti ja äidillisesti ja syvää huolenpitoa osoittaen. Ellemme onnistu estämään tätä tsunaami-aaltoa, kansamme pian hukkuu omiin synteihinsä ja paheisiinsa. Ja aika saattaa olla melko lyhyt.

2. KOTI

Tästä tulemme luontevasti toiseen "k"-lla alkavaan käsitteeseen: koti. Koti on yhteiselämämme peruspilari. Siitä kaikki alkaa. Ihannetilanteessa kotimme ovat valtavia voimälähteitä. Jos koti voi hyvin, niin koko yhteiskunta kukoistaa.

Ei vain urheilussa, vaan myös ihmiselämän taistelulla alku on ratkaisevan tärkeä. Jos saat hyvän startin, niin koko juoksu useasti onnistuu. Siksi sekä kansankirkko että kunnat että valtionvalta tukevat koteja eri tavoin. Vahvin tuki tulee tietysti kouluista. Sitä pahemmin kodit voivat, sitä enemmän kasvatustehtäviä ja haasteita lankeaa kouluille. Kodin perustehtävä on varustaa ja opettaa tulevaa sukupolvea yksinkertaisesti ELÄMÄÄN - elämään, selviytymään, kypsymään ja kasvamaan.

Tästä syystä kodin on oltava turvallinen ja ikään kuin rauhoitettu alue. Ei ole sattuma, että suomen kielen sana "pyhä" on sukua sanalle "piha". Piha oli varsinkin vanhassa maalaisyhteisössä aidattu ja suljettu alue, navettojen ja erilaisten aitojen ja aittojen ympäröimänä. Sen suojiin koottiin karja illan tullessa. Siihen ulkopuolisella ei ollut asiattonta tekemistä, varsinkin jos hän tuli väärissä aikeissa. Piha oli pyhä, koskematon alue. Tätä ajattelen, kun olen peräänkuuluttamassa kotien pyhyyden uudelleen löytämistä.

Hemmet skall alltså vara en helig och okränkbar plats i vår tillvaro. Men hemmets helighet och okränkbarhet får dock inte leda till isolation och en misstänksam eller avog inställning till omgivningen. Det finns en annan djupt kristen dygd som bör balansera upp hemmets avskilda helighet. Det är gästvänligheten och öppenhet mot medmänniskorna.

Jag har själv vuxit upp här i Österbotten i en miljö där man inte låste dörren är man för en tid lämnade hemmet och där vem som helst kunde stiga in och se om någon var hemma. Man kunde lämna fram värdeföremål, och när bilarna kom in i bilden var det först en främmande tanke att ta nyckeln ur billåset där bilen stod på gårdsplanen. Så kan det vara i ett samhälle som på djupet präglats av den lutherska samhällsmoralen.

I dag fordras det mer beslutsamhet och till och med mod att våga satsa på gästvänlighet och en öppenhet som inte kränker heligheten. Desto viktigare är det att det finns många sådana som både vågar och vill göra det. I en sådan miljö frodas kreativitet och samarbete. Det är talkoandans kultur jag talar om, det är det skapande arbetets kultur. Men allt börjar från hemmet. Det är där vi skall lägga oss till med de grundläggande basfärdigheterna, vilka gör att vi inte står med tummen mitt i handen utan att vi klarar oss i livet. Det är där vi också skall lära oss att respektera oss själva, vår familj, våra grannar och den natur som omger oss och uppehåller oss.

3. KIRKKO

Lopuksi pari sanaa kirkosta. Se ei ole mikään itsestäänselvyys tässä maailmassa. On olemassa laajoja alueita maailmassa, missä kyllä on tietynlaista kulttuuria ja missä on koteja, mutta missä ei ole kristillisiä kirkkoja eikä kristillistä opetusta. On olemassa hälyttävän monia alueita ja maita, missä kristilliset kirkot ovat kiellettyjä ja missä kristittyjä julkisesti tai salaisesti vainotaan. Mutta meidän maassamme kristillinen kirkko on Jumalan armosta vahva osapuoli kansakunnan rakentamisessa. Kristillinen usko ja kristillinen sanoma vaikuttavat syvästi kansamme elämään ja asenteisiin.

Kun nyt puhun kirkosta - ja tietysti kirkoista ja kirkkokunnista - en ensi kädessä puhu mistään instituutiosta enkä rakennuksista enkä hallintorakenteista. Perusolemukseltaan kirkko ei ole substantiivi vaan verbi. Kirkko on "ecclesia", maailmasta uloskutsuttujen ja Kristukseen uskovien kokoontuminen ja todistaminen toisten ihmisten keskuudessa. Augsburgin tunnustuksen mukaan Jumala on säätänyt yhden ainoan asian joka konstituoii kirkon ja josta voisimme käyttää "instituutio"-sanaa. "Institutio est" - Jumalan asettama on vain tämä ainoa: evankeliumin julistamisen ja sakramenttien hoitamisen virka tai tehtävä. Siis: kirkko ei ole substantiivi vaan verbi. Jokin tapahtuu. Sana saarnataan ja välitetään monella tavalla, ihmisiä kastetaan ja seurakunta kokoontuu kuuntelemaan sanaa, viettämään yhteistä jumalanpalvelusta ja nauttimaan Pyhää ehtoollista - kuten olemme tehneet tänäänkin Vaasan kirkossa.

Kaiken keskuksena ja voimalähteenä on siis Sana, Pyhä Sana, Kristuksen evankeliumi. Kun se kuullaan, niin kuullaan kirkon ääni. Piispojen ja kirkon johtajien julkilausumat eivät perusolemukseltaan ole kirkon ääntä. Ne voivat ihannetilanteessa kyllä ilmentää sitä, mutta periaatteellisesti ei ole mitään takeita siitä, että Kristuksen - ja siis todellisen kirkon - ääni todella kuuluisi niistä. Mutta - kun Kristuksen evankeliumia saarnataan kirkoissa ja jumalanpalveluksissa, silloin kuullaan kirkon oma ääni. Toinen saarnaaja puhuu toisella tavalla ja toinen taas toisella. Saattaa olla monia variaatioita ja jopa jännitteitä. Mutta vaihtelevuus ja moni-ilmeisyys eivät ole uhkia kirkon yhteydelle, ja kaiken läpi uskova seurakunta silloin tällöin todella kuulee Kristuksen omaa ääntä, kirkon ääntä. Silloin kirkko elää kirkkona. Pyhä Sana on kaiken keskus ja uuden elämän lähde. Sana on vehnänsyvä joka kylvetään sydämiimme kantaakseen hedelmiä ja satoa omalla ajallaan. Tällainen Sanan kirkko elää yhteiskunnan sisällä ja uskovien jäsentensä kautta maan suolana ja maailman valona. Siitä hyötyvät sekä kodit että kulttuuri. Uskaltaisin jopa väittää, että jos kirkko pysyy kirkkona ja jos Pyhä Sana saa olla kaiken keskuksena, niin koko yhteiskunta voi siitä hyvin ja maan asukkaiden on hyvä olla.

Det finns i Bibelns sista bok en underbar vision av den nya skapelsen med det himmelska Jerusalem där allt vad jag här har talat om flyter samman i en rik harmoni. Där talas om staden till vilken folkens kungar för allt skönt och värdefullt som de äger. Det handlar alltså om kulturens och skaparkraftens blomstring. Staden präglas av öppenhet, förtroende och gästvänlighet. Den har inga murar och inga portar som stängs till natten. Ja, natten själv måste vika i det nya ljuset från Gud. Allt präglas av lovsång till Gud, vår Skapare och Frälsare. Inte ens något tempel finns det längre i den profetiska visionen. Kyrkan har då gjort sitt och behövs inte mer. Allt är kult, allt är gudstjänst och lovsång. Vi har en psalm i den nya finlandssvenska psalmboken, psalmen 295, som jag lärde känna på 70-talet i den östafrikanska väckelsen där den var något av en lystringssång. Där finns detta framtidsperspektiv uttryckt med följande sköna ord:

"När hela skapelsen blir fri
vid tidens slut en gång
skall jord och himmel stämma in
och sjunga Lammets sång."

Liite 21) Valtiovallan tervehdys: Ministeri Ulla-Maj Wideroos

Bästa festpublik!

Det har varit intressant att följa med rapporteringen från de pågående riksomfattande hembygdsdagarna. Alla har vi ju en hembygd den ser bara olika ut. Men hembygden är garanterat lika viktig för oss alla oberoende varifrån vi kommer. Temat "En tvåspråkig hembygd" är naturligtvis mycket aktuellt även om många av oss kommer från väldigt enspråkiga förhållanden både svenska och finska. Ändå blir tvåspråkigheten allt vanligare.

Tvåspråkigheten mår bra av att diskuteras precis som ni har gjort under dessa dagar. Vi behöver ökad förståelse både för den enspråkiga och den tvåspråkiga vardagen. Båda våra nationalspråk behöver en stark grund och goda möjligheter att utvecklas sida vid sida. För oss alla är modersmålet starkt förknippat med hembygden och genom att koppla ihop dessa båda till ett tema så uppstår ett klart mervärde. Förhoppningsvis skall det som diskuterats under dessa dagar också ge eko i framtiden och bidra till att utveckla vår tvåspråkiga verklighet.

Kaksikielisyydestä kannattaa keskustella juuri niin kuin te olette näiden kahden päivän aikana tehneet. Meidän pitäisi ymmärtää paremmin niin yksikielistä kuin kaksikielistäkin arkea. Molemmat kansalliskielemme tarvitsevat vahvan perustan ja hyvät mahdollisuudet kehittyä rinta rinnan. Äidinkieli on meidän kaikkien kohdalla voimakkaasti sidoksissa kotiseutuun ja kun nämä kaksi asiaa yhdistetään yhdeksi teemaksi, molemmat saavat selkeää lisäarvoa. Toivottavasti se, mistä täällä näiden kahden päivän aikana keskustellaan, vaikuttaa myös tulevaisuudessa ja auttaa kehittämään kaksikielistä ympäristöämme.

En fungerande tvåspråkighet och en fungerande tvåspråkig service är viktigt också ur regeringens synvinkel. Den relativt nya språklagen ger både förpliktelser och möjligheter, men den ställer också krav på oss som kunder. Hela den statliga förvaltningen granskas utgående från de krav som språklagen ställer och man går på allvar in för att uppfylla lagens anda. Vid nyanställningar läggs speciell vikt vid språkkunskaper och några förvaltningar har ett separat språktillägg för sådana som jobbar inom kundservice. Bland annat polisen, rättsväsendet, tullen och skatteförvaltningen har tagit dylika system i bruk.

Det är naturligtvis ett bra sätt att uppmuntra till bättre språkkunskaper, men ett av de bästa sätten är naturligtvis om tjänstemännen får en möjlighet att i praktiken använda sina kunskaper. Det i sin tur förutsätter att kunden använder sitt eget modersmål. Det kravet tycker jag att vi skall ställa på varandra tala ditt eget språk och ge tjänstemännen en möjlighet att betjäna dig på ditt modersmål!

Sen är det naturligtvis förvaltningens sak att se till att servicen på båda språken också fungerar i praktiken. På den fronten finns det jobb att göra både i kommunerna och i statsförvaltningen.

Hembygden formar oss alla. Den miljö, den kultur, det näringsliv vi har runt omkring oss gör oss till de människor vi är och blir. Alltså blir vi olika. Men för alla är bakgrunden lika värdefull och värd att vara stolt över. Precis som vi skall vara stolta över den hembygd som är vår nuvarande livsmiljö. Många av oss har en tendens att vara närblinda vi ser inte riktigt alla de fördelar som vår egen hembygd bjuder oss. Därför har era hembygdsdagar en speciell funktion som inte är alldeles liten: tala om hembygden, skryt på din hembygd, berätta varför den är bäst, var stolt över din hembygd! Det är ingen annan som känner din hembygd så bra som du själv du är den bästa reklamen för din egen hembygd. Samma sak gäller språket oberoende av om det är finska eller svenska, eller varför inte din egen dialekt. Det är du själv som sätter värdet på ditt språk genom ditt sätt att använda det.

Kotiseutu muovaa meitä kaikkia. Ympäristö, kulttuuri ja seudun elinkeinoelämä muovaavat meistä sellaisia ihmisiä kuin olemme ja joiksi tulemme. Toisin sanoen olemme hyvin erilaisia. Mutta oma tausta on kaikille yhtä arvokas ja siitä on syytä olla ylpeä. Aivan samalla tavalla meidän tulee olla ylpeitä myös nykyisestä kotiseudustamme. Monella meistä on taipumusta lähisokeuteen emme aina näe kaikkia kotiseutumme tarjoamia etuja. Sen vuoksi teidän kotiseutupäivillänne on erityinen tehtävä eikä se ole lainkaan mitätön: puhukaa kotiseudustanne, keuhkaa kotiseutuanne, kertokaa miksi se on paras, olkaa ylpeitä kotiseudustanne! Kukaan muu ei tunne kotiseutuanne paremmin kuin te te olette jokainen oman kotiseutunne paras mainos. Sama koskee kieltä huolimatta siitä onko kyse suomesta vai ruotsista, tai vaikkapa omasta murteesta. Jokainen antaa itse arvons omalle kielelleen käyttämällä sitä.

I ett tidevarv som vårt fyllt av stress och tidsbrist är det ibland hälsosamt och nödvändigt att stanna upp ett tag och se sig omkring. Se allt det värdfulla, vackra och njutbara som bara vår egen hembygd kan bjuda på. Därför vill jag avsluta med en dikt skriven av Börje Ahlöö:

Dag av glas

Denna dag av glas skall vi inte
trampa sönder
i vår barnsliga iver
att hinna få gjort så mycket som möjligt
på så kort tid som möjligt
Nej vi skall gå stilla till vårt arbete
och sköta sysslorna med varlig hand
Och när det sedan blir kväll
skall vi tacka försynen
för att vi fått ha en dag av glas
och för att ingenting gått sönder.

Lasinen päivä

Tätä lasista päivää alkäämme
tallatko rikki
lapsellisessa innossamme
ehtiä saada tehdyksi niin paljon
kuin mahdollista niin
nopeasti kuin mahdollista
Ei, menkäämme tyynesti työhömmе
ja hoitakaamme toimmemme varovin käsin
Ja kun sitten tulee ilta
kiittäkäämme kaitselmusta
että olemme saaneet
pidellä lasista päivää
ja ettei mikään ole mennyt rikki

Liite 22) Pekka Laaksosen päätöspuhe

Arvoisat valtakunnallisten kotiseutupäivien osanottajat
Bästa deltagare i de riksomfattande hembygdsdagarna

On aika kiittää teitä vaasalaisia ja koko Pohjanmaan kotiseutuväkeä siitä, että olemme saaneet tulla viettämään näitä kotiseutupäiviä tänne teidän maillenne kauniiseen kaupunkiinne ja retkien aikana pistäytymään myös Merenkurkun karuille rannoille ja sisämaan kiinnostaviin kulttuurikohteisiin. Olemme oppineet täällä paljon. Nämä ovat ensimmäiset kaksikieliset kotiseutupäivät.

Det är för oss värdefullt, att hembygdsdagarna är en del av Vasa stads 400-årsjubileum. För oss är det naturligtvis också trevligt att vi har kunnat arrangera våra hembygdsdagar en tid före de egentliga huvudfestligheterna, för på detta vis har vi nu kunnat förstärka vårt vetande om Vasa. Men samtidigt vågar vi också tro, att vi för vår del, genom våra seminarier, diskussionskammare och rådgivningspunkter, har kunnat ge Vasa jubileumsår ett intressant innehåll, en meningsfull substans.

Kaksikielisyyteen liittyvän tieteellisen ja käytännöllisen pohdinnan lisäksi on vaihdettu kokemuksia monista käytännön asioista: korjausrakentamisesta, museoesineiden turvallisuudesta, valokuvien ja asiakirjojen arkistoinnista, kansallispuvuista, sukututkimuksesta ja kotiseutuhistorioiden kirjoittamisesta. Kaikki tärkeitä asioita kotiseututyössä.

Kotiseutupäivät ovat jälleen kerran tarjonneet oivallisen mahdollisuuden samojen ongelmien parissa työskenteleville ihmisille mielipiteiden ja kokemusten vaihtoon ja ennen muuta me muualta tulleet olemme voineet nähdä, miten asioita on hoidettu täällä Pohjanmaalla. Luulen, että moni idea ja oivallus lähtee täältä jatkokehittelyyn muualle Suomeen. Ehkä kotiseutupäivien erinomainen organisointi ja toteuttaminen on toisaalta antanut osaltaan uusia virikkeitä ja haasteita myös Vaasan seudun kotiseutuväen vastaiselle yhteistoiminnalle.

Mistä kotiseututyössä oikeastaan on kysymys? Ei oikeastaan sen kummemmasta kuin että osaisimme toimia niin, että ihmisten olisi hyvä ja turvallista elää uudella tai vanhalla kotiseudullaan, että he tunsivat sen historian ja nykyisyyden ja että heillä olisi mahdollisuus osaltaan vaikuttaa sen tulevaisuuteen. Yksinkertaisia mutta isoja asioita.

Hasse Stagnäs hänvisar i hembygdsdagarnas programbok till en undersökning, som påvisar att kulturell aktivitet och socialt kapital eller en bekant omgivning och människor, är den bästa vägen till god hälsa och hög ålder. Som vi vet har de svenskspråkiga i Österbotten och på Åland uppfyllt dessa indikatorer på bästa sätt.

Hieman leikkimielin nousee mieleen kysymys, millaisia tuloksia saataisiin, jos tutkittaisiin suomalaista kotiseutuväkeä samasta näkökulmasta? Mehän olemme kulttuurisesti aktiivista ja runsain sosiaalisin pääomin varustettua joukkoa ja keskimäärin verraten varttunutta. Kotiseutuliiton hallitus voisi ottaa selvittääkseen, miten paljon aktiivinen kotiseututyö pidentää ja parantaa ihmisen elämää.

Oli erinomainen asia, että Vaasan kotiseutupäivien teemaksi otettiin kaksikielinen kotiseutu. Niin kuin nämä päivät ovat osoittaneet, se on monella tavoin ajankohtainen aihe. Iloitsin suuresti siitä, että suomenkielisen radion ykkösohjelma on koko kesän lähettänyt suomenruotsalaisuutta käsitteleviä ohjelmia: henkilökuvia ja keskusteluja. Se osoittaa, että tiedon tarvetta on moniaalla. Vaasassa on luontevaa tähdentää myös sitä, että samanlaista laajamittaista pohdiskelua kannattaisi käydä myös pohjoismaisen yhteistyön vaiheista. Ainakin kotiseututyön alalla meidän on taas aika aktiivisemmin rakennella yhteisiä hankkeita, yhteinen historiamme velvoittaa meitä siihen.

Ett stort tack till alla de, som har deltagit i arrangemangen kring dessa hembygdsdagar. Lycka, glädje och framförallt en framtid full av arbetsglädje, önskar vi det 400-åriga Vasa. Vi ses om ett år i Salo.

Parhaat kiitokset vielä kaikille niille, jotka ovat osallistuneet näiden kotiseutupäivien järjestelyihin. Onnea, iloa ja ennen muuta työntäyteistä tulevaisuutta 400-vuotiaalle Vaasalle. Vuoden päästä tapaamme Salossa.

Liite 23) Kotiseutuliiton vuosikokouksen esityslista

SUOMEN KOTISEUTULIIITTO

Vuosikokous 2006

Academill-rakennuksen, Academi-Sali, Vaasa, perjantai 4.8.2006 klo 15.00 16.25

PÖYTÄKIRJA

1. **Vuosikokouksen avaus**
Liiton puheenjohtaja Pekka Laaksonen avasi kokouksen.
2. **Kotiseututyön ansiomitalien luovutus**
Liiton puheenjohtaja Pekka Laaksonen, hallituksen puheenjohtaja Heikki Kukkonen ja toiminnanjohtaja Markku Tanner luovuttivat kotiseututyön ansiomitalin 15 henkilölle. Liite
3. **Vuoden 2006 kaupunginosan palkitseminen**
4. **Vuoden 2006 kotiseututeko**
5. **Vuosikokouksen järjestäytyminen**
Päätös: Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin kaupunginjohtaja Markku Lumio sekä sihteereiksi liiton toiminnanjohtaja Markku Tanner ja järjestösihteeri Juhani Railo.
6. **Pöytäkirjantarkistajien valinta**
Päätös: Vuosikokouksen pöytäkirjantarkistajiksi valittiin Erkki Peräinen ja Liisa Peräinen Keuruulta.
7. **Ääntenlaskijoiden valinta**
Päätös: Ääntenlaskijoiksi valittiin Eeva Eberhardt Kärsämäeltä ja Sinikka Väyrynen Juuasta.
8. **Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen**
Liiton sääntöjen 8 :n mukaan vuosikokous pidetään touko-syyskuun aikana valtakunnallisten kotiseutupäivien yhteydessä, ja siitä on ilmoitettava vähintään kaksi viikkoa ennen kirjallisesti jokaiselle jäsenelle. Kokouskutsu on lähetetty 2.5.2006 kaikille liiton jäsenyhteisöille ja 3.5.2006 kannattajajäsenille. Liitteet 1-2.

Hallituksen ehdotus: Todetaan kokouksen äänivaltaiset osanottajat. Vuosikokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin, että kokouksessa oli edustettuna 141 yhteisöä ja 321 ääntä. Päätösehdotus hyväksyttiin. Liite 3.
9. **Kokouksen työjärjestyksen vahvistaminen**
Hallituksen ehdotus: Vuosikokoukselle vahvistetaan seuraava työjärjestys.

Päätös: Esityslista vahvistettiin työjärjestykseksi. Liite 4
10. **Vuosikokouksen vaalivaliokunnan asettaminen**
Liiton edellinen vuosikokous, joka pidettiin Lahdessa 10.6.2005, asetti valtuuston vaalia valmistelevaan valmisteluvaliokunnan. Sen puheenjohtajana on toiminut Matti Rossi Oulusta sekä jäseninä Esa Hassinen Lahdesta, Tuomas Hautajoki Vihannista, Seppo Hallman Tuusniemeltä, Pirjo Hietala Imatralta, Hanna Järviluoma Nivalasta, Raimo Kukko Espoosta, Ossi Liiten Kemistä, Heimo Salomaa Vaasasta ja Kauppi Virkkala Kaustiselta. Jäsenyhteisöjen ja niiden maakunnallisten kokousten esitysten pohjalta valmisteluvaliokunta on tehnyt ehdotuksen vuosikokouksen henkilövaaleja varten.

Hallituksen ehdotus: Vuosikokous päättää, että valmisteluvaliokunta toimii tarvittaessa myös tämän kokouksen vaalivaliokuntana.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

11. **Suomen Kotiseutuliiton toiminta ja talous edellisellä toimikaudella**

Selonteon esitti hallituksen jäsen Marja Lepola.

Hallituksen ehdotus: Selonteko merkitään tiedoksi.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

12. **Vuoden 2007 Valtakunnallisten kotiseutupäivien pitopaikan ja ajankohdan vahvistaminen**

59. Valtakunnallisten kotiseutupäivien järjestämisoikeuden hallitus on myöntänyt Salon kaupungille ja Salon seudulle. Päivien ajankohdaksi on hyväksytty 9.-12.8.2007 ja yleisteemaksi "Savumerkistä kännykkään"

Hallituksen ehdotus: Vuosikokous vahvistaa 59. Valtakunnallisten kotiseutupäivien pitopaikaksi Salon kaupungin ja Salon seudun, ajankohdaksi 9.-12.8.2007 ja yleisteemaksi "Savumerkistä kännykkään".

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätöksen jälkeen kaupunginjohtaja Matti Rasila toivotti kokouksen osanottajat tervetulleeksi Saloon vuonna 2007.

13. **Liiton lähiajan toiminnan päälinjat**

Hallitus ja valtuusto ovat päättäneet ehdottaa liiton vuosikokoukselle lähiajan toiminnan painopistealueiksi seuraavia:

- kotoutumisen edistäminen kotiseututyössä
- kulttuuriympäristön hoito kaavoituksessa
- kotiseutujulkaisujen tekeminen ja rahoitus

Asian esitteli hallituksen puheenjohtaja Heikki Kukkonen.

Hallituksen ehdotus: Selonteko hyväksytään ja painopistealueet vahvistetaan.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

14. **Valtuuston jäsenten palkkioiden määrääminen**

Hallituksen ehdotus: Päätetään entisen käytännön mukaisesti, että valtuuston jäsenille ei makseta kokouspalkkioita mutta matkakulut korvataan valtion matkustussäännön mukaisesti.

Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin.

15. **Valtuuston jäsenten valitseminen kaudeksi 2007-2008**

Valtuuston jäsenistä ovat erovuorossa vuoden 2006 lopussa seuraavat henkilöt:

Maakuntia edustavat jäsenet:

Etelä-Karjala	agrologi Seppo Nevalainen, Lappeenranta (2003-2006)
Häme	maisema-arkkitehti Kaija Uusitalo, Loppi (2003-2006)
Itä-Uusimaa	maanviljelijä Henrik Sjölund, Myrskylä (2003-2006)
Keski-Pohjanmaa	yhteiskuntatiet.tohtori Erkki Kujala, Toholampi (2005-2006)
Keski-Suomi	rehtori Reijo Rantanen, Konnevesi (2005-2006)
Kymenlaakso	fil.maisteri Hannu Tapiola, Kotka (2003-2006)
Lappi	fil.maisteri Henri Nordberg, Tornio (1999-2006)
Pohjanmaa	fil.maisteri Jaakko Linkamo, Vaasa (2001-2006)
Pohjois-Pohjanmaa	lehtori Helena Palosaari, Kuusamo (1997-2006)
Päijät-Häme	uutispäällikkö Heikki Mantere, Hollola (2001-2006)
Uusimaa	lautamies Taisto Mäntynen, Vantaa (2003-2006)
Varsinais-Suomi	museotoimenjohtaja Juhani Kostet, Turku (2005-2006)

Muu jäsen**fil.tohtori h.c. Samuli Onnela, Sodankylä (1993-2006)**

Kymenlaakson edustaja Hannu Tapiola on eronnut valtuustosta kesken toimikauden muutettuaan pois Kymenlaaksosta.

Valmisteluvaliokunta on tehnyt ehdotuksensa maakunnallisten valmistelukokousten, maakunnallistenliittojen, alueellisten ja valtakunnallisten jäsenjärjestöjen, jäsenyhdistysten ja jäsenkuntien tekemien esitysten pohjalta. Valmisteluvaliokunnan puheenjohtaja Matti Rossi esitteli valiokunnan ehdotuksen vuosikokoukselle.

Valmisteluvaliokunnan ehdotus:

Vuosikokous valitsee valtuustoon Kymenlaakson edustajaksi toimikaudeksi 2006 johtaja Eero Niinikosken Kuusankoskelta.

Vuosikokous valitsee valtuustoon vuosiksi 2007-2008 seuraavat henkilöt:

Maakuntia edustavat jäsenet:

Etelä-Karjala	agrologi Seppo Nevalainen, Lappeenranta
Häme	kehittämispäällikkö Tarmo Palonen, Hämeenlinna
Itä-Uusimaa	maanviljelijä Henrik Sjölund, Myrskylä
Keski-Pohjanmaa	yhteiskuntatiet. toht. Erkki Kujala, Toholampi
Keski-Suomi	agronomi Terttu Hentinen, Joutsa
Kymenlaakso	yhteiskuntatiet.maisteri Leena Niskanen, Virolahti
Lappi	fil.maist. Henri Nordberg, Tornio
Pohjanmaa	eläkekäsittelijä Annikki Rautamäki, Vähäkyrö
Pohjois-Pohjanmaa	kotiseutuneuvos Toivo Hyyryläinen, Yli-Ii
Päijät-Häme	amanuenssi Esa Hassinen, Lahti
Uusimaa	yrittäjä Marjo Matikka, Espoo
Varsinais-Suomi	museonjohtaja Juhani Kostet, Turku

Muu jäsen

professori Janne Vilkkumäki, Jyväskylä

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin.

16. Valmisteluvaliokunnan asettaminen vuoden 2007 vuosikokouksen henkilövaaleja varten

Hallitus esittää, että vuosikokous asettaa valmisteluvaliokunnan valmistelevaan vuoden 2007 vuosikokouksen henkilövaaleja.

Valmisteluvaliokuntaan päätetään valita puheenjohtaja sekä sopivaksi katsottava määrä jäseniä.

Päätös:

Valmisteluvaliokuntaan valittiin puheenjohtajaksi Matti Rossi Oulusta ja jäseniksi Maarit Grekula, Oulainen, Seppo Hallman, Tuusniemi, Raimo Joronen, Seinäjoki, Hanna Järviluoma Nivala, Veli-Matti Karppinen, Kajaani, Ossi Liiten Kemi, Samuli Onnela, Sodankylä ja Kauppi Virkkala Kaustinen.

17. Ilmoitusasiat

- Järjestösihteeri Juhani Railo käytti puheenvuoron, jossa hän kiitti liiton jäsenyhteisöjä ja niissä toimivia ihmisiä hyvästä yhteistyöstä.
- Puheenjohtaja luki liiton kunniajäsenen, professori Aarne Laurilan tervehdyksen vuosikokoukselle.

18. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.25.

Vaasassa, 4.8.2006

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Markku Lumio
kokouksen puheenjohtaja

Markku Tanner
sihteeri

Juhani Railo
sihteeri

Olemme tarkistaneet pöytäkirjan ja todenneet sen kokouksen kulun ja tehtyjen päätösten mukaiseksi

Erkki Peräinen

Liisa Peräinen

Liite 24) Kotiseututyön ansiomitalistit - tiedote

Valtakunnalliset kotiseutupäivät Vaasassa 2.6. elokuuta 2006

TIEDOTE

Vapaa julkaistavaksi 4.8. kello 15

Suomen Kotiseutuliiton vuosikokous, Academill, Vaasa

Kotiseututyön ansiomitalistit 2006

Suomen Kotiseutuliiton korkeimman tunnustuksenosoituksen, Kotiseututyön ansiomitalin, on saanut 15 kotiseututyössä ansioitunutta henkilöä. Mitalit luovutettiin perjantaina Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksessa Vaasassa. Ansiomitalin saivat: Einar Ahlberg, Ylistaro

Peter Båsk, Mustasaari

Eila Erkkilä, Vähäkyrö

Anna-Liisa Happonen, Tuusniemi

Jouni Harju, Kristiinankaupunki

Harri J. Heikkilä, Iitti

Esko Hoikka, Torshälla, Ruotsi

Osmo Hänninen, Kuopio

Pekka Kettunen, Kontiolahti

Perttu Koillinen, Raisio

Toivo Loukola, Haapamäki

Tuure Nyberg, Kuusankoski

Arja Salmi, Espoo

Hillevi Vesterinen, Mikkeli

Jaakko Ylitalo, Rovaniemi

Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Einar Ahlberg, Ylistaro

Einar Ahlberg on työskennellyt ansiokkaasti Etelä-Pohjanmaan kulttuurin ja menneisyyden tuntemuksen hyväksi toimimalla Etelä-Pohjanmaalla mm. maakuntaliiton kulttuuri- ja kunnallisasiaihin sihteerinä, kulttuurirahaston hoitokunnan jäsenenä ja asiamiehenä sekä kotiseutu- ja museoyhdistyksen hallituksen jäsenenä ja varapuheenjohtajana. Ylistarossa hän on toiminut mm. kunnan kulttuurilautakunnan puheenjohtajana.

Lisäksi hän on toimittanut Etelä-Pohjanmaan maakuntaliiton julkaisusarjan "Kytösavut" osat XII XVI, "Etelä-Pohjanmaan historia" -sarjan osat V ja VI sekä teoksen "Eteläpohjalaisia elämäkertoja III".

Intendentti Peter Båsk, Mustasaari

Peter Båsk työskentelee Mustasaaren museo- ja kulttuurikeskus Stundarsin intendenttinä.

Sitä ennen hän toimi Stundarsin toiminnanjohtajana vuosina 1984-2005.

Hän on myös toiminut aktiivisesti Stundarsin kotiseutuyhdistyksessä Stundars hembygdsförening r.f:ssä ja oli Suomen Kotiseutuliiton valtuuston ensimmäinen Pohjanmaan valtuutettu. Hän on kehittänyt aktiivisesti kotiseutuyhdistyksestä ammattimaisen ja omaleimaisen kulttuuri-instituution, jossa toimii mm. lasten ja nuorten kuvataidekoulu.

Hän on myös johtanut menestyksekkäästi Stundarsin kaksikielistä kesäteatteria vuosina 1990-2000.

Båskille on myönnetty Svenska kulturfondenin kulttuuripalkinto sekä Mustasaaren kunnan kulttuuripalkinto.

Toimittaja Eila Erkkilä, Vähäkyrö

Eila Erkkilä on osallistunut aktiivisesti Vähäkyrön ja Etelä-Pohjanmaan kulttuuriperinnön vaalimiseen. Hän on kirjoittanut kotiseututyöhön, ympäristöhoitoon ja rakennuskulttuuriin liittyviä artikkeleita sekä osallistunut Vähäkyrön kuvateoksen sekä Vähäkyrön Ojaniemen Kylähistorian tekemiseen.

Eila Erkkilä on ollut Vähäkyrö-Seuran jäsen jo viime vuosisadan puolivälistä, seuran perustamisesta, lähtien. Viime vuosina hän on ollut myös seuran johtokunnan jäsen ja sihteeri.

Hän on myös Etelä-Pohjanmaan murreseuran perustaja- ja johtokunnan jäsen sekä Etelä-Pohjanmaan historiallisen seuran perustajajäsen. Lisäksi hän on toiminut Suomen heimot -yhdistyksen, Seinäjoen Kalevalaisten Naisten ja Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus -yhdistyksen johtokuntien jäsenenä.

Emäntä Anna-Liisa Happonen, Tuusniemi

Anna-Liisa Happonen on vaikuttanut aktiivisella toiminnallaan lukuisissa tuusniemeläisissä yhdistyksissä ja paikallista perinnettä tallentavissa hankkeissa, mm. Oikeihen immeisten Tuusniemi valokuvien -kirjan ja Oikeessä Patteessa; perinne ja tapakirja -teoksen teossa.

Hän oli Suomen Kotiseutuliiton valtuuston jäsen v. 2001-2005 sekä on Tuusniemen Kotiseutuyhdistyksen johtokunnan puheenjohtaja vuodesta 1988 lähtien. Hän on myös Pohjois-Savon kotiseutuyhdistysten liiton puheenjohtaja. Lisäksi hän on Savon kielen seuran aktiivijäsen ja osallistunut ansioituneesti savon murteen vaalimiseen.

Merikapteeni Jouni Harju, Kristiinankaupunki

Jouni Harju on arvostettu merihistorian harrastaja, asiantuntija, kansainvälisen tason tutkija ja pienoismallien rakentaja. Hän on ollut perustamassa Kristiinankaupungin Merimuseota ja -makasiinia sekä merihistoriallista yhdistystä. Hän myös toimii yhdistyksen puheenjohtajana ja Merimuseon museonhoitajana.

Kunnallisneuvos Harri J. Heikkilä, Iitti

Harri J. Heikkilä toimi Iitin kunnanjohtajana vuodesta 1962 lähtien eläkkeelle jäämiseensä vuoteen 1993 saakka. Luettelo hänen luottamustoimistaan ja ansioistaan kotiseututyössä on pitkä.

Hän on ollut mm. Suomen Kotiseutuliiton valtuuston jäsen vuosina 1979-1989, hallituksen jäsen vuosina 1990-2000 ja hallituksen puheenjohtaja vuonna 1993. Hän on toiminut myös Kymenlaakson maakuntaliiton kotiseututoimikunnan puheenjohtajana vuodesta 1974 lähtien ja Iitin musiikkijuhlayhdistyksen puheenjohtajana yhdistyksen perustamisesta vuodesta 2002 lähtien.

Harri J. Heikkilä on saanut Suomen Leijonan Ritarikunnan ritarimerkin vuonna 1978, Suomen Kotiseutuliiton harrastusmitalin vuonna 1984 ja Suomen Kunnallisliiton hopeisen ansiomerkin vuonna 1979 ja kultaisen vuonna 1989.

Kurssi- ja opintopiirien ohjaaja Esko Hoikka, Torshälla, Ruotsi

Esko Hoikka on kehittänyt ansiokkaasti ruotsiin muuttaneiden haapajärveläisten kotiseututyötä. Hän oli perustamassa Mälardalenin Haapajärvi-Seuraa vuonna 1970 ja on toiminut pitkään seuran puheenjohtajana. Hän on myös Törshallan suomalaisen seuran puheenjohtaja. Lisäksi hän on ollut Eskilstunan valtuustossa ja sosiaalilautakunnassa.

Esko Hoikka on vaikuttanut Suomen television lähetyksien ja suomenkielisten radiolähetysten ulottamiseen Mälarin laaksoon, suomenkielisten koululuokkien perustamiseen ja suomalaisen koulun perustamiseen Eskilstunaan ja suomenkielisten vanhustentalo-osastojen perustamiseen seudulle. Parhailaan hän toimii suomenkielisen hallintoalueen saamiseksi Mälarin laaksoon. Hänen aloitteestaan on myös aloitettu tutkimus Ruotsiin muuttaneista haapajärveläisistä.

Professori emeritus Osmo Hänninen, Kuopio

Osmo Hänninen on yhdistänyt onnistuneesti akateemiseen uransa ja valtakunnallisen, maakunnallisen että paikallisen tason kotiseututyönsä.

Osmo Hänninen on toiminut pitkään Kuopion yliopiston ja sitä edeltäneen Kuopion korkeakoulun fysiologian professorina ja myös yliopiston vararehtorina ja rehtorina. Hän on myös vaikuttanut tiedeyhteisönsä ja maakuntansa humanistisiin sivistysperinteisiin.

Hän on savolaisuuden väsymätön puolestapuhuja siitä huolimatta, että hän ei ole syntyperältään savolainen. Hän on Savon kielen seuran perustajajäsen ja toiminut alusta saakka, vuodesta 1982 lähtien, seuran puheenjohtajana. Seurasta on kehkeytynyt hänen johdolla merkittävä kulttuurivaikuttaja Savossa.

Erikoissairaanhoidaja Pekka Kettunen, Kontiolahti

Pekka Kettunen on ollut johtavassa asemassa sekä Kontiolahden kunnallispolitiikassa että kotiseututyössä.

Kettunen on toiminut pitkään Kontiolahti-seuran puheenjohtajana ja vaikuttanut merkittävästi mm. Kontiolahden Kotiseutukeskuksen syntyyn ja kehittämiseen sekä perinteisten työtapojen osaamisen elvyttämiseen seudulla.

Lisäksi hän on toiminut Kontiolahden kunnanhallituksen puheenjohtajana ja on myös kunnanvaltuuston jäsen.

Perttu Koillinen, Raisio

Perttu Koillinen teki pitkän työuran Varsinais-Suomen liitossa toiminnanjohtajana ja organisaatiomuutoksen jälkeen maakuntajohtajana, josta virasta hän jäi eläkkeelle vuonna 1998. Eläkkeellä ollessaan hän on laatinut mm. Vakka-Suomen bibliografian 1900-1999.

Perttu Koillinen on ollut Suomen Kotiseutuliiton valtuuston jäsen vuosina 1972-1975 ja 1999-2000 sekä liiton hallituksen jäsen vuosina 1976-1984 ja 1987-1998.

Koillisella on ollut suuri määrä muitakin luottamustehtäviä. Hän on toiminut mm. Varsinais-Suomen Matkailuyhdistyksen puheenjohtajana ja Suomen Matkailuliiton hallituksen jäsenenä sekä Turun yliopiston neuvottelukunnan jäsenenä.

Lehtori Toivo Loukola, Haapamäki

Toivo Loukola on osallistunut aktiivisesti Keuruun ja erityisesti Haapamäen kulttuuriperinnön säilyttämiseen, paikkakunnan asuinviihtyvyyden parantamiseen, koulutuksen ja harrastustoiminnan kehittämiseen, elinkeinotoiminnan vahvistamiseen ja asuntotuotannon lisäämiseen.

Hän on toiminut kunnanhallituksen asettaman Haapamäen jaoston puheenjohtajana sekä matkailulautakunnan puheenjohtajana. Seurakunta on rakentanut hänen aloitteestaan vanhan pappilan navetasta kulttuurikeskus Kamanan. Hän on osallistunut myös kahden muun arvokkaan rakennuksen ja Porin-Haapamäen rautatien säilyttämishankkeisiin.

Tuure Nyberg, Kuusankoski

Tuure Nyberg on toiminut Kuusankosken kotiseutu- ja museolautakunnassa vuodesta 1957 lähtien, vuosina 1973-1987 puheenjohtajana sekä kaupunginmuseon johtokunnan puheenjohtajana 1988-1992. Hän on Kuusankoski-Seuran perustajajäsen ja toiminut myös sen puheenjohtajana.

Hän on koonnut lapsuuden maisemastaan kyläkirjan ”Naukujasta Naukioksi”. Tuure Nybergille on myönnetty aiemmin mm. Suomen Kotiseutuliiton kansallisen kulttuurin juhluvuoden mitali sekä Kymenlaakson maakuntaliiton mitali kunnianosoitukseksi hänen tekemästään kotiseututyöstä.

Ryhmäpäällikkö Arja Salmi, Espoo

Arja Salmi on tehnyt laajasti kotiseututyötä Espoon ja erityisesti Leppävaaran kaupunginosan puolesta. Hän on ollut pitkään Espoon kaupunginosayhdistysten Liiton hallituksen jäsen ja toiminut myös liiton puheenjohtajana.

Arja Salmi on Leppävaara-seuran perustajajäsen ja pitkäaikainen puheenjohtaja. Hän on perustanut seuran julkaiseman Lepuski-lehden vuonna 1992, toiminut alusta alkaen lehden toimituskunnan vetäjänä ja vuodesta 1998 lähtien myös päätoimittajana. Hänet tunnetaan myös Leppävaaran Raittikarnevaalit -kaupunginosatapahtuman perustajana.

Hän on toiminut monin tavoin kaupunginosan kulttuuriperinnön tallentamiseksi ja säilyttämiseksi sekä osallistunut aktiivisesti kaupunginosan suunnitteluun. Hän on tehnyt myös laajaa yhteistyötä koulujen, yritysten sekä muiden yhdistysten ja yhteisöjen kanssa.

Ostopäällikkö Hillevi Vesterinen, Mikkeli

Hillevi Vesterinen toimi pitkään, vuodesta 1984 vuoteen 2005, Mikkeli-Seuran puheenjohtajana ja useita vuosia myös Suomen Kotiseutuliiton valtuustossa Etelä-Savon edustajana. Hän tekee edelleen aktiivisesti kotiseututyötä monissa toimikunnissa, toimii aihealueen asiantuntijana ja käy usein puhumassa ja luennoimassa kotiseututyöstä erilaisissa tilaisuuksissa. Hän toimii myös paikallisen harrastajateatteri Teatteri Tuikun ohjaajana ja Mikkelin Taideyhdistyksen sihteerinä.

Hillevi Vesterinen on kirjoittanut runsaasti kotiseutu- ja historia-aiheisia tekstejä mm. ”Emma Irenen tyttäret” -runoteoksen sekä ”Lemmittyjen leposijat” -kirjan, joka kertoo Mikkelin pohjoisen vanhan hautausmaan vainajista. Vuonna 1995 hänelle myönnettiin Mikkeli-palkinto tunnustukseksi kotiseututyöstään.

Edunvalvontapäällikkö Jaakko Ylitalo, Rovaniemi

Jaakko Ylitalo on toiminut Lapin maakuntaliiton ja sen työn jatkajan Lapin liiton kotiseutuasioista vastaavana toimihenkilönä ja Suomen Kotiseutuliiton yhdyshenkilönä vuodesta 1974 alkaen. Hän oli myös Kotiseutuliiton valtuuston jäsen vuosina 1987-2005, viimeksi valtuuston varapuheenjohtaja 2001-2005.

Lapin maakuntaliitto on tallentanut Lapin lähihistoriaa keräämällä eri tavoin tietoa Lapin ihmisten elämästä sota-aikana, sitä seuranneesta evakkoajasta ja tuhotun Lapin jälleenrakentamisesta. Jaakko Ylitalo on ollut keskeinen henkilö tämän tiedon tallentamisessa ja saattamisessa kirjoiksi.

Hän oli myös Lapin läänin rakennusperinne ry:n hallituksen jäsen vuodesta 1974 vuoteen 2002 saakka, jonka jälkeen hän on toiminut yhdistyksen valtuuston puheenjohtajana.

Hän on pitänyt lukuisia Lapin historiaan ja kotiseututyöhön liittyviä esitelmiä ja kirjoittanut artikkeleita maakunnallisiin ja paikallisiin julkaisuihin, mm. Tornionlaakson vuosikirjaan ja Jatuliin.

Jaakko Ylitalolle on myönnetty Suomen Kotiseutuliiton harrastusmitali vuonna 1991.

Lisätietoja

Toiminnanjohtaja Markku Tanner, Suomen Kotiseutuliitto, puh. 0400 307 189.

Liite 25. Vuoden 2006 kotiseututeko - tiedote

VUODEN 2006 KOTISEUTUTEKO

Tiedote

Vapaa julkaistavaksi 4.8. klo 15.00

Suomen Kotiseutuliiton vuosikokouksessa Vaasassa 4.8.2006 palkittiin Vuoden kotiseututeosta kangasalainen Ramppi-teatteri.

RAMPPI-TEATTERI KOTISEUDUN ASIALLA

Kangasalla toimivan Ramppi-teatterin keskeinen toimintaidea on jo usean vuoden ajan ollut tuottaa näyttämölle paikallisuudesta lähteviä mutta inhimilliseltä ja yhteiskunnalliselta sanomaltaan yleispäteviä teoksia. Teatterin toiminta-ajatus on siten vahvasti kotiseutuhenkkinen, mikä myös erottaa Ramppi-teatterin ohjelmiston useimmista muista suomalaisista kesäteattereista.

Ramppi-teatteri on kantaesittänyt 11 kotiseudun aiheista lähtevää näytelmää vuosina 1996 - 2006. Käsikirjoitukset ovat kotiseutuaatteelle tulenpalavasti omistautuneen professori, kirjailija Aulis Aarnion käsialaa. Esityksiä on käynyt katsomassa yli 42.000 katsojaa. Kesä 2006 oli teatterille ennätysellinen sekä myönteisen katsojapalautteen että yleisömäärien osalta. Teatterin 18 näytöksessä kävi yli 5300 katsojaa ja näytöskohtainen täyttöaste oli 97%, joka on valtakunnallisestikin ehdotonta huippua. Katsojia oli lähes 60 paikkakunnalta eri puolilta Suomea.

Ramppi-teatteri on puhdas harrastajateatteri, jossa talkoo- ja kotiseutuhenki ovat toiminnan kantavia elementtejä. Näyttelijöille ei makseta palkkioita, ei edes matkakorvauksia harvoja poikkeuksia lukuun ottamatta. Teatterin henkilökuntaan kuuluu noin 40 näyttelijää ikärakenteen ollessa 10 ja 70 vuoden välillä. Vuonna 2006 mukana oli 30 näyttelijää.

Kesän 2006 ohjelmistossa ollut näytelmä Hämärässä laulaa punakylkirastas (käsikirjoitus Aulis Aarnio, ohjaus Sina Kujansuu) liittyi Suomen eduskunnan sekä yleisen ja yhtäläisen äänioikeuden satavuotisjuhlallisuuksiin. Ramppi-teatteri halusi kunnioittaa näytelmällään niiden ihmisten panosta, jopa uhrauksia, jotka vaikeissa oloissa loivat edellytykset demokraattisen Suomen syntymiselle. Näytelmän alaotsikkona olikin haastavasti: "Kun Suomi syntyi Kangasalla 1900-1920".

Ramppi-teatterin tavoite onkin nostaa paikallisuus keskiöön ihmisen identiteetin muodostumisessa. Hämärässä laulaa punakylkirastas on malliesimerkki tavasta, jolla teatteri voi tätä johtoajatusta toteuttaa. Esitys avasi katsojalle paikallishistorian uudessa valossa ja auttoi myös paikkakunnalle muuttanutta kotoutumaan ja kiinnittymään uuteen kotiseutuunsa. Samalla teatteriesitys tarjosi tilaisuuden kytkeä paikallisuus yleisiin, maakunnallisiin, valtakunnallisiin, jopa kansainvälisiin puitteisiin.

Paikallisuus puhtaana paikallisuutenakin on arvokas asia, mutta se muuttuu ihmisen identiteetin käyttövoimaksi, kun se saa tuekseen kytkennän laajempiin yhteyksiin. Juuri nämä laajemmat yhteydet osoittavat sen keskeisen merkityksen, joka kotiseutuun kiinnittymisellä inhimillisenä vastavoimana on yhä enemmän globalisoituvassa maailmassa. Tämä oli Hämärässä laulaa punakylkirastas - näytelmän yksi keskeinen viesti nykyihmiselle.

Lisätietoja: www.ramppi-teatteri.net

Liite 26. Vuoden kaupunginosa tiedote

Tiedote

Vapaa julkaistavaksi 4.8. klo 15

VUODEN KAUPUNGINOSA 2006

Kontula-Seuran ehdotuksen perusteella Vuoden kaupunginosaksi 2006 on valittu Kontulan kaupunginosa Helsingistä. Kontukeskus, jonka muodostavat Kontula-Seura ja FC Kontu on aktivoinut ihmisiä ja tuonut Kontulaan erilaisia toimintoja ja lisännyt vaikutusmahdollisuuksia. Alueen kehittämisessä ovat olleet kaikki tahot mukana: kaupungin kiinteistöyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt, vuokrakiinteistöjen omistajat, kolmannen sektorin palveluiden tuottajat, seurakunta, poliisi, maahanmuuttajien omat järjestöt ja yksittäiset asukkaat.

Viime vuosien myönteinen kehitys on Kontulassa ollut silmiinpistävää. Erityisen onnistuneen hankkeena voidaan pitää jo vuonna 1996 alkanutta Lähiöprojektia, joka on parantanut taantumiskehityksen uhkaamien lähiöiden vetovoimaa.

Kontula on muodostunut monikulttuuriseksi lähiöksi, ja sen voidaan sanoa toimivan tiennäyttäjänä muille osille Suomea ja muille lähiöille.

Erityismaininnan ansaitsee myös Kontulan alueportaali www.kontula.com.

Vuoden kaupunginosan 2006 valintaraatiin kuuluivat toiminnanjohtaja Heidi Martikainen Tampereelta, fil.maisteri Harri Turunen Oulaisista ja toiminnanjohtaja Markku Tanner Suomen Kotiseutuliitosta.

Lisätietoja: toiminnanjohtaja Markku Tanner, 0400-307 189.

Liite 27) Pohjanmaan taidetoimikunnan tiedote

Kulttuuripalkinnot 2006

Pohjanmaan taidetoimikunta jakaa kuluvana vuonna kulttuuripalkintoja toimialueensa jokaiseen maakuntaan eli Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakuntaan. Kulttuuripalkinto myönnetään tunnustuksena merkittävästä pohjalaisesta kulttuuriteosta. Taidetoimikunnan taide- ja kulttuuripalkintona on taiteilija **Tuula Ylivinkan** teos "Näkijän pallo".

Pohjanmaan maakunnan alueella kulttuuripalkinnot myönnettiin professori **Irma Rewellille Vaasasta ja kirjailija Carita Nyströmille Korsnäsistä. Heidän palkintonsa jaettiin** Suomen Kotiseutuliiton valtakunnallisten päivien yhteydessä 4.8.2006.

Irma Rewell, alueoopperan perustaja ja kulttuurirahaston uurastaja

Musiikkisukujen verenperintö vaikuttaa vahvana Irma Rewellissä. Rewell on saanut musiikillisen perintönsä kaustislaiselta suvultaan. Hän on isän puolelta Kentalan ja äidin puolelta Isokankaan musiikkisukua.

Irma Rewell tunnetaan Vaasassa vahvana kulttuuripersonana. Hänen saavutuksensa vaasalaisen alueoopperan saralla ovat vertaansa vailla. Irma Rewell on tänä vuonna 50-vuotisjuhlavuottaan viettävän Vaasan Ooppera ry:n perustaja. Vaasan Ooppera on Tampereen Oopperan jälkeen Suomen toiseksi vanhin alueooppera ja innostanut toiminnallaan myös muita alueita perustamaan omia alueoopperoita. Nytemmin Vaasan Oopperan työtä jatkaa oopperasäätiö. Tänäkin vuonna Irma Rewell on mukana isoissa projekteissa. Häntä työllistävät Vaasan Oopperan 50-vuotisjuhlinta ja Vaasan kaupungin 400-vuotisjuhlien kulttuuritapahtumat

Suomen Kulttuurirahastoa ja sen Etelä-Pohjanmaan rahastoa Irma Rewell palveli 23 vuotta: ensin yhdeksän vuotta hoitokunnan jäsenenä ja varapuheenjohtajana ja sitten 14 vuotta asiamiehenä. Lokakuussa 2005 hän jätti tehtävät tohtori Juha Alarinnalle.

Vaasan Oopperan sekä Suomen Kulttuurirahaston ja Etelä-Pohjanmaan rahaston lisäksi Irma Rewell on ehtinyt olla mukana myös monessa muussa. Hänen aloitteestaan on Suomeen muun muassa perustettu englantilaisia leikkikouluja. Irma Rewell on tarmokas ja idearikas visionääri, jonka maine uusien laulajakykyjen löytäjänä on kiirinyt ympäri Suomen. Monet lahjakkuudet ovat löytäneet tiensä huipulle Irman tarkan korvan ja Vaasan Oopperan kautta. Oopperan johtajana Rewell on ollut sekä sinnikäs yrittäjä että herkkä ja palavasydäminen taiteilija.

Carita Nyström, kirjailija ja sanataiteen opetuksen uranuurtaja

Vaasalaissyntyinen kirjailija Carita Nyström julkaisi esikoisteoksensa *Denna värld är vår* vuonna 1975 yhdessä **Birgitta Bouchtin** kanssa. Esikoisteoksen jälkeen Nyströmilä on ilmestynyt teoksia joka vuosikymmenellä.

Pohjoismaista kirjallisuutta opiskellut Nyström on työskennellyt kulttuuritoimittajana ja Pohjanmaan taidetoimikunnan ruotsinkielisen kirjallisuuden läänintaiteilijana vuosina 1991-1993 ja taidetoimikunnan jäsenenä v.1995-2000. Palkittu kirjailija Nyström omistaa yhdessä aviomiehensä **Erik Ågrenin** kanssa Hantverk-kustantamon.

Viime vuosina Nyström on ollut aktiivinen muun muassa Interland-yhteistyössä, joka yhdistää Pohjanmaan taidetoimikunnan ja brittiläisen Yorkshiren alueen kirjailijoita. Kansainvälisen yhteistyön hedelmänä syntynyt antologia julkaistaan Vaasa LittFest Vasa 2006-kirjallisuusfestivaalin yhteydessä marraskuussa 2006.

Lasten sanataideopetuksen saralla Nyström on uranuurtaja. Hän perusti taidetoimikunnan toimialueen ensimmäisen lasten sanataidekerhon ja toimii edelleen sen opettajana. Helsingissä vietettyjen vuosien jälkeen Nyström palasi aikoinaan takaisin kotiseudulleen, asuu nykyään Korsnäsissa ja on vahva alueella vahva taide- ja kulttuuripoliittinen vaikuttaja.

